YAŞAM

VE YORUMLARIYLA:

Altay Öktem
Bahadır Baruter
Gündüz Vassaf
Haydar Ergülen
Hakan Günday
İpek Ongun

BURADA MUTLU DEĞİLİM

"GençlerBildiğinizGibiDeğil"

JALE SANCAK

BURADA MUTLU DEĞİLİM

Gençler Bildiğiniz Gibi Değil

Jale Sancak

YAŞAM

Kırmızı Kedi Yayınevi: 84
Yaşam: 3
Burada Mutlu Değilim
Jale Sancak
Editör: İlknur Özdemir
Kapak Tasarımı ve Grafik: Yeşim Ercan Aydın
Kırmızı Kedi Yayınevi
www.kirmizikedikitap.com
Ömer Avni M. Emektar S. No: 18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

İlk Söz...

2007-2010 yılları arasında yaptığım bu söyleşilerden sonra ‘Gençler bildiğimiz gibi değil aslında’ demek ihtiyacını hissettim. Genel olarak, çoğu zaman kuşku duymadan onları tanıdığımızı düşünüyor, anladığımızı iddia ediyor, onlarla ilgili çabuk, kolay yargılara varıyor, olumlu ya da olumsuz tanımlamalar yapıyoruz. Peki gerçekte ne kadar tanıyor, ne kadar doğru değerlendiriyoruz gençleri?

Hem bu noktaya dikkati çekmek, hem de birer genç insan olarak onların hayata, geleceğe nasıl baktıklarını, beklentilerini, umutlarını, umutsuzluklarını, gençliklerini nasıl yaşadıklarını görebilmek için gerçekleştirdim kitapta yer alan söyleşileri.

Çokseslililiği, farklı düşünce biçimlerini bir arada aktarabilmek için aynı biçimde yaşayan ya da düşünenleri değil, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik anlamda birbirlerine benzemeyenleri özellikle seçtim. Biri solcuydu, diğeri sağcı, bir diğeri ise apolitik. Aile içi şiddete maruz kalmış olanıyla yetimhanede kalanı, uyuşturucu bağımlısıyla uyuşturucu karşıtı, modern görüşlüyle gelenekçi olanı bu kitapta bir araya geldiler.

Kiminin acı bir hikâyesi vardı, kiminin neşesini hiçbir şey bozamazdı. Genç olmanın yanı sıra bir ortak noktaları da gençlik çağının salt mutlulukla, eğlenceyle yaşanmadığı düşüncesiydi. Hiçbiri sorunsuz değildi. Hayat bazen sorunlar silsilesi olarak duruyordu karşılarında.

Bazen bir söyleşi sırasında ürküntüye kapıldım ya da içim burkuldu. Niye bu kadar yaralamıştık bu çocukları? Bazısı şaşırtıcıydı, bazısı da eğlenceli. Her durumda, her şeye rağmen gençlerle birlikte olmak, onların enerjisini, gücünü hissetmek bir kere daha umut verdi bana.

Jale Sancak

“KARA FİLM YAPMAK İSTİYORUM”

Egemen Sancak

(23 yaşında, öğrenci)

– Egemenciğim, bu ana-oğul söyleşisi iyi bir söyleşi olacak mı bakalım, sen ne dersin?

Ben de bilmiyorum doğrusu.

– Önce çocukluk döneminden başlayalım, sence nasıldı çocukluğun?

Eğlenceliydi. Çok eğlenceliydi. Bahçede büyüdüğüm için...

– Mesela neler yapardın?

Bir sürü arkadaşım vardı. Bütün gün bahçede oyun oynardık. Sonra basketbol oynardım. Hiç sıkıcı geçmedi. İyiydi.

– Hareketli ama sakin ve uslu bir çocuktun. Bizi yemek yemenin dışında pek üzmezdin. Ortaokul sıralarında Mısır uygarlığına merak salmıştın. Bir ara arkeolog olmak istemiştin hatta. Liseye giderken gitar dersleri almaya başladın. Arkasından küpe taktın, sonra saçların mohawk oldu, sarıdan pembeye birçok renge boyadın saçlarını, metal takıların oldu, yırtık pırtık, yerleri süpüren pantolonların, dövmelerin. Punk’ı benimsedin. Eve geceyarıları gelmeler falan, Kadıköy Barlar Sokağı müdavimliği... Birtakım değişimler yaşadın.

Evet. O sıralarda punk müzik dinlemeye başlamıştım. Punk sadece bir müzik değil. Punk’a nasıl baktığın önemli. Punk kelimesinin anlamı, istediğin her şeyi yapabilmek. Bütün dünyada böyle bu.

– Punk, başkaldırı üzerine kurulu bir şey değil mi?

Punk müziğinin çıkış noktası yapmacık rock ve pop müziğine karşı çıkmaktır. Milyon dolarların döndüğü, EMI gibi büyük şirketlerin plak bastığı sanata karşı çıkmak ve başka, alternatif bir sanat yaratmaktı. Yani müziğin değil sözlerin çok önemli olduğu bir şey yaratmaktı.

– Punk’ta düzen eleştirisi var mıdır?

Tabii ki, vardır. Ciddi bir muhalefet vardır.

– Sen punk olmayı seçerken bütün bunların bilincinde miydin, yoksa başlangıçta sadece bir özenti miydi?

Başlangıçta da bilincindeydim. Beni rahatsız eden, insanların klasik bir ahlak anlayışı olmasıydı. Zaten punk’ın dayandığı iki nokta, nihilizim ve anarşizmdir. Nihilist olma noktasıydı. Saçının başının, giyiminin ne olduğunun çok önemli sayılmadığı bir dünyada yaşamalıyız ama öyle bir toplumda yaşamıyoruz biz. Benimki, kuralların bana ne kadar saçma geldiğini göstermekti.

– Punk felsefesini nasıl, kim aracılığıyla keşfettin?

Arkadaşlarım vardı. Dinlediğim müzik grupları vardı, ama daha çok arkadaşlarımla konuşa konuşa oldu. Mesela barlar sokağında dövmeci Kadir vardır, onunla konuşmak çok yararlıdır, o ciddi bir anarşisttir. Ben anarşist değilim, ama anarşist felsefe konusunda ondan öğrendiğim çok şey var.

– Egemen, o dönemde birçok insana kışkırtıcı ve ilginç gelebilecek bir görünümün vardı. Beni bu yüzden hayli korkutmuştun. Başına bir şey gelecek diye çok endişeleniyordum. Çünkü kalabalığın içinde çok farklı duruyordun, hemen dikkati çekiyordun.

O dönemde öyleydi. Dünyadaki bütün punk’lar böyle giyinecek diye bir şey yok. Ben hâlâ punk dinliyorum ama şu anda mesleki açıdan bazı şeyler zorluyor, farklı şekilde giyinmem gerekiyor. Biliyorsun işte, şimdi saçım hiçbir zaman üç numarayı geçmiyor. Bunun bir anlamı var. Dünyada skinhead’ler yani dazlaklar diye bir grup var. Bunlar üçe ayrılıyorlar. Bir Nazi, bir komünist, bir de anti-faşist olanları var. Ben anti-faşistim. Hatta bunu vurgulayan dövmem de var biliyorsun. Bu üç numara saçın anlamı da bütün baskıcı rejimlere karşı çıkmak.

– Şu anda altı tane dövmen var ve artık bundan sonra bir tane daha yaptırmıyorsun Egemen! Bu bir emirdir! Haberin olsun. Buradan duyurulur! Gülme öyle!

Tabii, tabii.

– Dövme yaptırmanın faşizm karşıtı olmanla bir ilgisi var mı?

Hayır, bunun nedeni farklı. Bu vücudu süslemek aslında. Kadınların makyaj yapması gibi bir şey. Bu çok eski ve şaman geleneğinden geliyor. Bugün artık eskisi gibi yapılmıyor, makineler, boyalar, renkler var. Dövmeyle bedenini süslüyorsun.

– Daha çok estetik açıdan hoşuna gidiyor o zaman.

Evet.

– Bir de bu bütün dünyada moda haline geldi değil mi?

Olabilir. Benimkinin bununla ilgisi yok. Zaten moda diye yaptıranlar gül, diken, akrep, yıldız, işte saçmasapan bir sürü şey yaptırıyorlar. Bunun bir anlamı yok. Dövmenin bir anlamı olmalı. Bana özel olmalı. Hayatımda bir şey ifade etmek zorunda değil ama benim sevdiğim bir şey olmalı. Başkasının taşımaması gerek.

– Bana göre dinlediğin müzik, giyim tarzın, böyle bir şeye kapılıp gidişin doğaldı. Çünkü hemen herkes gençlik döneminde ilgi çekici ya da baskın olan düşünce akımlarının, tarzların ya da kimi kitle hareketlerinin etkisi altında kalır ve peşinden gider. Buna ergenlik döneminin çalkantılarını da eklersek... Belki biraz da herkesten farklı olma, başka türlü olma isteği vardır bu davranış biçimlerinin içinde, ne dersin?

Evet, kendini farklı hissetme, tek hissetme isteği falan vardır.

– Bir yandan da ergenlik döneminin açmazları var değil mi? Herkese, her şeye karşısın, başkaldırı isteğiyle dolusun. Henüz kim olduğunu, nereye gideceğini bilmiyorsun. Epeyce zordur.

Benim için daha da zordu. Türkiye gibi bir ülkede alışılmamış, kabul edilmemiş bir biçimde dolaşmak kolay değildi. Kaç defa bıçaklı saldırıya uğrayıp, taşlı, sopalı kavgalara girdik. Hayatta kalmanın ilk ana kurallarından birini orada öğreniyorsun zaten.

– Çatıştığınız gruplar hangileriydi?

Solcu gruplar, sağcı gruplar, başkaları; aslında bizim gibi düşünmeyen herkes.

– Oturduğumuz semtte, kendini ülkücü olarak adlandıran gençlerin saldırısına uğramıştın. Ben ocağı basmaya niyetlenmiştim. Hatırladığım kadarıyla metalcilerle, rocker'larla da ters düştüğünüz oluyordu...

Evet, onlar da punk'ları pek sevmezler. Onlarla anlaşmak zordur. Kimileri mezar hikâyelerine, ortaçağa, vampir hikâyelerine dönüktür. Durmadan bundan söz ederler. İçlerinde punk'a en yakın grup rap'çilerdir. Ben severim onları. Söyleyeceklerini direkt söylüyorlar, kıvırayım gibi bir dertleri yok. Bu iyi bir şey.

– Mezar hikâyelerine dönük olduklarını söyledin ya, öyleyse sana göre genç insanlar daha çok yaşama dönük olmalı.

Tabii. Mesela ben hiçbir zaman ölümü, intiharı düşünmedim. Niye ölümü düşüneyim, yirmi üç yaşındayım ben. Düşünecek başka bir sürü şeyim var. Onlarla ilgileniyorum. Hedeflerim, amaçlarım var.

– Punk, rock, metal müzik dinleyen gençler uyuşturucu kullanır diye genel bir kanı vardır, buna ne diyorsun?

Yok öyle bir şey... Evet, uyuşturucu kullananlar da var, hatta ağır uyuşturucu kullananlar da var, hap kullananlar... Ama bu herkes içiyor ya da içecek anlamına gelmez. İçki daha çok içilir. Ayrıca siyasi gruplar içinde uyuşturucu kullananlar da var. Bunu belli bir kesime mal edemezsiniz.

– Sen ne düşünüyorsun uyuşturucuyla ilgili?

Uyuşturucu çok riskli bir şey. Benim savunduğum her şeyi yok ediyor. Özellikle kimyasal olanları. Bir kere düşünmeyi engelliyor. Hayatımda böyle birinin olmasını istemem. Olursa da çok fazla görüşmemeyi tercih ediyorum. Aslında başlamak hata. Problem burada başlıyor. Bu duruma türlü gerekçeler buluyorlar.

– Sorunlar, dertler... ya da bir şeye tutunma ihtiyacı, ait olma, orada var olma isteği gibi mi?

Ben bunların hiçbirine inanmıyorum. O kadar seçeneksiz bir dünyada yaşamıyoruz. Belki hiçbir seçeneğimiz kalmasaydı tamamdı, ama bir sürü seçeneği var insanın. Özellikle bu çağda, İstanbul gibi bir yerde, çok da para harcamadan yapılacak sürüyle şey var. Bu yüzden uyuşturucuya, hapa

bu kadar para harcamaya gerek yok. Hiçbir şey yapamıyorlarsa, bir köşede durup insanlarla muhabbet etsinler, konuşsunlar, anlamaya çalışsınlar.

– Egemenciğim, bu biraz da kişinin psikolojik durumuyla, belki de hayata nasıl baktığıyla da ilgili olmalı sanırım.

Tabii. Ben şimdi uyuşturucu bağımlısı bir gencin başından geçenleri anlatan, uyuşturucu karşıtı bir film çekmeyi düşünüyorum. Senaryoyu yazarken şunu düşündüm, uyuşturucu satan birisi bunun içildiğinde mutluluk vereceğini söyleyebilir, ama etkisi geçince ne olacağını söyleyemez. Kısa bir mutluluk için değmez, bence başka bir şey yapsınlar.

– Peki aileler çocuklarına nasıl davranmalı sence?

Bizim toplumumuzda şöyle bir hata var, geleneklerimize, göreneklerimize çok bağlıyız sözde. Bu büyük bir yalan. İnsanların yapamadığı şeyleri söylemesi gibi. Önce çocuklarımıza sorumluluk vermeyi öğrenmeliyiz. Sorumlulukları olan çocuklar da uyuşturucuya ilgi duymaz. Sorumluluk vermek otur ders çalış, sınıfını geç, git ekmek al, para kazan demek değil. Aile zenginse spora, gitar kursuna, bale kursuna göndermek değil. Bizde bunlar sorumluluk sanılıyor. Oysa çocuğu ilgi alanlarına göre yetiştirmek, ona saygı duymak, birey olmasını sağlamak gerekir.

– Şimdi tam da burada, yeri gelmişken soralım efendim, biz sana nasıl bir anne-baba olduk Egemenciğim? Eleştiri ve atış serbesttir.

Yok canım, iyiydi, rahattı. Şimdi de öyle. Bir problem yaşamadım sizle. Arkadaş gibi olduğumuz için.

– Zaman zaman çatıştık, tartıştığımız oldu, bu ister istemez oluyor...

Evet, ama bizim tartışmalarımız farklı oldu. Mesela babamla ideolojik tartışmalarımız oldu. Ya da insanlar, ilişkiler üzerine. Seninle sanat üzerine oldu. Ben hep söylüyorum, benim ailemin en iyi tarafı telefonlarında ismimin, oğlum ya da benzeri başka bir şey olarak değil Egemen olarak geçmesi. Bu beni birey yerine koymaktır. Beni küçüklüğümden beri birey yerine koydunuz, söz hakkım oldu, beni dinlediniz. Bu çok ideal bir şeydi.

– Fazla dayatmacı olmamaya çalıştık sanırım.

Evet, öyle bir şansım oldu. Deneyip görmek gibi. Denemeden, başkalarının deneyimleriyle bilgi sahibi olmak değil, yaşayıp anlamak gibi.

– Türk toplumunun ve ailelerin gençlere karşı tutumlarını nasıl buluyorsun?

Çocuklar acayip korkuyla büyüyorlar. Bu ciddi bir problem yaratıyor. Çoğu ben oturup babamla şunu konuşamam, anneme bunu anlatamam diyor. Çok yakın bir arkadaşımın babasıyla doğru düzgün bir ilişkisi yok. Ben bazen acaba bu çocuk üvey evlat mı diye kuşkulanmıştım. Bir baba-oğul ilişkisi bu kadar soğuk olamaz. Bir sabah, babam benimle ilk defa konuştu diye gelip anlatmıştı bana. Bu kadar da olmamalı. Bizim toplumda zannediliyor ki çocuğun her türlü maddi ihtiyacı karşılandığı zaman ailesi tarafından bütün problemleri çözülmüş olacak.

– Bir anne-baba çocuğuna daha başka neler vermeli?

Öncelikle birey olmayı öğretmeliler. Bu kolay bir şey değil ama sadece oğulları, kızları gibi davranmamalılar. Bir başkası gibi görmeliler, bir insan gibi. Bu yapılmayınca ortaya kendine ait düşünceleri olmayan, kişiliksiz, korkak insanlar çıkıyor. Ya da arkadaş gazıyla her türlü şeyi yapabilen, uyuşturucu kullanan, belki banka bile soyabilen ya da arkadaşım uğruna ölürüm deyip adam bıçaklayan birileri haline geliyorlar. Ben filmde buna da değiniyorum. Mesela bir katil, dışardan bakıldığında çok kötü biri. Kiralık katil üstelik. Ama bunun nedenleri var.

– Sorguluyor ve anlamaya çalışıyorsun yani?

Evet. Ayrıca bir kiralık katilden çok daha kötü insanlar var. Binlercesiyle karşılaşıyoruz. Her şeye göz yumanlar, kara para aklayanlar, başkasının emeğini çalıp çok yüksek yerlere gelenler, kötü politikacılar... Ama onlar kötü sayılmıyorlar. Çifte standart var. Dünyanın her yerinde bu böyle.

– Senin hayatında paranın yeri nedir?

Vallahi çok da önemli değil aslında. Yaşayabileceğim kadar olsun yeter. Zengin olup olmamak umurumda değil.

– Bilmiyormuş gibi sorayım, okulu bitirdiğinde yaşayabilecek kadar para kazanmak için yaptığın planlar nedir?

Başka bir şans bırakmadıkları için reklam yönetmenliği. Oyunculuktan para kazanma şansı pek fazla yok.

– *Sahi bunu da sormak istiyordum, Haliç Üniversitesi'nde tiyatro eğitimi alıyorsun, oyunculuk okuyorsun, ama bir film çektin ve yönetmen olmak istiyorsun, neden?*

Tiyatroyu, oyunculuğu bilmem gerektiği için seçtim ama aslında o zaman da yönetmen olmayı düşünüyordum. Oyunculukta bir karakter yaratmak, yönetmenlikte de bir dünya yaratmak var. Yani yazarın da yapamadığı şeyi yapmak, yazılanı görsel bir hale getirme durumu var. Şöyle de denilebilir, elinde yağ var, şeker var, un var, işte onları bir araya getirip bir şey yaratıyorsun. Ben bunu yapmak istiyorum ve bu noktada oyunculuğu çok iyi bilmek gerekiyor.

– *Okula girerken böyle bir düşüncen olduğunu bilmiyordum doğrusu.*

Bu benimle Kaya arasında bir sırdı. Kaya, Mimar Sinan'da tiyatro okuyan ve beni sınavlara hazırlayan arkadaşım biliyorsun. O zaman fark ettiğim bir şeydi diyebilirim. Yönetmenliğe daha yatkınım. Bir şeyi yönetmek daha iyi geliyor bana. Özellikle kamera arkasında olmak, her şeyi belirlemek, kostümden dekora, ışıktan oyuncuya kadar.

– *Peki hin bir soru, bu noktada iktidar olma isteği var mı sence?*

Var tabii.

– *İktidar çok önemli bir şey mi senin için?*

Değil. İktidar olmak benim için önemli değil ama iktidar olma isteğini reddedemezsin. Hepimizde var bu. Yönetmenlik benim için biraz da şu aslında, yaratıcı olmak, tanrısal bir şey yapmak.

– *Yaratıcı olanlar ya da olmak isteyen insanlar, bir tür tanrı olma oyunu oynuyorlar öyle mi?*

Tabii. Ego tatmini, tamamen öyle.

– *Peki sevgili oğlum, senin egon yüksek midir?*

Yüksektir.

– Zararlı mıdır peki?

Benim için değil. Çünkü rakibinin kim olduğunu belirlemekle alakalı bu. Başkasını değil de rakip olarak kendini seçersen zarar vermez. Başka birinin üzerinde denemek yerine, egonun kendi içinde yükselmesi ya da azalması daha iyi.

– Bir senaryo yazdın Egemen, sonra bunu filme çektin. Yazmanın da sana keyif veren bir yanı var öyleyse.

Var. Yazarsam o dünyayı daha iyi görebiliyorum. O yüzden önce onun iskeletini oluşturuyorum. Böyle daha keyifli geliyor bana.

– Bu her zaman böyle mi olacak, hem yazıp hem yöneteceksin?

Hayır, başka birinin yazdığı şeyi de çekebilirim. Eğer onu beğenirsem, beni etkilerse çekebilirim. Yakın bulmam gerek.

– Sinemada nasıl bir yol izlemeyi düşünüyorsun?

Öncelikle kara film yapmak istiyorum.

– Nedir kara film?

Dünyada bağımsız film diye de geçiyor. İçinde çok fazla şiddet barındıran, ama bunun iyi bir şey değil, kötü bir şey olduğunu gösteren bir tarz. Daha gerçek hayattan, üçüncü sayfa haberlerinden, sokakta yaşanan şeylerden alınan konular daha çok. Yalandan bir dünyanın yaratılmadığı bir şey.

– Burada amacın gerçekleri aktarmak ve eleştirel biçimde bakmak mı?

Evet. Yönetmen ya da oyuncunun mutlaka bir dünya görüşü, bir derdi olmalıdır zaten. Bir bakış açısı olmalıdır. Bu derdi orada anlatır. Ben ilk filmimde bir tecavüzü ve sonuçlarını anlattım mesela.

– İnsanı yaralayan şeyleri mi anlatmayı yeğliyorsun daha çok?

Evet, göstermek, beni rahatsız eden şeyleri göstermek. Başka-larını da rahatsız etmek.

– İnsan sana göre nasıl bir varlıktır Egemen?

Zor bir soru. Günümüze göre cevaplarsak, günümüzde yaşayan insanlar için söylemek gerekirse, düşündüğünü zanneden ama düşünmeden yaşayan varlıklar diyebiliriz. Pek çok şeyin farkına vardıklarını sanmıyorum.

– Bütün bunların bir nedeni yok mudur sence?

Tabii var. Modern yaşam ya da medeniyet insan olmayı getirmiyor çünkü. Medeniyetin getirdiği şey kapitalizm. Kapitalizm de insanların düşünmesini engelliyor. Aynı elektronik müzik gibi. Elektronik müzik insanların duygularını tatmin etmiyor, duygularını sömürüyor bence. Porno filmlerin, çocuk pornosunun bu kadar artmasının nedeni de bu. İnsanların cinselliklerini sömürerek milyonlarca dolar kazanıyorlar. Uyuşturucu da aynı şekilde. Çok ciddi paralar kazanıyorlar bu işlerden. İnsanların düşünmesini engelleyerek zarar veriyorlar onlara. Dünyada mafyanın da bu kadar büyük pay almasının nedeni kapitalizmdir aslında. Bütün dünyada devlet kurumlarının buna çok rahat izin veriyor olmasıdır. Uyuşturucu, kadın satışı, silah pazarlarına devletin göz yumduğu söyleniyor.

– Düşünmek ve eleştirel bakış açısı insanı ne kadar dönüştürebilir Egemen?

Söyleyince garip geliyor ama mesela benim bölümümde okuyan, tiyatro okuyan insanlar, giydiğim her şey gerçek markadır diyorsa, üstündeki şey bu kadar önemliyse, bunların ne kadar düşündüğü bellidir işte.

– Marka düşkünlüğü yani...

Marka düşkünlüğü değil sadece, insanların her şeyi etiketlendirmesi rahatsız edici. Giydiğin şey sanat eseri değil ki. Kıçına giydiğin şey Luc Besson'un ya da Stanley Kubric'in bir filmi değil, sonunda bir kumaş parçası, kimin yaptığı önemli değil, giyip atacaksın bir süre sonra.

– Sence insan için gerçek değerler ne olmalı Egemenciğim?

İnsan ilişkileri olmalı. Çok klasik gelecek ama biriyle kahve içip muhabbet ederken ne konuşabileceğin önemli benim için. Ne paylaşabileceğin. Kafasının çalışıp çalışmadığı. Ahlaki değerleri. Klasik ahlak değil tabii, bir şeye inanıyor olması ahlaklı olduğunu gösterir. Hani Tanrı olur, sanat olur, bir felsefe, başka bir şey olur, ismini koymak çok

önemli değil. Birisi bir şeye inanıyorsa mutlaka ahlaki değerleri de vardır. Benim çevremdeki insanların, arkadaşlarımın çoğu böyledir.

– Arkadaşlarını böyle insanlardan seçiyorsun.

Evet. Bu benim için önemli bir şey.

– Okuldaki duruma dönelim tekrar, memnun musun aldığın eğitimden?

Okulda hocalarımız bize burası sizin atölyeniz, istediğiniz her şeyi yapabilirsiniz diyorlar, ama sonuçta not almak diye bir şey var, iş not almaya gelince hiçbir şey deneme şansınız yok. Farklı bir şey denerseniz doğrudan kalırsınız. Ben özel bir üniversitede okuyorum, kaldığım ders başı üçyüz milyon, ben orayı eğer atölye gibi kullanırsam her sene yeniden on milyar vermemiz gerekir. Riske atmamak için de hiçbir şey deneyemiyorum. Okula girmeden önce daha yetenekli olduğumu düşünüyordum. Okula girdikten sonra köreldim. Sahnede kendine olan güvenini kaybettiriyorlar. Kendine güvenmeden, makine gibi oynuyorsun.

– Bunu aşmak için yeterince çaba gösterdiğine inanıyor musun peki?

Bunu aşmak için okulda değil, ancak dışarıda bir şey yapabilirsin. Okulda hiçbir şey yapamazsın. Bazı hocalar artık ne yapacağınıza karar verin diyorlar, ben yönetmen olacağım, bana yardım eder misiniz dediğimde ise, tamam ben bazı yönetmenlere telefon açarım ama onlar daha çok genç hatunları yanlarında çalıştırırlar gibi laflar edebiliyorlar. Özünde çok iyi insan olsa bile benim için kötü bir hoca. Ben onun oyununu izlediğimde, bana söylediği şeyleri göremiyorsam, dürüst bulmuyorsam benim için anlamı yoktur.

– Film ve reklam yönetmeni olmak istediğini söylemiştin, bu hedefe ulaşmak için parayı bir kenara itip özveriyle çalışabilir misin Egemen?

Tabii ki. Zaten bunun için dekoru, kostümü, ışığı, kamera arkasını, yani her şeyi bilmek, öğrenmek gerekiyor. Her şekilde çalışmak gerekiyor. Bu bir süreç. O yüzden her alanda asistan olarak çalışabilirim.

– İkinci klasik sorumuzu soracağım, genç olmak nasıl bir şey sana göre?

Yorucu. Gençlere genç oldukları hissettirilmiyor. Yüklenen sorumluluklarla mı boğuşacağız, genç gibi mi yaşayacağız? Çok fazla

palavra dönüyor bu konuda. Çok çelişkili konuşuluyor.

– *Genç olduğunuz için ciddiye alınmadığınızı, önemsenmediğinizi düşünüyor musun zaman zaman?*

Ciddiye alınmamak değil de, deneyimsiz olduğumuz yönünde bazı tavırlarla karşılaşıyoruz. Oysa bize şans verilmezse tabii deneyimsiz oluruz. Ben kamera asistanlığı yapacak olsam, yönetmen kamerayı vermeden sen burada dur derse, ben o deneyimi hiçbir zaman kazanamam. Bize güvenmeleri gerek. Bize şans vermeleri lazım... Bir oyunculuk başvurusunda ya da asistanlık başvurusunda kamera deneyimin var mı diye soruyorlar, hayır yok diyorsun, o sana sağlanmamışsa nerden olacak? O zaman sağla bana. Yoksa nasıl öğreneceğiz ve profesyonel olacağız?

– *Evet, haklısın. Anti-faşist olmanın dışında sana yakın gelen başka bir ideoloji ya da bir felsefi düşünce var mı?*

Var. Tasavvuf. İnsanın sadece ben diye bir şeyin olmadığını görme noktası. Yani ben, sen diye ayrı bir şeyin olmadığını, insanın bir bütün olduğunu, bütünden parçalara ayrıldığımızı görmek. İşte o zaman ne savaş olur, ne baskıcı rejimler olur, ne devlete ya da başka bir şeye tapınmak olur. İşte budur aslında çözüm yolu.

– *Doğru ama keşke bu kadar kolay olsaydı. Egemenciğim, biraz da matrak bir söyleşi olacak diye düşünmüştüm ama hayli ciddi oldu. Bir yandan çok da keyifli! Annene vakit ayırdığın için teşekkür ederim oğlum.*

“YÜZE YAKIN FAÇA VAR KOLUMDA”

Nesra Güvercingil

(22 yaşında, sokakta giysi satıyor)

– Nesra, ilk karşılaşmamızda Beyoğlu’nda şiir satmaya hazırlanıyordun. Satabildin mi şiirlerini?

Hayır, niyetlendim ama satmaktan vazgeçtim sonra.

– Peki şu ara neler yapıyorsun?

Annem Ankara’ya gidecek. Kedimizle. Babam Ankara’da. Benim de gitmem gerekiyor ama emin değilim. Başta gideceğim demiştim, şu an hazır değilim. Onun dışında para kazanmak için iş arıyorum. İş bulamadım. Bir tercümanlık işi vardı. Fransızcam ve İngilizcem var. Yalnız Türkçem düzgün olmadığı için şimdilik iş vermediler.

– Tercüme bürosu mu bu?

Değil. Galata’da, Galipdede’de bir kitapçı var ya, karı-koca... Aydın Abi’ler..

– Yaba Yayınları mı?

Evet, Yaba. Orada, yani dergide iş bulacağım belki. Ben barmeid’lik yaptım. Barmeid’lik de arıyorum ama şu an tezgâh açtım, eski kıyafetlerimi satıyorum.

– Nerede satıyorsun bunları?

İstiklal Caddesi’nde yasak. Bir kestaneciye sordum, belediyeye para vermek gerekiyormuş. Ben başka bir sokağa, arka sokağa geçtim, orada satıyorum.

– Sadece eski kıyafetlerini mi satıyorsun?

Eski, yeni... Şu anda giydiklerimi bile satabilirim. Paraya ihtiyacım var. Sonuçta annem bana kıyafet alır, babam da alır. Ama para istersem...

– *Vermiyorlar mı?*

Günde sadece on milyon veriyor annem. O da barmeid'lik yapmayayım diye.

– *İstemiyorlar mı barmeid'lik yapmanı?*

İstemiyor, çünkü Şişli'deki meyhane tarzı yerlerde yapıyorum. Orada da günde on-on beş milyon kazanıyorsunuz.

– *Az bir para tabii.*

Evet, az. Annem, ben sana on milyon veririm, sen oralara gitme diyor. Ben de tamam dedim. Normalde de harçlık olarak o paradan fazlasını vermezlerdi zaten.

– *Neden? İmkânlarınız mı kısıtlı?*

Nedeni... Parası yetmez. Haftada yetmiş milyon zaten çok fazla bir para. Ama oralarda çalışmamı istemeyişinin nedeni erkeklere güvenmeyişi. Başına bir şey gelir diyor. Zaten orada çalışan bazı kızlar var, o erkekleri tavlayıp onlarla gidiyorlar. Başladığım ilk gece o tarz bir kızla çalıştım. Gece bitince tuvalette birine telefon açtı, "Sen beni evime götüreceksin, ama başıma bir şey gelmeyeceğinden emin olmak istiyorum" dedi. Ama bir yandan da minicik bir elbisesi var ve iç çamaşırlarını da çıkartmış. Ben çok şaşırdım. Başına bir şey geleceğinden emindim. Kızı tekrar gördüm ama muhabbetimiz yoktu, soramadım.

– *Oradaki erkeklerle gidiyorlar o zaman?*

Hayır, hepsi değil.

– *Bazıları.*

Evet, o kız mesela.

– *Kaç yaşındaydı?*

Benim yaşımdaydı.

– *Seni rahatsız eden oldu mu?*

Oldu. Çalıştığım yedinci barda. Göğsüme dokundu. Ben ona cinsel taciz derim şahsen. Ama kimse görmediği için polise versem de bir şey olmazdı. Ben o tip erkeklerden hiç hoşlanmam. O tip erkeklerden Türkiye'de çok var. Çok rastladım. Ve onlar mutlaka akıllanmalıdır. Onların kesinlikle bu konuda eğitilmesi gerekiyor. Cinsel tacizde bulunan, tecavüz eden erkeklerin ceza görmesi gerekiyor ki, korksun, anlasın, bir daha yapmasın. Anlamıyorsa da, kalbinde, beyninde bunu anlayacak yetenek yoksa, o zaman korksun. Benim için önemli olan bu.

– *Elbette, haklısın. Peki İngilizceyi, Fransızcayı nerede öğrendin Nesra?*

Yurtdışında. Ben Belçika'da sekiz yıl yaşadım. Fransız lisesinde okudum. Ankara'da beş yıl yaşadım, orada da Fransız lisesine gittim. Kanada'da da üç yıl kaldım, üniversiteye gittim. Fransız lisesinde okurken aynı zamanda ikinci dil olarak İngilizce öğrendim.

– *Yurtdışında ailenle mi birlikteydin?*

Evet, ailemle. Kanada'da yalnızdım ama. Üniversite diploması almadan ayrıldım, geri döndüm.

– *Babanla annen, orada ne sıfatla bulunuyorlardı? İş için mi?*

Babam diplomattır. NATO'da, Dışişleri Bakanlığı'nda çalıştı. O yüzden hep yurtdışına gönderiliyordu.

– *Annen çalışıyor mu Nesra?*

Annem ev kadını. Annem babamla üniversitede tanışmış. İkisi de aynı bölümde okuyorlarmış. Ama evlendikleri için annem çalışmamış. Çünkü ikisi de Dışişleri'nde görev aldıklarında ayrı yerlere gönderilecekleri için annem mesleğini hiç yapmamış. Babamın kazandığı parayla yetinmiş.

– *Sen yeniden yurtdışında yaşamak ister misin?*

Çok istiyorum, ama babamlarla yaşamak istemiyorum. Kendi hayatımı kurmak istiyorum. Çünkü yirmi iki yıldır onların kurallarıyla yaşıyorum. Artık bıktım. Yirmi iki yaşına gelmiş bir insan bağımsız olmalı.

– *Halen onlara bağımlısın değil mi? Harçlığını onlardan mı alıyorsun?*

Evet, ama bu yaşta harçlık istemek çok saçma geliyor bana. Hem onları zor durumda bırakmak istemiyorum, hem de kendimle gurur duymak istiyorum. İşim olursa çok iyi olur.

– Onlarla ilişkilerin nasıldır Nesra?

Onlarla ilişkilerim... Ben kendi evimde yaşamak istiyorum, bağımsızlık istiyorum ve hatta paralarını da istemiyorum ki kendi kurallarıma göre yaşayayım. Çünkü annemin şu saatte eve gel demesi, gece geç saatte geldiğimde endişelenmesi, endişelenip şekerinin yükselmesi veya düşmesi... bilmiyorum... bu beni çok rahatsız ediyor. Bunları yaşamak istemiyorum. Kendimle yaşamak istiyorum. Babamla ilişkilerim her zaman daha iyi olmuştur. Annem biraz daha şiddete yakındır. Babamdan şiddet iki kere gördüm. Bir keresinde çok saçma bir nedenden. Odamın duvar kâğıdı yüzünden. Ben o duvar kâğıdını istememiştim. Annemler ısrar edince ben de peki o olsun, demiştim. Sonra bir gün ben bu duvar kâğıdını beğenmediğimi söyleyince babamla kavga ettik, ben küçücük bir parça yırtınca çok sinirlendi, vurdu bana. Bir keresinde de gece geç saatte bir arkadaşıma gitmek istediğimde çok kötü bir aile gecesi yaşadık. Ama ağabeyimin başına hiç öyle bir şey gelmedi. Annem, küçükken senden çok daha fazla dayak yedi ağabeyin diyor.

– Şiddet görmenin nedeni nedir?

Ben onlara tepki gösterdim, kızdım, kırıldım, hatta onlardan nefret bile ettim. Tam altı kez falan evden ayrıldım.

– Kaç yaşlarındayken oldu bunlar?

Lisedeyken. İlk duvar kâğıdı kavgasından sonra evden kaçtım. Sokakta buldum kendimi, ağlamaya başladım. Yanımda pasaportum yok, param yok. Polisler gördü beni. Karakola götürdüler. Ağladım, sızladım, sonunda ev numaramı verdim. Annemle babam almaya geldiler. İkincisi de yurtdışındayken oldu. Kanada'da.

– Şiddet gördükten sonra mı oldu bunlar?

Hayır. O aralar çok esrar kullanıyordum. İki kere de akıl hastanesinden kaçtım. Yurtdışından dönünce, beni akıl hastanesine yatırdılar. Sonuncusu

ise... Evvelsi gün kaçtım ama dün geri döndüm. Anne ben seninle yaşayamıyorum, sen beni akıl hastanesine yatırıyorsun dedim.

– *Neden annen seni akıl hastanesine yatırıyor Nesra?*

Kendimi korumaktan âcizmişim. Polislere haber veriyor. Onlara benim kızım kendini korumaktan âciz durumda, hastaneye yatırılması gerekiyor demiş. Bunu neden diyor, çünkü benim başıma bir olay geldi. Tecavüze uğradım.

– *Yakın zamanda mı?*

Çok yakın zamanda. Üç hafta evvel ya da dört hafta evvel.

– *Kim olduğunu biliyor musun?*

Biliyorum ve polise de söyledim. Hastanede muayene de oldum bunun üzerine.

– *Daha önceden tanıdığın biri miydi Nesra?*

Hayır. Bu aralar ailemle yaşamıyorum. Beşinci evi terk edişimdi. Otostop çektim. Muhabbete başladık, nereye gidiyorsun falan... Barda iş aradığımı söyledim. Gel ben seni kendi barımda çalıştırayım, daha iyi kazanırsın, ama bizim barda çalışman için senin başka kıyafetlere ihtiyacın var, ben sana kıyafet alırım dedi. Ben adamdan kıyafet istemiyordum, iş istiyordum.

– *Gene de bu teklifi kabul mü ettin?*

İş için yapılır dedim. Sonra verirsin kıyafetlerin parasını dedim kendi kendime. Beni bir bara götürdü, kendi barına değil, bir başka bara götürdü, burası da benim mekânım diye. İçki ısmarladı. Ben içki istemiyordum, gene de içki getirdi. İçmedim.

– *İçkiyle aran nasıl?*

Şu aralar hiç kaldıramıyorum. Bir bira içtim, kustum. Nor-malde içerim, ama çok fazla da kaçırmam yani. İçkiden çok az sarhoş olmuşumdur. Üç kere falan... Yok atıyorum, içimden bir ses bu söylediğime gülüyor. Kesinlikle bunu yazmayın... Aslında kaç kere sarhoş olduğumu ben de bilmiyorum. Neyse, ondan sonra evine götürdü beni.

– Sen gitmek istedin mi?

İstemedim ama şöyle dedi, o barın sahibi beni saat dörtte arayacak, o arayana kadar bizim evde bekleyelim dedi. Ben de gittim. O benim salaklığım. Ama... orada oldu zaten. Ben bu olayı detaylarıyla polise anlattım. Ne olmuşsa hapse girmemiş çocuk. Savcı bırakmış onu, anladığım kadarıyla mahkeme olmamış daha. Avukatı bana, çocuk senden özür diliyor, babası da zaten polis memuruymuş, çok fena olacakmış, eğer affedersen, şikâyetini geri çekersen çok mutlu olacakmış gibi şeyler söyledi. Ben de kesinlikle olmaz dedim, cezasını görsün, akıllansın bence. Babası polis memuruymuş madem, doğru düzgün çocuk yetiştirseydi o zaman. Tabii bu çocuktan da kaynaklanabilir.

– Bu tecavüz olayından sonra neler oldu Nesra?

Annem kendimi korumaktan âciz durumda olduğumu söylediği için polisler beni bulduklarında hastaneye yatırdılar.

– Nerede buldu seni polisler?

Çok iyi hatırlamıyorum doğrusu. Şok tedavisi yaptılar. Şok tedavisinde insan çok şeyi unutuyor. Annem bana bunu tekrar anlattı, beni neden hastaneye yatırdığını. Dün aradığımda, kediyle ben seni çok özledik dedi. Ben de anne dedim, eve dönmeye hiç niyetim yok, çünkü ben bunalıma giriyorum, sen beni akıl hastanesine yatırıyorsun, ben ne yapayım senin evini dedim.

– Onlarla birlikte olmadığın zaman bunalıma girmiyor musun?

Üniversitedeyken bunalıma girdim ama...

– Bu bunalımın uyuşturucu ile ilgisi var mı?

Uyuşturucunun bunalımla ilgisi var. Uyuşturucunun nedeni bunalım, bunalımın nedeni tecavüz oluyor genelde. Ya da ailemden gördüğüm hoşuma gitmeyen şiddet veya kavga.

– Ya da psikolojik şiddet.

Evet, olabilir. On dört yaşında başladım ben. Esrarla başladım.

– Nasıl oldu, bir arkadaşın mı verdi uyuşturucuyu?

Bir kitap okudum. Christiane F. Bir arkadaşımla birlikte okuduk. Kitap üzerine yorum yazmaya başladık sonra. Kız bir gün bana, bu kitabı okumak bana uyuşturucuyu deneme isteği verdi, sana da verdi mi dedi. Ben de evet dedim.

– Christiane F.'de anlatılanlar çok korkunç şeyler değil midir? Uyuşturucunun yarattığı müthiş bir tahribat. Ona rağmen insanda nasıl böyle bir istek uyanır?

Esasında ben o kitabı okuyup da o duyguya kapılmadım. Benimki kıskançlıktı. O kızdan o lafı duyunca kıskandım.

– Onunla yarışma isteği mi?

Ona evet diyebilme isteği belki sadece. Çok yakın arkadaşımdı.

– Evet, ben de senin gibiyim, aynıyız, tamam. Bu mu?

Belki onu diyebilme isteği. Ama evet dedim. Sonra elimize esrar geçti bir yerden.

– Sonra sürekli bir kullanıma dönüştü, öyle mi?

Evet, sürdü gitti. Başka uyuşturucular da denedim. Bally'yi denedim, bazı hapları denedim. Mesela kemik erimesine iyi gelen bir ilaç. Eczanede satılıyor.

– Ama kafa yapıyor.

Evet. Halüsinasyon görüyor insan, mayışıyor... kimisi kusturuyor... Bazen kendimi çok kötü hissediyorum. Kötü hissettiğim zamanlar, trip yaşıyorum. Bed trip. Olaylar gerçek değil. Gerçek dışı. Saçma sapan. İnsanın bünyesine çok zarar veriyor esasında. Bir keresinde hatırlıyorum, kocaman bir fare sırtıma tırmanmaya çalışıyor. Boğuşuyorum, kurtulamıyorum bir türlü. Bir arkadaşım da cadı görürdü her gece, karalar giymiş bir kadın, çok korkardı...

– Evet, ürkütücü gerçekten. Çok yıpratıcı.

Evet, öyle... Utanmak yanlış olur belki, ama üzülüyorum, bütün bu yaptıklarıma üzülüyorum. Bu şekilde mutlu olmuş olmama, mutlu olmaya

çalışmama üzülüyorum. O yüzden çoğunu bıraktım. Esrara devam ediyorum. Annemler de biliyor zaten.

– Bir de esrar için para bulma sorunu var değil mi?

Kesinlikle. Okul zamanı yemek paramızı buna harcıyorduk. Yalan söyleyerek evden para istiyorduk.

– Söyleşi yaptığım bir başka genç insan bana, müzik kanallarındaki bazı programların, sözgelimi Bakirenin Günlüğü adlı programın, genç insanları kötü yönde etkileyeceğini, zararlı olduğunu söyledi. Sen etkilenir misin böyle şeylerden?

Yok, beni etkilemez. Ben her zaman kendi düşüncelerimle hareket etmişimdir. Biri bana eğer benim kabul etmediğim, yanlış gördüğüm bir şeyi söylese kesinlikle kabul etmem. Tepki gösteririm. Ama Pulp Fiction'ı izlediğimde, kız orada overdoz geçiriyor, bunun üzerine kokaini denedim ben. Komik aslında, Christiane F.'i okuyorsun, uyuşturucuya başlıyorsun, oysa kızın hayatı trajedi. Filmi seyrediyorsun, kız orada kriz geçiriyor, ben kokain deniyorum.

– Burada çok ilginç bir şey var, paramparça, ürkütücü bir şey izliyorsun, çaresizlik içinde, kriz geçiriyor, dağılıyor, sonra hayatı mahvoluyor, her şey bitiyor. Bunu görmene rağmen, bundan korkmayıp içine dalıyorsun. Nasıl bir çelişkidir, ben bunu bir türlü anlayamıyorum. Tüylerim diken diken oluyor benim.

Doğru. Kimyasallar böyle. Eroini denemedim ben. Ondan dönüş yok. Kurtuluş yok. Bir de çok pahalı bir şey.

– Bu arada psikiyatri tedavisi görüyorsun sanırım.

Evet, görüyorum. Ama doktorun verdiği hapları bıraktım. Üç gündür içmiyorum. Çok kötü mide bulantısı yapıyor. Anneme, tamam bunalımdayım ama hap almak istemiyorum, gerçeklerden kaçmak istemiyorum, yüzleşmek istiyorum dedim. Ve hatta kendim olmak istiyorum, kendimi yaşamak istiyorum. O ilaçlarla vücudumun kimyası değişiyor ve kendim olmuyorum, hislerim yok oluyor. Beni üzecek şeyleri bile yaşamak istiyorum. Bu üzüntüleri yaşamamdan korkuyorlar.

– Neden?

Nedeni şu. Ben façacıyım. Bakın... şu kolumdakiler bir gecede oldu. Yüze yakın faça var kolumda. Yurtdışındayken bir kitap okudum, kitaptaki biri faça yüzünden ölüyordu. Ben de façayla bunun olup olmayacağını merak ettim. Ölünüp ölünmeyeceğini. Sonra oturup bunun hikâyesini yazmaya başladım.

– *Jiletle yaralıyorsun kendini, öyle değil mi?*

Evet, kan bana cazip gelir hep. Makas da attım, çok derine kaçtı.

– *Peki hikâye ne oldu Nesra?*

İyiydi, başlangıcını çok beğendiler, okuyanlar hayran oldu bana... ama sonra kendimi esrara verince yaratıcılığımı kaybettim. Sonunu getiremedim. Daha sonra okuyanlar sanki bunu sen yazmamışsın gibi dediler. Büyük bir değişim olmuş sende dediler. Yaratıcılık kesinlikle kayboldu, o doğru. Ama hikâyeyi okuyup bana hayran olanlara, onlara borcum var gibi hissediyorum. Bu hikâyeyi bitirmem gerekiyormuş gibi geliyor.

– *Kolundaki dikiş izleri nedir?*

Makası sapladıktan sonra dokuz dikiş attılar koluma. Doktor, sen ihtihar etmeye çalışıyorsun değil mi diye sordu. Ben de hayır dedim, inanmadı. İkinci defa hastaneye düştüğümde de, doktorlar gene bana inanmayıp intihar etmek istiyor diye rapor verdiler.

– *Kan görmek sende nasıl bir duygu uyandırıyor?*

Kan çok güzel bir şey.

– *Ölüme mi yaşama mı yakın bir şey kan?*

Onu bilmiyorum. Kırmızı ama... çok güzel bir kırmızısı var. Estetik bir şey.

– *Bu kan akıtma meselesi, kendini acıtma isteği mi?*

Kendini acıtma isteği, evet. Kendimden nefret ettim. Kendim-den nefret etme nedenime gelince... Bir arkadaşım vardı, nefret duygusunu bilir misin dedi, ben de bilmiyorum dedim. O bir şeyden nefret ediyordu o sırada, ben de kendi içimde kıskandım onu ve ben de nefret duygusunu bilmek

istiyorum dedim. Ama sonra anladım ki biliyorum ve ben kendimden nefret ediyorum.

– Gerçekten intihar etmeyi düşündüğün oldu mu hiç?

Bir keresinde bir gölün önünde oturuyorum ve bir şiir yazıyorum. Orası öyle güzel ki, ben büyük bir huzur içinde şiirimi yazdım, içimde intihar etme isteği var esasında, intihar etmeyi düşünüyorum ama yapmayacağım, intihar etmeyeceğim. Etmedim, çünkü polis beni durdurdu. Çünkü değil, eminim, ben o gün intihar etmeyecektim. Şu âna kadar çok kez intihar etmeye çalıştım, ama hiçbir seferinde başarılı olamadım.

– Neden intihar etmek istediğini kendi kendine soruyor musun, sorguluyor musun bunu?

Hayattan nefret ettiğim için. Yok olmak istediğim için. Hiçlik isteği. Yani hiç... gerçekten hiç... ben hiçbir şey istemiyorum. Kayıplara karışmak istiyorum. Ölümden sonraki hayatı, ölümden sonra yaşam varsa onu da istemiyorum. Yaşamdan, olmaktan nefret ediyorum.

– Seni asıl rahatsız eden kendi varlığın mı?

Her şeyden rahatsızlık duyuyorum.

– İçinde yaşadığımız bu dünya nasıl bir yer sana göre Nesra?

Benim yaşadıklarım olsun, başkalarının yaşadıkları olsun, ensest mesela, yaşayanlar var, açlık, yoksulluk, acımasızlık, kötü bir yer. Hayatın kendisi beni sinir ediyor.

– Hayatı yaşanmaya değer bulmamak gibi bir şey mi bu?

Evet. Ben zaten aşka da inanmadım.

– Bunu konuşacağız Nesra, ama şunu sormak istiyorum, doktorlar tarafından konulan tanı nedir?

Psikoz. Genel bir başlık mıdır bilmem, söylenen şu: Bu kız uyuşturucu kullanıyor ve psikolojik tedavi görmesi lazım. İkincisi de tecavüz tabii.

– Anladım. Aşk konusuna dönelim o zaman. Aşka inanmıyorsun.

İnanmadım. Çok uzun zaman inanmadım. Sevgiye de inanmadım.

– *Ailenden sevgi görmediğin için mi?*

Sevgi görmediğime inandım ben. Ama esasında annem-babam beni çok sevdi. Sadece sevgilerini yanlış şekilde ifade ettikleri zamanlar oldu. Bir de... Ben zaten dokunulmaktan da hoşlanmadım çok uzun zaman. Şu aralar rahatsız olmuyorum. Oluyorum da... vaktindeyse, yerindeyse rahatsız olmam.

– *Cinselliği nasıl yaşadığını sorabilir miyim?*

Ben üç kere tecavüze uğradım. İlk cinsel deneyimim tecavüzdü. Bir arkadaşın evindeydik. Onlar bana dediler ki, sen bize on dört yaşından önce illaki biriyle yatmak istiyorum demiştin. Biz de sana iki tane erkek getirdik. Seç beğen birisini. Böyle bir şey işte. Dememiştim dedim. Ben öyle bir şey dememiştim.

– *Kaç yaşındaydın o zaman?*

On dört yaşındaydım. Tuvalete git onunla dediler. İstemiyorum dedim. Hayır dedim ama anlatamadım. İkincisi ise bir çocukluk arkadaşım tarafından oldu. Tabii hoşuma giden cinsel ilişkilerim de oldu. Uzun süreli bir erkek arkadaşım da oldu. Onunla da çok güzel şeyler yaşadık. Fakat ben aslında ona değil, bir başkasına daha çok âşıktım. Ev arkadaşımın sevgilisiydi. Hâlâ da âşığım o çocuğa. Bazen beğendiğim, hoşlandığım tipler olsa bile her seferinde ben gene ona dönüyorum. Ve diyorum ki ben gerçek aşkı bununla yaşadım. Gerçekten âşık olduğum çocuk bu. Ama bu tecavüzden sonra kimseyle beraber olabilir miyim bilmiyorum. Uyumakta zorlanıyorum, rüyalarımda, tüm gece kâbuslar görüyorum. Rüyalarımda sanki uyanığım ve rüyalarım müthiş tuhaf.

– *Ağabeyin nasıl biridir Nesra?*

Ağabeyim çok iyi bir insandır ama çok içine kapanıktır. Üniver-sitede okuyor şimdi. İki üniversite birden okuyor.

– *İlişkiniz nasıldır onunla?*

Eskiden çok kavgalıydık. O bana ben ona vururduk. Ben onu bir kere ısırmışımdır. Diş izlerim senelerce kalmıştır etinde. O bir keresinde anneme nasıl böyle davranırsın diye beni dövmüştü. İlk defa yüzümde şiddetten iz kalmıştır o dayaktan sonra.

– Şu anda sana müdahalede bulunuyor mu?

Hayır. Eskiden ilişkimiz çok kötüydü. Yurtdışında okuyor. İlk üniversiteyi kazandığında, onu havaalanına bıraktığımızda ağladım. O anda fark ettim ki ağabeyimi çok seviyorum. Sonra bir daha da hiç kavga etmedik. Benden kaynaklanıyordu belki o kavgalar. Çünkü onu sevdiğimi fark edince bir daha da kavga etmedik. Belki o da değişmiştir yurtdışında, pişmanlık duymuştur, büyümüştür...

– Sen de büyüyorsun Nesra...

Tabii. Üç-dört yıl öncesine göre birçok düşüncem değişti. Ben bunalımdaydım, karamsardım ve intiharcıydım. Artık bunalımda değilim, pek karamsar değilim. Kendime hep gerçekçiyim derdim. Oysa karamsarlıktı. Şimdi en azından intihar etmek istemiyorum ve aşka daha fazla inanıyorum. Sevgiye daha fazla inanıyorum.

– O kül tablasında sigarayla, sigaranın külleriyle çizmeye çalıştığın şey nedir?

Bu bir haç. Her zaman yaptığım bir şeydir, ama Hıristiyanlığı temsil etmiyor. Ölümü temsil ediyor benim için haç. İçimden geliyor yapmak. Bunu görünce biraz irkiliyorum, çünkü intihar etmek istemiyorum. Buna rağmen ölüm sevgisi içimde hiçbir zaman dinmeyecek olan bir şey.

– Dini inançların var mı?

Var.

– Bunun dışında bir gruba bağlı mısın? Mesela gotiklerle ilişkin var mı?

Gotiğim.

– Biraz bunu konuşalım. Gotik olmak tam olarak nedir?

Gotiklik... başka biri nasıl anlatır bilmiyorum. Bana göre siyahı sevmek, ölümü sevmek, karamsar duygulardan, karamsar hikâyelerden hoşlanmak, acı ve hüzünle ilgili şeylerle çok iç içe olmak. Bu ister kendi hayatınızda, ister başkalarının hayatında olsun. Nihilizme de biraz bağlıyım. Bazen. Ara sıra. Acı ve hüzün dolu hikâyelere bayılırım. Siyah giymekten hoşlanırım.

Elimde olsa sadece siyah giyerim. Odamı siyaha boyamak istiyorum. Bir de on sekizinci yüzyıl hoşuma gider.

– Gotik düşünceyi nasıl öğrendin?

Ben gotiklerle ilgili ilk keşfimi internette yaptım ve anladım ki ben zaten gotikmişim.

– Satanizmle gotikliğin ilişkisi var mıdır? Ne kadar yakındırlar birbirlerine?

İkisinin de karanlıkla bağdaşması. Gotik, satanist midir? Hayır. Satanist gotik midir? Hayır. İkisi de farklı şeylerdir. Ama satanizmi ben tam olarak çözemedim doğrusu.

– Şeytana tapmak, kötülüğü yüceltmek mi?

Böyle diyerek geçemeyiz. O çok basit bir şey. Geçenlerde kendimi satanist gibi hissettim neredeyse. Öldürmekten hoşlanmam, acı vermekten hoşlanmam ama şöyle bağdaştırdım kendimle. Kötülük yapayım, günahım olsun, günahlı olayım ve gelecek yaşam diye bir şey varsa, gelecek yaşamımda acı çekeyim. Tanrı bana kötü bir yaşam versin. Bu da gotiklikten kaynaklanıyor sanırım.

– Gerçekten kötülük yapmak istiyor musun? Yoksa bu anlık bir öfke sonucu mu oluştu, ne dersin?

Aslında kötülük yapmak istemiyorum, ben bu dünyada yararlı olmak istiyorum, yardım etmek istiyorum, ama başkalarına, kendime değil. Kendim acı çekmek istiyorum.

– Başkalarını itmiyorsun, yok saymıyorsun, onlar var ve biz onlara yardım etmeliyiz, yararlı olmalıyız. Çok insanca bir düşünce bu.

Evet. O yüzden satanist değilim. Satanizmin içinde başkalarına acı vermek olabilir.

– Onların ikisi de esasında aynı şey diye düşünüyorum. Her şey birdir ve bir de hiçtir. Sonsuzluk esasında hiçbir şeydir. Sonsuz eşittir hiç. Filan falan. Biraz tasavvuf gibi.

Ben tasavvufun ne olduğunu bilmiyorum. Yalnız şunu söylemek istiyorum, ben yeterince acı çekmemiş bir insan olduğum için acı çekmekten hoşlanıyorum. Belki de yeterince acı çekmiş olsaydım, gerçekten acı çekmiş olsaydım acıyı istemezdim. Belki de tek istediğim mutluluk olurdu. Eskiden yalnızca mutluluk isterdim. Belki enseste uğrasaydım, dünyadaki en kötü şey odur. Sevdiğinizin, âşık olduğunuz insanın ölümünü görmekten bile kötüdür ensest. Belki ona uğrasaydım hiçbir zaman hüzün istiyorum diyemezdim. Ben mazoşistim biraz.

– Biraz da şair, öyle değil mi? Şiirler ve rep ritmiyle, rep metinler yazıyorsun.

Evet. Sanatçı olmaktan başka istediğim bir şey yok. Yani tabii var. Âşık olduğum çocukla birlikte olmak. Ama bana sanatçı olma dese, ne yaparım bilmem.

– Geleceğe ait düşlerin var mı Nesra? Sanatçı olmanın dışında.

Var. Param olsun. Hayır işleri yapayım. Başkalarına yardım edebileyim. En önemlisi bu benim için. Bir işe yaramak.

Altay Öktem

NESRA’YLA YÜZLEŞMEYE ASLA CESARET EDEMEM

Hepimiz gereğinden fazla akıllıyız, düzgünüz, ahlaklıyız ve gereğinden fazla doğru işler yapmanın peşindeyiz. Yanlış bir çağda, yanlış bir toplumda ve bize yüklenen yanlış değerler çerçevesinde, mümkün olduğunca “doğru”dan ayrılmamanın mücadelesini veriyoruz. Ne yazık ki, bu hengâmede bazen “doğru”nun ne olduğunu sorgulamayı bile unutuveriyoruz.

Yazarak yaşayanlar; yani sözcüklere sığınmakla yetinip kendini dışa vurmaya cesaret edemeyenler, haydi bir adım daha öteye gideyim; kaçak dövüşenler, hayata dair çok önemli sözler edebilir, nesilden nesile aktarılabilecek denli büyük laflara imza atabilirler. Ama hayatla yüzleşebilirler mi, sokağa çıkıp, o sokağın büründüğü karanlıkla yüzleşebilirler mi, o şüpheli!

O yüzden, mesela ben, Nesra’yla yüzleşmeye asla cesaret edemem. Sokakların altını üstüne getirmiş, kuru-sulu ne varsa denemiş, kâh kafamı güzelleştirmiş, kâh sıyırmış olabilirim zaman zaman; ama bugün şapkamı önüme koyup da kolumdaki façaları saydığımda utanıyorum. Ne neonda, ne mum ışığında; ne kadar zorlasam da üçü geçmiyor.

Üç faça özentidir, deneyseldir, böyledir...

Ama kolunda yüze yakın faça olan biri, her halükârda gerçektir. Hatta gerçeğin sınırlarını zorlamış da gelmiştir bu aşamaya.

Sınırda yaşamanın, çoğunlukla psikiyatrik sorunlarla uzak/yakın ilişkisi olduğu bir gerçek. Yine de, anti-psikiyatrik yaklaşımları da dikkate almak, asıl sınırın içindeki yaşamın sorunlu olduğunu da akıldan çıkarmamak gerek. Tecavüz de, uyuşturucu da, ne yazık ki sınıra dahil, hayatın içinde ve ne yazık ki bir zevk ve rant aracı olarak daha çok “normal”lerin kontrolünde. Belki de bu yüzden, sadece bu yüzden Christiane F.’nin anılarına özenmemek, aksine, onlardan ders çıkarmak gerekiyor.

Nesra’yla yüzleşmeye asla cesaret edemem. Hiç kimse edemez. Çünkü Nesra ne katil, ne de kurban. Kendini bile öldürebilecek kadar katil değil,

hayata tutunmayı denediği, aralıksız denediği için de kurban olarak görmüyor kendini. Hem de, kendinden nefret ettiği halde.

Oysa biz hep katillerle ve kurbanlarla yüzleştik bugüne kadar. Onlarla yüzleşmeye alıştık. Kanıksadık yüzleşmeyi. Onlara hesap verdik, onlara oy verdik, gündelik hayatımızda hep onlara yüz verdik. Nesra bizi zorlar.

Çünkü biz şiir yazanlarla hep karşılaştık ama gerçek şairleri çok az gördük. Gölün kenarında oturup dize kurmaktan ya da kül tablasındaki küllerden haç yapma becerisinden/takıntısından söz etmiyorum. Kana yakın durmaktan; o şairane duygudan söz ediyorum asıl. Kan için “Kırmızı ama... çok güzel bir kırmızısı var. Estetik bir şey” diyor ya Nesra, şiir asıl orada başlıyor.

Kan, o hayati sıvı, insan bedeninin temel estetiğidir ve sanatın başlangıç noktasıdır. Renklere gelirsek... kan kırmızısı, renk skalasındaki temel renktir. Mademki şiirin asıl konusu insansa ve sanat insandan yola çıkıp insana ulaşmaksa, kaçınılmaz olarak böyledir bu.

Çoğu sanatçı bilmeyebilir bunu; oysa Nesra öğrenmiş. Ya da şöyle söyleyelim; sokaklar öğretmiş.

Nesra hiç şiir yazmış mı, bilmiyorum. Ama Nesra bir şair. Gerçek şair. Her şey bir yana, şairlerle yüzleşmek de zordur.

Nesra’yla yüzleşmeye asla cesaret edemem.

“BİR HAFTA MORG KAPISININ ÖNÜNDE YATTIM”

Yunus Ucar

(19 yaşında, garson)

– Yunus, daha önceki konuşmamızda bana Şırnaklı olduğunu ve hiç okula gitmediğini söylemiştin.

Gitmedim. Maddi durumumuz iyi olmadığı için. Evde annem vardı, ablam vardı... Rahmetli annem yani. Babam da rahmetli olmuştu. Onlara bakacak kimse yoktu. Onun için baktım okumakla bir yere varamayacağım, çalışmaya karar verdim.

– Kaç yaşındaydın işe başladığında?

Sekiz yaşındaydım. Kaynakçılık yaptım.

– Neredeydiniz o zaman, Şırnak’ta mı çalışmaya başladın?

Hayır, Mersin’de. O zaman kriz vardı Şırnak’ta. Mersin’e geçmeye karar verdik. Orada kalmaya karar verdik. Baktım çalışmazsan olmuyor.

– Kaç kardeşsiniz?

Dört kardeşiz.

– Ne kadar çalıştın kaynakçının yanında?

Bayağı uzun süre çalıştım. Üç ablam da evlendi. Annemle ben kaldık. Mersin’de küçük bir oda tuttuk. Öyle yaşamaya başladık işte. Sonra ben kaynakçının yanından ayrıldım, hızara geçtim, odun kesmeye. Hatta odun keserken parmağımı da kestim. Tamircide çalıştım. Birçok işte çalıştım yani.

– Okuma yazma öğrenebildin mi?

Tam öğrenemedim. Yani kelimelerin çoğunu biliyorum ama birleştirmek çok zor geliyor. Okumakta zorlanıyorum.

– *İstanbul'a ne zaman geldiniz?*

Dört yıldır İstanbul'dayım. Ablamın yanında kalıyorum.

– *Ablan evli mi?*

Evli. Çocukları var.

– *Hangi semtte oturuyorsunuz?*

Tarlabaşı'nda.

– *İstanbul'a alışabildin mi, buradaki hayatı nasıl buluyorsun?*

Şimdi, kısacasını söyleyeyim... İstanbul büyük bir deniz, insan yüzmesini bilmezse boğuluyor içinde. Onun için ben de yüzmeyi biraz öğrendim. Yoksa İstanbul çok kişiyi yutar. Doğu tarafındakiler İstanbul'a gidelim, İstanbul'da çalışalım diyorlar, taşı toprağı altın diyorlar, ama gelip burada kötü şeylere karışıyorlar. Esrar nedir, içki nedir bilmezler, gelip bunları öğreniyorlar. Ortamın içinde bozuluyorlar.

– *Ortam önemli tabii. Belki bir yandan da parasızlık, değil mi?*

Ben de para sıkıntısı çok çektim. Benim gibi çeken olmasın. 2003'te annem hastalandı, doktora götürdük, doktor ameliyat olacak dedi, iki yüz elli milyon lira istedi. Verirseniz sağlığına kavuşur dedi. Yok, iki yüz elli milyon yok bende dedim. Annem hastanede rahmetli oldu. Yani ben para sıkıntısını iyi biliyorum. Bir hafta morgun kapısının önünde yattım.

– *Neden?*

Gideceğim hiç kimse yoktu. Hiç kimse!

– *Ablan burada değil miydi o zaman?*

Silopi'deydi. Sonra da Allah razı olsun, Şırnak'tan büyük ablam geldi. Annemi Mersin'e gömüp Silopi'ye gittik, sonra tekrar geldik buraya. O gün bugündür de İstanbul'dayız.

– *İstanbul'un zorluklarını gördüğün halde neden tekrar buraya döndün?*

Silopi’de çok akrabam var. İstanbul’un yarısını satın alırlar. Ama onların bana bir faydası dokunmadı. Doğrusunu söylemek gerekirse Silopi’de kimse yok benim için. Ben de İstanbul’a gelmeye karar verdim. Bir laf vardır, İstanbul’da köpek gibi çalış ama aslan gibi ye, diye. O yüzden.

– İstanbul’da daha rahat bir hayat süreceğini mi düşündün?

İstanbul’a bir yere varmak için geldim. Daha belimizi doğrultamadık ama.

– Şimdi garsonluk yapıyorsun değil mi? Peki aldığın parayı ne yapıyorsun Yunus?

Ayda dört yüz milyon maaş alıyorum. Aldığım parayla ablama yardım ediyorum. Kiraya... Elektrik, su faturası... artan parayı da... ancak yüz milyon kalıyor...

– Para biriktirebiliyor musun?

Biriktirmek istiyorum ama olmuyor. Ne bileyim, biriktirirsin, bir yerden bir şey patlak verir.

– Çalışmadığın zamanlarda neler yapıyorsun? Gezip tozuyor musun, mesela sinemaya gidiyor musun?

Yok, sinemaya gitmiyorum. Arkadaşlarla toplanıyoruz, maç yapıyoruz.

– Niye gitmiyorsun sinemaya, merakın mı yok?

Öyle bir zevkim yok benim. Hiç gitmedim sinemaya. Gitmek de istemiyorum.

– Ama sinemaya gitmeden ondan hoşlanıp hoşlanmayacağını bilemezsin. Yoksa sinemanın insanı yoldan çıkartan, kışkırtıcı, zararlı bir şey mi olduğunu düşünüyorsun?

Öyle bir düşüncem yok, ama merak da etmiyorum.

– Barlara, diskoteklere, bu tarz eğlence yerlerine gittin mi hiç?

Gitmedim. Öyle yerlere hayatta gitmem. Arkadaşlar davet ediyor beni, ama öyle yerlere gidip de vakit harcayamam. O içki içen insanları görüyorum, nefret ediyorum.

– Türkü barlara gittin mi hiç?

Türkü barlara giderim, türkü dinlemeye. Diğerlerine gitmem. Oraları sevmiyorum.

– Yunus sen şimdi Beyoğlu gibi, gençlerin gelip eğlendiği bir yerde çalışıyorsun, eğer onlarla kıyaslarsan genç olmanın nimetlerinden sen ne kadar yararlanabiliyorsun?

İnsandan insana değişiyor. Ben öyle değilim. Ben birçok şeye sahip değilim, birçok şeyi elde edemiyorum, diğer gençler gibi; Allah daha çok versin, altlarında araba oluyor, paraları var, imkânları var, ben onlar gibi değilim.

– Bir araban olsun ister miydin? Ya da araba almak gibi bir hedefin var mı?

Müzik var benim için. Piyano öğrenmek istiyorum. Çok hevesim var piyanoya. Araba almak gibi bir hedefim yok.

– Şu arabaları, ceplerinde paraları olan gençlerin sence hiçbir eksiği yok mudur Yunus?

Bence huzurları yok. Zaten önemli olan o. Huzur olmadıktan sonra bu dünya benim olsa neye yarar ki. Hiçbir zevk vermez ki.

– Sen huzurlu musun peki?

Huzurluyum. Akşam rahat uyuyabiliyorum. Mesela ben şimdi zengin bir işadamı olsam, akşam uyuyamazdım. Malımdan mülkümden rahat uyuyamazdım. Onların hesabını yapardım. Benim için ailemi kimseye muhtaç etmemek önemli, yani elimden geldiğinden daha fazlasını yapmaya çalışıyorum. Bu sebepten huzurluyum.

– Zaman zaman mutsuzluk duymuyor musun? Çok para sıkıntısı çektim dedin...

Duyuyorum. Neden dersen... Hâlâ sıkıntım var. Bir de dedikodular oluyor. Beni çekemeyenler var. Ben kimseye uymuyorum, sadece kendi yoluma devam ediyorum. Onlar gibi şerefsiz değilim. Öyle olsaydım beni başlarının üstünde tutarlardı. Ben arkadaşlarımla güzel muhabbetlere giriyorum.

– Arkadaşlarınla bir araya gelince nasıl vakit geçiriyorsunuz?

Cihangir'de toplanıyoruz. Hocamız var, cami hocası. Güzel şeyler anlatıyor. Konuşuyoruz birlikte, dertleşiyoruz. Bazen şarkılar söylüyoruz. Ama yani içki gibi şeyler ortamımıza girmiyor.

– Yunus çocukluğundan beri mi dindarsın, yoksa büyüdüğünde mi daha yakın hissettin kendini?

Kimse bana şunu şöyle yapacaksın, böyle yapacaksın demedi. Zaten ben hep büyük insanların arasındaydım. Hacıların falan. Onları örnek aldım. Her birinden bir kelime öğrendim. Sonra baktım bu İstanbul'da herkes farklı, ben de kendi bildiklerimi yapmaya karar verdim.

– İmanlı, inançlı olmanın insanı kötülüklerden uzak tuttuğunu düşünüyorsun sanırım.

Ben bu yaşıma geldim bir köpek ellemedim.

– Neden?

Haram olduğu için. Harama el sürmem. Yani diğer insanlar gibi yapmam. Sorarlar insan öldüğü zaman cennete mi gidecek, cehenneme mi? Bunu kimse bilemez ki. Yirmi dört saat namaz kılsam da bilemem. Ama kötü şeylerden uzak dururum. Geçen gün biri bana bir şey sordu, dedi ki ölmek güzel bir şey midir? Güzel olmasa peygamber efendimiz öte tarafa gider miydi dedim. Bunun için, öte taraf için.

– Ailen de dindar mıdır?

Benim dedem namazını niyazını kılan bir adamdı. Sofuydu. Amcalarım, dedemin namaz üstünde öldüğünü söylerler. Şırnak'ta, Silopi'de, Diyarbakır, Mardin'de onun gibi bir adam yoktu derler. İnsanda bunu duyunca farklı bir düşünce oluyor.

– Böyle bir ailen olmasaydı daha farklı düşünür müydün acaba, ne dersin?

Şu anda benim yaşımda anasız-babasız büyüyen bir başka çocuk olsa hırsız olabilirdi. Ben niye olmadım, ben büyüklerimden öyle görmedim.

Benim para düşkünlüğüm yoktur mesela. Bir şey haramsa hayatta el uzatamam. Korkarım. Allah'tan korkarım.

– Mutlaka senin gibi düşünmeyen, davranmayan pek çok gençle karşılaşıyorsundur. Türkiye'deki gençliğin durumunu sen nasıl görüyorsun?

Pek çok genç çocuk ailesi tarafından şımartılmış. Onların bir dediğini iki etmeyenler var. Onların parası var, istediğini alır, istediğini giyer, istediğini yapar. Böyle bir-iki tane tanıdığım var. Çok rahatlar. Bizim doğu tarafından gelenler böyle değil. İstanbul'da garsonluk, bulaşıkçılık yaparlar. Paraları yoktur. Parası olanlar bizi küçümser. Ben mesela Kürt'üm...

– Kürt olduğun için kimseden kötü bir tavır gördün mü?

Yok, tanıyanlar benden zarar gelmeyeceğini bilirler. Şu anda öyle bir şey yok. Sivaslı, Çorumlu arkadaşlarım var, bir gün bile görmeseler hemen ararlar.

– Sevilen bir arkadaşsın öyleyse.

Evet, severler. Hep ararlar. İyi anlaşırım.

– Sen arkadaşlarını nasıl insanlar arasından seçiyorsun?

Ben ayrımcılık yapmam, yapmıyorum. Benim arkadaşlarım adam gibi adam olmalı. Kötüyle işim olmaz. Biriyle tanışıyorsun, gel bara gidelim, bir içki içelim, bira içelim diyor. Bu kişilere takılmıyorum. Eğer içki içersem, ben de içkici olurum. Dürüst, zararsız insanlara takılıyorum ben. Her zaman birbirimize destek oluyoruz.

– Ben gene aynı soruya döneceğim Yunus. Türkiye'deki gençlerin hepsini aynı kefeye koyabilir miyiz? Hepsi dertsiz, sorunsuz diyebilir miyiz?

Arabaları, paraları var diyorum, şımartılmışlar diyorum ama içlerinde ne var bilemeyiz ki...

– Bir de okumak isteyip okuyamayanlar, ailesinden destek alamayanlar, böyle senin gibi çalışmak zorunda olanlar var değil mi? Baskı görenler, özgür olmayanlar, şiddete maruz kalanlar...

Ailesi istemediği için okuyamayanlar var, bir de ailesi istese de okumayanlar... Benim isteğim çocuklarına iyi bir ana-baba olsunlar. Her

şeyden önemlisi budur. Çocuklarına sahip çıksınlar, onlara doğru yolu göstersinler. Cihangir'de bir tinerci var. Annesi babası çok zengin. Ama çocuk eve gitmek istemiyor. Çünkü onu arayıp sormuyorlar.

– *Demek çocuklarını gözden çıkartmışlar. Peki ailelerin gençlere baskıcı tutumu hakkında ne düşünüyorsun? Doğru mudur bu?*

Onun yaptığı şeye bağlı bu. Ama yapmaması için öğretmesi gerekiyor. Mesela hatalı bir şey yaptı, kızabilir ama öğretmesi de lazım. Madem o çocuğa iyi davranmayacaksın, o zaman doğurmayacaksın.

– *Belki bu soruyu sormak için çok erken ama, sen çocuğun olduğunda ona nasıl davranacağını düşünüyor musun hiç?*

Bir oğlum olursa... okuması önemli tabii. Biz okuyamadık, bir yere gelemedik ama onun geleceği farklı olsun isterim. O okusun, belki bir yere gelebilir. Hiç engel olmam.

– *Yunus aile içinde, büyüklerin yanında rahat hareket edebiliyor musun? Senin söz hakkın, düşüncelerini söyleme hakkın var mıdır?*

Ablamla konuşuruz. Ben fikrimi söylerim, bana göre değil derim mesela, o beni dinler.

– *İtirazların ya da düşüncelerin kabul edilir mi?*

Çoğu zaman hayır. Sen bir şey bilmiyorsun dedikleri olur. Bazen cahil insan yerine koyarlar.

– *Bunda genç olmanın etkisi var mı?*

Olabilir. Hem bizde töre vardır. Bin kişilik aşiretiz. Bizde kararı büyüğümüz verir. Kimse de bir şey söyleyemez. Hepimiz uyarız.

– *Genç bir insan olarak Türkiye'nin durumunu nasıl buluyorsun?*

Ayrımcılık var. Ben ayrımcılık istemiyorum. Hepimiz aynı yerde yaşıyoruz, aynı nefesi alıyoruz, aynı topraktayız, aynı şeyleri hissediyoruz. Hepsini dağdaki PKK gibi bilmeyeceksin. Bin tane Kürt'ün içinde bir Kürt hata yaptı mı hepsinin adı kirleniyor. İbrahim Tatlıses de Kürt. O da mı PKK'lı? Benim ekmeğimi PKK vermiyor, ben ekmeğimi Türkiye'den

yiyorum. Göğsümde Türk bayrağını taşıyorum. Ben Kürt olduğum için destek de vermem, destek de almam. Hele silahı hiç düşünmem.

– *Kendine yakın bulduğun bir siyasi parti var mı?*

Yok. Neden yok? Türkiye'de insanlar arasında dolaşmıyorlar. Dolaş bir, bak, kim aç kim tok. Oy zamanı kapılarda yatıyorlar, affedersin köpek oluyorlar. İnsanları kendilerine çekmek için. Sonra hiçbiri ortada yok.

– *Nasıl bir dünyada yaşamak isterdin Yunus?*

Herkes birlik olmalı, birbirine destek vermeli. Kimse kendini üstün görmemeli. Haşa, herkes kendini Allah zannediyor. Mesela bir hastaneye gidiyorsun, hastanede tedavi göremiyorsun. Her köşede hap, esrar satılıyor, cinayetler oluyor. Devlet bunların hepsini biliyor. Böyle bir dünya olmasın. Mesela "Kurtlar Vadisi"nde bunların hepsini belli ettiler.

– *"Kurtlar Vadisi" gerçekleri anlatan bir dizi miydi?*

Bana göre İstanbul mafyasını canlandırıyordu.

– *Polat Alemdar nasıl bir kahramandı sana göre?*

Aşırı derecede abartıldı. Türkiye'de insanlar özeniyorlar ona. Bizim mahallede de herkes özeniyor. Üç-dört tane ufak çocuk toplanıyor, biz Polat Alemdar'ız diyorlar. Ben film diye seyrettim.

– *İnsanların siyasi düşünceleri, etnik kökenleri ayrı olsa da barış içinde yaşamaları mümkün müdür sence?*

Bu mecburi bir şey. Öyle olmalı. Saygı olmalı bence ama olacağına inanmıyorum. Mümkünü yok.

– *Yunus müzikle ilgilendiğini söyledin. Hangi tür müziği seviyorsun?*

Arabesk dinliyorum.

– *Neden arabesk?*

Sözleri hoşuma gidiyor.

– *Kendini mi buluyorsun o şarkı sözlerinde?*

Kendimi buluyorum, yaşadığım şeyleri. Maziye doğru götürüyor.

– Sevdiğin giyim tarzı nedir?

Ben en çok takım elbise giymeyi seviyorum. Kravat, takım elbise. Beyaz gömlek, siyah gömlek severim. Ara sıra kot pantolon da giyiyorum. Kırmızı, yeşil gömlek giymem ama. Yaklaşmıyorum bile. Tek renk seçerim.

– Erkekler daha mı ciddi giyinmeli?

Evet. Mesela birçok erkek var, şort giyiyor, pantolon belinden aşağıya, tuhaf tuhaf giyiniyor. Pantolon üstünden düşecek. Bir gün bir arkadaşımla Beyoğlu'nda yürüyoruz. Bonus kafalı biri geçiyor. Arkadaşım dedi ki Yunus, ben buna para vereceğim. Niye öyle diyorsun dedim. Yahu, baksana saçlarını kestirecek parası yok, dedi.

– Bu yırtık pırtık giyinenler, küpe, zincir takanlar ya da saçlarını farklı biçimde kestirenlerle ilgili neler düşünüyorsun?

Bir arkadaşımla bir yerde oturuyorduk. Şu saçları dik olanlardan dört tane oğlan girdi. Bir tanesi yanımıza geldi, müsaade eder misiniz oturalım, dedi. Yanımdaki arkadaş, biz sadece insanlara yer veririz, dedi. Aynen öyle dedi. Biz insan değil miyiz, dedi öteki. Bizimki, senin hayvandan farkın yok ki, şu haline bak, insan gibi giyinsen başım gözüm üstünde yerin var, dedi. Yani gerçekten nasıl böyle oluyorlar, herhalde aileleri de böyle.

– Yok öyle demeyelim Yunus, çocuklar bazen ailelerini dinlemiyorlar. Hem gençlik dönemlerinde herkes farklı şeylerden etkilenebiliyor. Oluyor böyle şeyler.

O zaman yollarına devam etsinler, ne diyeyim.

– Sen gençlerin kendi değerlerine, kendi kültürlerine sahip çıkmasından mı yanasın?

Ben daha çok eski günlerdeki gibi olmasını istiyorum. Yani ne bileyim, televizyonda da izliyoruz, eski günler daha iyiymiş. Ramazanlar, bayramlar... Mesela 2006 ramazanı çok tuhaf geçti. Ben bir ay boyunca oruç tuttum, ama bakıyorum herkesin elinde içki, bira... Bazı şeylere önem vermiyorlar. Kimse kimseyi takmıyor.

– *Yunus kız arkadaşın var mı?*

Vardı, şimdi yok. İki kız arkadaşım oldu. Beni avuçlarının içine almış oynatıyorlardı. Bundan sonra olmayacak. Ne kadar tatlı konuşursa konuşsun istemiyorum. Kanım ısınmayacak.

– *Gene aldatılacağını mı düşünüyorsun?*

Güvenmiyorum. Çoğunun gözü parada. Paran olunca şefkat gösterirler, paran olmayınca selam bile vermezler. Şu anda ikisi de pişmanlık duyuyorlar. İkisi de evlendiler ama pişmanlık duyuyorlar.

– *Kaç yaşlarındaydı bu kızlar?*

On sekiz.

– *Neredeyse çocuk yaştaymışlar. Sence normal bir şey mi bu kadar genç evlenmek?*

Bana göre değil. Bir evim, bir işyerim olana kadar evlenmem. Sırtım sağlamsa o zaman evlenirim.

– *Bir de evliliğin kolay olmayan başka yanları var değil mi? Henüz insanlar tam olgunlaşmamışken o sorumlulukları yüklenmek zor bir şeydir.*

Evlenenler bunu başaramıyorlar. Pişmanlık duyuyorlar. Evliliğin yükü çok ağır diyorlar. Özgürlüğün yok diyorlar. Gençliklerini yaşayamıyorlar.

– *Gençlik dönemi, ileriye dönük bir şeylere henüz adım atmak, başlamak zamanıdır değil mi?*

Tabii. Daha ne olacağını bilemezsin. Önüne nereden ne çıkacağını bilemezsin. Benim hedefim iyi bir müzisyen, iyi bir sanatçı olmak. Özlediğim şey bu.

– *Bunun için bir çaba gösteriyor musun?*

Hafta sonları düğün salonlarına gidiyorum. Davul çalıyorum, darbuka çalıyorum. Bazı, arada sırada şarkı söylüyorum. Amacım sadece şöhret olmak değil, Orhan Gencebay gibi, Ferdi Tayfur gibi, İbrahim Tatlıses gibi olmak, onlar gibi Türkiye'ye hizmet vermek istiyorum.

“ASIL TAKINTIM ARABAYDI”

Can Ali Kaya

(23 yaşında, öğrenci)

– Çocukluğun nasıl geçti Can Ali, mutlu bir çocuk muydun?

Çocukluğum iki yaşından altı yaşına kadar anneannemle birlikte geçti. Daha sonra anneannemden sıkıldım, yuvaya gitmeye başladım ama ara sıra onunla da birlikte oluyordum. Gördüğüm kadarıyla anneannem dünyadaki en zor ikna edilebilen kadınlardan biridir. Bu yüzden kadınlarla iyi anlaşırım. Genel olarak çocukluğum iyi geçti, evde durum iyiydi ama okulda çok hırçındım.

– Neydi bu hırçınlığın sebebi?

Hiçbir fikrim yok. Hâlâ neden olduğunu bilmiyorum doğrusu. Mesela annemle resim yapmayı çok severdim ama okulda yapmazdım. Bunun nedenini tespit etmiş değilim. İlkokuldan atılmayı başarmış ilk insanım diyebilirim. Babam öğretmendir. Yıllar sonra benim atıldığım okulda öğretmenlik yapmaya başladığında servis şoförü benim için, “Yahu ne haylaz bir adamdı” demiş. Ben de, baba benden kurtuluşun yok, dedim. Sonra ortaokulu Özel Moda Koleji’nde okudum. Orada da gayet hırçındım. Oradan da atıldım. Özel okuldan da atılmayı başaran ender insanlardan biriyim. Bizimkiler dediler ki bu böyle olmayacak. Bunun üzerine Kuzguncuk İlköğretim Okulu’na gittim. Babam da o okulda öğretmendi. Tabii bu yüzden biraz köşeye sıkıştım, daha doğrusu köşeye sıkıştırdılar. Yine birkaç vukuatım oldu ama öyle çok da fazla değil. Daha sonra kurulla sınıf geçen ben, takdir almaya başladım. Tam o sırada LGS çıktı. Bu benim için bir şanstı. Kaç net yaptığımı hatırlamıyorum ama İstanbul Erkek Lisesi’ne on altıncılıkla girdim.

– Annenle baban çok sevindiler tabii.

Benim bir takıntım vardır. Hep para, para, para, derim. Asıl takıntım arabaydı. Bütün erkeklerde olduğu gibi araba delisi bir adamım. Babam

biraz da şakacı, “Zengin olmak istiyorsan, bu okulu kazan” demişti. Gaza getirme şekli buydu. Türkçe sıfır yanlışla kazandım. Bir matematik hocam vardı Aşkın Bey, onu çok severdim. O yüzden matematiğim iyiydi. Sanırım, ben sevdiğim hocanın dersinde başarılı oluyorum.

– Hocayı sevmiyorsan...

Sevmiyorsam yapmam. Yani o dersi yapamıyorum. Mesela yabancı dili pek sevemedim. Matematiği daha çok seviyorum. Herkes matematiği sevmez.

– Evet, ben öyleydim.

Ya bakın işte... ama ben matematikte daha yetenekliydim. O zaman benim burada devam etmem gerekiyordu.

– Üniversite sınavlarına nasıl hazırlandın Can Ali?

Dershaneye falan gittim ama pek fazla da çalıştım denemez. Çalışsaydım çok daha iyi olurdu aslında.

– Neden çok çalışmadın peki? Bu kendine güvenden ileri gelen bir şey mi?

Yok, hayır hayır. Ben o sıralarda çok kiloluydum. 125 kiloydum. Kilo vermeye çalıştım. Şimdi 84 kiloya kadar indim. Sonra araba almak istiyordum. Araba almak için para biriktirmem gerekiyordu. Bunun için iki buçuk sene para biriktirdim. Bu yüzden biraz anti-sosyalleştim. Para biriktirmek ya da kilo almamak için arkadaşlarımla bir yere gitmemeye başladım. Hem evde oturursam ders çalışırım diyordum ama öyle olmadı. Evdeki parkeler bilir, onların üzerinde çok volta attım. Çünkü bu defa da bunaldım, o yüzden çalışamadım. Sonunda bir arkadaşımla birlikte son iki ay birlikte çalıştık. İki saat muhabbet, iki saat ders şeklinde. İlk tercihim uluslararası ticaretti ama Marmara İşletme’yi kazandım. Bu arada da bir mali müşavirlik şirketinde çalışmaya başladım. Şimdi de bir şirkette muhasebe yapıyorum.

– İşletme okumana rağmen niye bu alanda çalışmıyorsun?

Muhasebeyi bilirseniz aç kalmazsınız. Yaptığım şey beni hiçbir zaman aç bırakmamalı. Muhasebe bize her zaman lazım. Bu demokratik rejim gidip

de yerine padişahlık gelse bile muhasebe olmak zorunda. Ama işletme dediğiniz zaman, herkes işletmeci. Yoldan geçen Mahmut abi de işletmeci. Biraz da bu yüzden.

– *Peki Can Ali, şimdi geriye dönelim ve şu hırçınlık meselesini tekrar konuşalım. Ergenlik döneminde nasıldın? Sancılı bir dönem olduğunu hepimiz biliyoruz. Sen nasıl yaşadın bunu?*

Doğrusu ben kendi çapımda çok da sancılı olmadığını düşünüyorum. Annem çok sıkıntılı olduğunu iddia ediyor ama değildim. Özel Moda Koleji benim hayatımın en mutlu dönemiydi. Çünkü çok güzeldi, arkadaşlarım çok kafa dengiydi. Zevklerimiz aynıydı. Onlar da gezmeyi, eğlenmeyi, içmeyi seven çocuklardı. Kötü bir şey yapılacağı zaman yandaş ararsınız ya, bu Özel Moda'da çok aramayacağınız bir şeydi.

– *Yandaş sıkıntısı yoktu, öyle mi?*

Evet, tabiri caizse bütün fırlamalar oradaydı. Çünkü dertsizdi ordakiler.

– *Ekonomik anlamda mı dertsizdiler?*

Evet. Sadece eğitim için senelik yaklaşık on bin dolar ödenirdi okula. Onun dışındaki harcamalar hariç. Bu parayı buraya ayırabilen bir kitlenin çocuklarıydı.

– *Neler yapıyordunuz birlikte?*

Genelde futbol oynuyorduk ve kavga ediyorduk.

– *O dönemde gençler önlerine konmuş birtakım yasakları çiğnemeye bayılırlar değil mi?*

Tabii, çok, hem de çok.

– *Sen gezip tozarken, ya da içki içip okul kırarken, ya da benzeri şeyler yaparken ailenle ilişkilerin nasıldı?*

On beş-on altı yaşlarım, bir de orta iki yılları hariç benim bir sorunum yok. Beni dinlemeyi biliyorlar. Ben ne kadar konuşursam konuşayım, beni dinliyorlar ve beni anlamaya çalışıyorlar.

– *Sen o dönemde bunun farkında mıydın?*

Hayır, değildim.

– Yeni farkına vardın öyleyse. Onların o günlerdeki yaklaşımını nasıl değerlendiriyordun Can Ali?

Onların o davranışlarını... aaa, zor bir soru...

– Tabii, bunu hiç düşünmemiş olabilirsin.

O boyutta hiç düşünmemiştim doğrusu.

– Şöyle diyelim, onlara ters gelebilecek bir şey yapıyorsun ve annenle baban seni karşılarına alıp sakin sakin dinliyorlar, anlamaya çalışıyorlar. Ne hissediyordun hatırlıyor musun?

Utanıyordum.

– Peki o şeyi yapmaktan vazgeçiyor muydun?

Evet. Çok iyi davranırlarsa vazgeçiyordum. Genelde haklı çıkıyorlardı. Bazen de ben haklıyken haksız duruma düşebiliyordum. Tamamen şanssızlık bu.

– Ama gene de tepkileri şiddetli olmuyordu değil mi?

Hayır, hiç şiddet görmedim.

– Böyle bir anne-babaya sahip olmak gerçekten büyük bir şans. Çatıştığınız ya da ayrı düştüğünüz noktalar nelerdir?

Babamla siyasi değil de ekonomik konularda tartıştığımız olmuştur. Mesela ben bir şeylerin uğraşılarak, çaba sarf ederek yapılması gerektiğini düşünürüm, babam ise insanlar üç-dört saat çalışsın, kendilerine ayıracak zamanları da olsun, rahat etsinler der. Bu bir ütopya. Kapitalizmde böyle bir şey olamaz. İnsan kendi evrimini tamamlamadığı için de kapitalizm sosyalizmin karşısında başarılı olmuştur zaten. Babam solcudur, sosyalizmi savunur, ben kapitalizmi savunurum. Babam değerli olan işadamı değil bilimadamıdır der, ben de bilmek tek başına bir şeye yetmez, derim. Üretebilecek kapasitede olmak gerekir. Bu demektir ki aynı zamanda fabrikanız olması gerekir. Tabii çok da birbirimizi ikna etmeye çalışmıyoruz. Ben kendime çizdiğim yolda ilerlemeye çalışıyorum.

– Kapitalizmin senin için rahatsız edici yanları yok mudur? Bu mükemmel bir sistem mi?

Değil tabii. Bana göre, aslolan üretim-tüketim ilişkileridir ama baktığımızda kapitalizm önce doğayı bitiriyor. Şüphe götürmez bir gerçek bu. Çünkü kaynakları gereğinden fazla kullanıyor, kâra ulaşabilmek için. Maksimum kâr için maksimum kaynak gerekiyor. Bu da herkesin bildiği gibi çevreye inanılmaz zarar veriyor. Bir de gelir açısından korkunç dengesizlik yaratıyor.

– Gene de pek olumsuz şeyler düşünmüyorsun kapitalizmle ilgili.

Ben çalışan, verimli olmaya çalışan insanın her zaman diğerlerini geçebileceğini düşünüyorum. Bu başkalarını geçebilmek çok da iyi bir şey değil diye de tartışılabilir. Oysa bize bunu empoze etmişler. Üstelik ben bu işten kârlı çıkan bir adam olarak bunu eleştirebiliyorum da.

– Bana kalırsa içinde bulunduğumuz bu düzende başkasını geçmek sadece çaba sarf etmek, çok çalışmak ve işinde başarılı olmakla gerçekleşmiyor. Bu biraz da koşullara, kişinin o ortamdaki olanaklarına, kişiliğine, hırsına, hatta birtakım çıkar ilişkilerine bağlı diye düşünüyorum.

Bense insanın kendine bir ortam yaratabileceğini düşünüyorum. Bir diyalog meselesidir bu.. Tabii ki herkesin başlangıç noktaları vardır. Bir insan gerçekten istiyorsa, istiyorum demek yeterli değil ama gerçekten istiyorsa yapabilir. Mesala ben kırk kilo verdim ve bunun planını hazırladım. Ya da araba almak istiyorsam bunun planını yapmalıyım. Bir şeyleri matematiğe dayandırdığınız zaman sonucu doğru çıkıyor. Sapmalar, şanssızlıklar olabilir, terslikler olabilir ama gene de iyi hesap yapmak gerekir.

– Kapitalist sistemde sana göre insanın yeri, durumu nedir? Tamam kâr, kazanç, başarı... Sadece bunlar mı önemli hayatta? Ya mutluluk? Ya insanın mutluluğu?

İnsan bunun şurasında... İnsan isteyen durumunda ve salt istemek yetmiyor. Sadece isteyenler, hiçbir şey yapmıyorlarsa kaybediyorlar. İşte burada eğitim çok önemli. Sosyalizmde bu vardı. İyi eğitim, üstelik de parasız. Kapitalizmde ise böyle değil. Bu noktada kapitalizm son derece acımasız ve size eşit davranmıyor.

– Can Ali kırk kilo verdiğini söyledin, kilolu olmak seni sağlık açısından mı rahatsız ediyordu? Yoksa bu rahatsızlık sadece fiziksel miydi?

Fiziksel görünüş açısından daha önemliydi.

– Özellikle ilkgençlik dönemlerinde böyledir değil mi? Peki kiloluyken neler hissediyordun?

Biriyle diyaloğa girdiğinizde, daha baştan bir-sıfır yenik durumdasınız. Bu beni sinirlendiriyordu. İnsanlar size baktığında akıllarından Allah'ın ayısı diye geçiriyorlar. Bunu yenmem gerekiyordu. Bu benim için çok önemliydi. Bir de resimlerde kötü çıkıyordum.

– Genellikle kadınlar böyle hisseder. Aynaya baktıklarında kendilerini güzel görmek isterler. Mesela gecenin bir yarısı kalkıp saçlarını yaparlar. Ben hiçbir erkeği bunu yaparken görmedim. Bunu kadınlar yaparlar.

Evet, bu da sistemin dayattığı bir şey. Kadınlar daima güzel ve hoş görünmelidir.

– Para kazanmanın, hoş görünmenin dışında insanın başka ne gibi değerleri olmalı? İnsan hayatı bunlardan mı ibaret? Sen ne düşünüyorsun bu konuda?

Benim için hep söylenen şeyin doğru olması önemliydi. Biri bir şey söylediğinde bunun doğru olduğunu düşünürdüm, ama çoğu zaman doğru değildi, tam tersiydi. Yani dürüstlük yoktu. Ben dürüstlüğe önem veririm. Ama insanların yüzde doksanının dürüst olmadığını gördüm. Bunun üzerine oturdum bir sürü psikoloji kitabı okudum. Niye böyle olduğunu anlamaya çalıştım.

– Oy kullandın mı hiç?

Kullandım. Maalesef CHP'ye oy verdim.

– Maalesef?

Atatürkçülükten başka hiçbir konuda muhalefet yapmayan bir partiye oy verdiğim için de pişmanım. En azından oyum boşa gitmesin demiştim. Bir muhalefet olması gerekiyordu. Ve diğerlerinin barajı geçemeyeceği çok barizdi. Başkasına verseydim, oyum boşa gidecekti, iktidardakiler belki bir

sandalye daha alacaklardı. Onu engellemek adına kullandım oyumu. Yoksa CHP taraftarı değilim.

– *Sence nasıl bir dünya düzeni olmalı Can Ali?*

Nasıl bir dünya düzeni... Bilmiyorum. Ben dünyanın genel müdürü olma işini bıraktım. Çünkü her şeye çözüm üretmeye kalkarsanız kendinize çözüm üretemezsiniz. Kendini geliştirip kendin için bir şeyler yapabilirsin ve bir gün bunları düşünmen gerekirse düşünecek pozisyonda olursun mantığında bir insanım. Benim şimdi bunlara kafa yormam ne bana ne başka insanlara ne de ülkeye fayda sağlayacak. Elbette oturup bunları düşündüm, düşünmedim değil, ama ben politikaya pek inanmıyorum.

– *Neye inanıyorsun öyleyse?*

Ben ekonomik refaha inanıyorum.

– *Ekonomik refah olduğunda şikâyet ettiğimiz şeyler düzelecek mi, ne dersin?*

Birçok şey düzelmiyor aslında. Bunun en güzel örneği İsviçre. İsviçre’de kişi başına düşen milli gelir 36 bin dolar civarında, ama uyuşturucu kullanımı da en çok orada.

– *Paranın da çözemediği şeyler var diyebilir miyiz?*

Tabii. Paranın çözemediği şeyler var. Evet, para mutluluk getirmiyor. Para amaç olunca mutluluk getirmiyor.

– *İnsan çok zengin olsa bile, ruhen zenginleşemiyorsa sorunlar başlıyor diyebilir miyiz?*

Evet. Babamla hemfikir olduğumuz şeylerden biri, zenginlikle ruh zenginliği paralel giderse mutlu olunabileceği düşüncesidir.

– *İç zenginliği edinebilmek için ne yapmalıyız, bu konudaki düşüncelerin nedir?*

Şöyle bir karşılaştırma yapabiliriz belki. Babamın savunduğu şey şu... Tiyatroya gidelim, sinemaya gidelim, kitap okuyalım, kültürümüzü artıralım. Ben de bunun karşısındayım. Ben zevk aldığım şeyle, hobilerimle kendimi geliştirmek isterim. Kültürel aktiviteleri savunmuyorum, ama

insanların muhakkak hobilerinin olması gerekir. Kesinlikle kendi başınıza bir şeyler üretebiliyorsanız mutlu oluyorsunuz. Üretmeyen insan mutsuz oluyor. Mesela üretenlerin hiçbirinde alzheimer yok.

– Çünkü zihin sürekli olarak çalışıyor.

Evet, kesinlikle öyle. Çok ilginç bu. Bir şeyler üretmeyen insanlar bir süre sonra paslanıyor. Üretmek sadece tiyatroyla olmak zorunda değil. Ben tiyatroya gidiyorsam sevdiğim bir oyuna gitmek isterim. Cem Yılmaz'a, Bir Demet Tiyatro'ya... Sevdiğim için, eğlenmek için. Ben illaki kültürlü olacağım diye bir şey yapmak istemiyorum. Ben eğlenmeyi seviyorum. Kültürüm artsın diye kitap okumuyorum. Çok okuyorum aslında. İki günde bir kitap bitiriyorum.

– Edebiyatla ilgileniyorsun öyleyse.

İlgilenmiyorum. Kitap okuyorum ama edebiyat okumuyorum. Ekonomi kitapları okuyorum. Satışla ilgili kitaplar okuyorum. İktisat kitapları okuyorum. Ancak dış zenginliği sağladıktan sonra iç zenginliğe sıra gelmeli.

– Bunların dışında hangi tür kitaplar okuyorsun?

Yakın tarihle ilgili kitaplar okuyorum. Türkiye'nin yakın tarihi. Bu hepimizi etkileyen bir şey. Ben bizi etkileyen şeyleri merak ediyorum. Bir de bir bilgiyi yeniden yaratmaktansa, yaratılmış bir bilgiyi geliştirmek daha önemli diye düşünüyorum. Bu yüzden kaynak kitaplar okuyorum. Benim savunmam bu.

– Can Ali arkadaşlarınla ilişkilerin nasıldır? Bugüne dek nasıl oldu, kolay iletişim kurabilir misin?

Kurarım.

– Uzun süreli olur mu arkadaşlık ilişkilerin?

Kimisi uzun sürer, kimisi kısa sürer. Tam olarak net bir şey söyleyemem.

– Kendin için sağlam, güvenilir bir arkadaş diyebilir misin?

Tabii. Hem ben öyleyim hem de o tarz arkadaşlarım var. Eğer bana öyle davranılırsa öyleyim. Ama bana öyle davranmıyorsanız, yani hak

etmiyorsanız beni, ben her türlü pisliği de yaparım.

– Nedir bu pislikler?

Sizin bana yaptığınız şeye göre değişir. Siz bana ne yaptıysanız benden cevabını alırsınız. Şöyle... siz bana bir iyilik yaparsanız ben de size bir iyilik yapmak için çaba sarf ederim. Kötülük yapmışsanız, özel olarak tasarlamam ama denk geldiğinde bu fırsatı da kaçırmam. Ben de kötülük yaparım.

– Kadın-erkek ilişkilerini nasıl değerlendiriyorsun? Senin kendi özelinde nasıldır bu ilişki?

Sevgili olunca bir şeyleri, yani saygıyı kaybettiğimizi görüyorum. Bir süre sonra bazı şeyler cıvıyor, şuna dönüşüyor, hadi gidelim bir yerde yemek yiyelim, gidelim içelim, eğlenelim. Birbirine destek olmadan o ilişki yürümez. Benim destek olduğum ilişkilerde de onlar bana destek olmadı.

– Bunu neye bağlıyorsun, genç olmaya, olgunlaşmamış olmaya mı? Yoksa yaştan bağımsız, genelde insan ilişkileri mi böyledir sence?

Savunduğum bir şey olsa da, kapitalizmdir bunun nedeni.

– Öyleyse kapitalizmin insan ilişkilerini berbat ettiği düşüncesine katılıyorsun.

Katılıyorum. Uzun süren ilişkiler kuramıyorum ben. Arkadaş-lık anlamında değil, sevgili olarak. Çünkü insanlara çok zor güveniyorum. Ayrıca yaptıkları bir yanlış bendeki bütün doğruları götürüyor.

– Yaşadıkların mıdır bunun nedeni?

Evet, yaşadıklarım. Mesela kız erkek ilişkisinde, birlikte bir düşünce üretilemiyor. Aşkım, aşkım, aşkım... Bu kadar yani. İnsanlar birbirleriyle bir şey tartışmıyorlar, paylaşmıyorlar. O zaman da sığlaşıyor. Ya paraya bakıyorlar...

– Ya da eğlenmeye...

Evet. Eğlenmeyi ben de çok severim ama yalnızca bu olmamalı.

– Eğlenmek için nerelere gidiyor, hangi mekânları tercih ediyorsun?

Ortaköy, Etiler, Bebek... Daha çok bu tarz yerleri seviyorum. Lüks yerleri seviyorum, lüksü çok seviyorum. Çoğu insan lüksü sevmediğini söyler ama ben seviyorum. Ayıp bir şey olduğunu da düşünmüyorum. Her gün kötü bir yerde eğlenmektense haftada bir gün kaliteli bir yerde eğlenmeyi tercih ederim. Ama salaş yerleri de severim. Salaş bir balıkçıda da yemek yiyebilirim. Çiçek Pasajı'nı, Cumhuriyet Meyhanesi'ni de severim. Sadece bunlardan biri diye seçmek istemiyorum. İnsanlar arasında da ayrım yapmam. Herkesle konuşabilirim. Kapıcı da olsa fark etmez. Ortak bir nokta bulursam paylaşabilirim.

– Can Ali annenle babanı tanıdığım, onların yaşama biçimlerini biraz bildiğim için de senin yaşama biçiminin, dünya görüşünün onlardan çok farklı, çok uzak olduğunu görüyorum.

Onlar çok hoşgörülü oldukları için benim başka bir şeyi tercih etme lüksüm vardı. Öyle de oldu.

– Bu onlara karşı gizli bir tepki olabilir mi?

Hayır, değil. Sağcı bir babanın oğlu olsaydım sosyalizmi seçme şansım olmazdı, ama sosyalist bir babanın oğlu olarak başka bir şeyi seçme şansım oldu. Ayrıca onlarla aynı fikirde olmak zorunda değilim. Öyle değil mi? Mesela babam dünyanın en dürüst insanlarından biridir, onun bu tavrını çok seviyorum. Annemle babamın özellikle insani açıdan haklı oldukları çok şey var ama düzen böyle. Ben bunu değiştiremem. Değiştiremeyeceksem de uğraşmanın bir anlamı yok diye düşünüyorum. Zaten onlarla aynı olsaydım, bunda bir terslik olmaz mıydı?

– Politik açıdan onlardan hiçbir dayatma görmedin değil mi?

Hayır, asla. Bu konuda nötr kaldılar ve bana ne istediğini sen kendin bul, dediler. Zaten böyle yapmasalardı ters tepmez miydi?

– Genellikle ters teper, haklısın. Senin için yirmi üç yaşında olmak, genç olmak nasıl bir şey?

Çok güzel bir şey.

– Şu güzeli açalım. Nedir bu güzellikler?

Gezmek tozmak, eğlenmek, dolaşmak, içmek. Bütün bunları seviyorum. Bütün bunları dinamik olarak yapmak daha da güzel.

– Zor yanları yok mudur hiç genç olmanın?

Sıkıntıları şöyle... Birtakım şeyleri yapmanın zamanının gelmediğinin söylenmesi ve genel kanının böyle olması benim için çok can sıkıcı. Ben biraz aceleciyimdir, annemle babam da zaman zaman daha erken, zamanı gelmedi, biraz sabret, diyorlar. Bunun tam olarak doğru olduğuna inanmıyorum. Bazen de iş yaşamında böyle şeyler oluyor. Genç olduğunuz için bir işi baştan sona tasarlasanız bile herkesten daha az ücret alabiliyorsunuz.

– Hem okula gitmek hem de çalışmak zor olmuyor mu?

Oluyor. Okula gitmemeyi tercih ediyorum.

– Okul nasıl bitecek o zaman?

Bitiyor, bitecek. Sadece okula gitseydim bu kadar çok şey öğrenemezdim. Derslerim iyi. Muhasebeyi, işletmeyi seviyorum. Sevdiğim için de gayet rahat yapabiliyorum.

– Bu işi kendin mi buldun yoksa birisi mi önerdi seni?

Birileri beni buldu. Ben de çalışmak istiyordum zaten.

– Bir zorunluluktan mı doğdu bu istek? Harçlık konusunda bir sorun ya da anneme babama yük olmayayım, artık kendi masraflarımı kendim karşılayayım gibi bir düşünce sözgelimi... Böyle bir nedenin var mıydı?

Vardı. Bana harçlık veriyorlar, bu yüzden onların sözü geçer diye değil. Hiçbir zaman paranı nerede harcıyorsun diye sormadılar bana.

– Her zaman yeteri kadar harçlık verdiler mi sana?

Verdiler. Ortalama olarak fazlasıyla alıyorum diyebilirim. Ama her şeyin daha iyisi vardır ya... Bakın şunu hiç düşünmedim, peydahladılar, bir de bakmayacaklar mı... Asla, hiç öyle düşünmedim. Yalnız benim yapmak istediklerim için daha çoğu gerekiyordu. Bir de kendi başıma yapmak daha çok hoşuma gidiyor. Çok para kazanma isteği değil bu aslında. Yoksa çok para kazanınca kokainman da olabilir insan.

– Gençler arasında uyuşturucu hayli yaygın. Bu konuda ne düşünüyorsun? Ürkütücü değil mi?

Ben neye başladıysam abarttım. Ben abartan bir adamım. İyisini de kötüsünü de abartırım. Kötüsünden başlarsak, içkiyi abartırım, sigarayı abartırım, gece hayatını, markayı çok abartırım. Marka tutkunuyum. Alıverişi abartırım. Para biriktirmeyi de abarttım. Bu yüzden uyuşturucu kullanır da ya abartırsam, sonum olur dedim ve kullanmadım.

İnsanların çok fazla zevk aldıklarını düşündüm, çok tehlikeli bu. Bir de babamın bir arkadaşını gördüm, çocuğu uyuşturucu bağımlısı... Benim babamı bu hale getirmeye hakkım yok dedim. O yüzden de hiç bulaşmadım.

– Aslında başlarken herkes bunun ne olduğunu ve sonuçlarını biliyor değil mi?

Tabii biliyor... Sigaranın üstüne, sigara insanı öldürür diye yazmanın bir manası yok. Genel olarak uyuşturucu alışkanlığı boşluktan başlıyor. Keşke bunun yerine edebiyat geçebilse, ya da benim yaptığım gibi kendini geliştirme çabası geçebilse. Benim uyuşturucum da o bir bakıma. Bunlar olmasa evde yan gelip yatacaktım. O zaman ne yapacaksınız, ne öğrenecek, ne konuşacaksınız?.. Uyuşturucuyu paylaşmaya başlıyorsunuz.

– Paylaşmak evet, burada bir ait olma meselesi var sanırım.

Evet, ait olmak. Kesinlikle. Ben kullananlarla birlikte olduğumda, sen de içer misin dediler, takılıyor musun dediler. Yok dedim, ben sulu severim dedim ve içkime devam ettim.

Ben onlarla da muhabbet ederim, onları dışlamam ama birlikte hareket etmemiz mümkün değildir.

– Hayır diyebildiğine göre, orada olma, oraya ait olma, orada, onlarla birlikte var olma gibi bir sorunun yok demek ki. Orada bir şey aramıyor ya da bir şeye sığınma ihtiyacı duymuyorsun?

Hayır, hiç öyle bir derdim yok. Zaten hayır diyebilmek bir güç meselesi. Neyin gücü diyebiliriz? Mesela psikolojiniz sağlamdır ya da bir yerde çok seviliyorsunuzdur, onaylanıyorsunuzdur. Bu yüzden de gayet rahat hayır diyebilirsiniz.

– Hayatın senin için anlamı nedir? Bir anlam arıyor musun?

Tek bir şey söyleyemeyiz, ama eğlenmeyi sevdiğim bir gerçek. Hayattaysam da eğlenmeyi hak ediyorumdur diye düşünüyorum. Ama eğlenmeyi hak etmek yetmez. Bunun için gerekenleri de elde etmek gerek. Ben şu anda bunun zeminini oluşturmaya çalışıyorum. Sadece eğlence ya da kariyer de demiyorum. Hayatımın anlamı bunların hepsi.

– Peki, son bir soru. Gelecekte nasıl yaşamayı tasarlıyorsun? Genç bir adam olarak hedeflerin nelerdir?

Kuzguncuk'u bilir misiniz? Orada, Fethi Paşa korusunun arkasında bir arazi vardır, çocukların futbol oynadığı. Aslında biraz da acımasızım, çocukları düşünmüyorum ama orayı satın alıp orada muhteşem bir villa yapıp orada yaşamak istiyorum. Evimi dekore etmek, eşimi dostumu, arkadaşlarımı orada ağırlamak istiyorum. Bunu yapabilmek için de, önce oto kuaförü, daha sonra yeterli sermayem olursa süper market açmak istiyorum, daha sonra da inşaatçılık yapmak istiyorum. Tabii, dört apartmandan sonra yeter. Yani iki yüzüncü apartmanı kovalamak istemem.

Bahadır Baruter

CAN ALİ'NİN SUÇU NE?

Suçun çoğu kapitalist sistemde.

Kapitalizm korkuyu yüceltiyor. Önce statüsünü, mal varlığını, sağlığını kaybetmekten korkutuyor insanları; sonra güçlü ve çekici bir çığırtkanlıkla onlara güvence satıyor. Parasının güvencesini, malının güvencesini, sağlığının güvencesini satıyor. Çünkü kapitalizmin temel ereği, korkak, doyumsuz ve hırslı bir müşteri yaratmak. Okullarını ve medyasını, yani iki ana eğitim enstrümanını her şeyden önce bu misyonla donatıyor. Bankacılık ve sigortacılık sektörleri, bu korku ideolojisinin temel çığırtkanları ve önce korkutup, sonra güvence vaatleriyle hırslandırdığı müşterisini tam bu noktada ideolojisini tüketmeye ikna ediyor.

Çoğu aydınlık ruhun vicdanını ve adalet hislerini buran bir gerçektir kapitalizmin bu gerçeği. Bunu görebilmek ve en azından buna üzülebilmek için derin bir politik bilinç gerekmez; yaşam yolculuğunda diri, taze, bayatlamamış, bozulmamış olmak yeterlidir aslında. Aydınlık değerlerle yetiştirilmiş her ruh, bir de içinde vicdan ve adalet ışığı taşıyorsa, bu basit yargılamayı neredeyse içgüdüsel bir refleksle yapabilir. Hele bir de sistemin ona sunduğu menfaat ortaklıklarıyla arasında görüntü alanını kirletmeyen, bakışını boğmayan ferah ve kaygısız mesafeler varsa, bu tespitleri çok daha kolaylıkla yapar, sistem karşısındaki üzüntüsünü ve öfkesini çok daha net hisseder. Örneğin 'genç' olmak uygun bir ortamdır bu koşulların bir arada durmasında ve beraberce bir farkındalık oluşturmalarında.

Sisteme karşı bir uysallık ve hemfikirlik gelişmeye başlamış Can Ali'de, farkında mısınız? Birçok yaşıtının hor gördüğü düzen, aşıladığı hazlar ve önerdiği ulaşma yöntemleriyle onu birlikte davranmaya ikna etmiş, diğer birçok yaşıtı gibi. Sistem zorlanmamış Can Ali'yi işlerken, onu hızla ve kolayca müşterileştirmiş.

Bu haliyle sizin de gözünüze yaşlı görünmüyor mu Can Ali? Ya da güvencesizlik korkusuyla eğilmiş, bükülmüş durmuyor mu hayat karşısında omurgası; sorgulayan, kafa tutan bir gence göre bir hayli tavizkâr değil mi yürüyüşü sizce de? İnsanın hayatına ihtiyarlıkla beraber musallat olan o korkunç emniyet telaşını andırmıyor mu onu daha bu yaşta saran maddi güvence ihtirası?

Oysa daha henüz demin çocuktu Can Ali, kaygısızdı, hafifti. Hayat öyküsünü onun ağzından dinlerken varolma evhamının onun omuzlarına ağırlığını, endişelerini, ihtiraslarını nasıl da hızla yüklediğini gördük; gözümüzün önünde nasıl da soluverdi çocukluğunun ışığı süratle.

Öyleyse bu gençlik-yaşlılık denen şey nerede, yaşta mı, başta mı?

Çünkü benim babam da mesela, 76 yaşında ama çok daha genç Can Ali'den ve kendi birçok yaşıtından. Çünkü bakıyorum da, korkuları yok babamın hiç, en azından görünürde.

Gencecik bir heyecanla yaşıyor ve yaş alıyor babam. Hiç eskimiyor, yıpranmıyor hayat karşısındaki yürüyüşü, duruşu, kaidesi hep dimdik. Biliyorum istisnai bir durum ama yok öyle mal, mülk, güvence hırsı; sadece günü gününe bir özgürlük sevincini besliyor, ayakta tutmaya çabalıyor hayatında, bilinçli ya da bilinçsiz, ama hakiki bir hafiflikle. Benzemiyor elbette birçok yaşıtına, o alabildiğine genç, diri ve taze kalmaya tutunmuş yıllardır, yaşının gereklerine inat, üstelik son derece kendiliğinden, zorlanmasız bir içtenlikle.

Oysa Can Ali epeyce belini eğmiş, boynunu bükmüş, hayatın dayattığı karşısında omurgası ezik duruyor, daha şimdiden, korkularının ve hırslarının altında çökmüş adeta.

Mesela baksanıza kim daha genç sizce, "bir şeylerin uğraşılarak, çaba sarf edilerek yapılması gerektiğini" düşünen Can Ali mi, yoksa "insanlar üç-dört saat çalışsın, kendilerine ayıracak zamanları olsun, rahat etsinler" diyen babası mı? "Bu bir ütopya, kapitalizmde böyle bir şey olmaz" diye karşı çıkıyor Can Ali babasına. Hatta neredeyse öğüt verircesine emin kendinden.

Hayatın faydacı ilkelerini olgunluk ve bilgelikle içselleştirmiş bir ihtiyar gibi düşünüyor ve itiraz ediyor ütopyaların peşindeki genç fikirli adama. Üstelik eleştirdiği bir şeyler de yok değil Can Ali'nin sistemde. Acımasız buluyor, eşitlikçi olmamakla suçluyor sistemi... Buna rağmen bir boyun eğiş, ihtiyarlığa benzeyen bir dirençsizlik, hayatta kalma içgüdüsünün adeta can havliyle tutunduğu bir kabulleniş... Bunlar vardığı son noktalar olmuş bile daha şimdiden.

Öyleyse diyorum demek ki, babam gibi genç kalarak yaş almak da mümkün, Can Ali gibi erkenden yaşlanmak da.

Fakat bilirsiniz ya da bilmezsiniz, bir sürüsünü bu ülkenin kuşaklarının, bir korku ve hırs kâbusu kavurdu geçti, son 20-30 yılda. Can Ali de nasibini aldı elbette, bir sürü hafif değişkenle beraber, aynı esnada. Ama benim gibiler onu inceden inceye kınarken, kazanç ilkelerinden ötürü, bir yandan da unutmamalıyız diye düşünüyorum: Bu bir ‘mevsim normalleri’ hadisesi. Çok da itiraz hakkımız yok yani zamanın ruhuna.

Tam bu noktada Can Ali’yi anlamaya başlarken... Peki ama ya babam, diyorum, o niye öyle? Ya da mesela, Can Ali’nin kendi babası, bilimadamını işadamından üstün tutan o baba, o niye bambaşka okuyor hayatı?

Yaşlanmayı asla olgunlaşmakla, bilgeleşmekle koşut algılamamalıyız, bu bize yanlış belletiliyor, sistemin bir teselli yanılsaması bu, bu hatta büyük bir palavra, bir aldanış.

Yaşlanmak boyun eğiştir, kabulleniştir, katılaşmaktır, korkmaktır, yok olma evhamıdır, güvenlik telaşıdır, ölesiye güvence hırsıdır ve hayatın her yaşında insan ruhuna çökebilir, onu gencecik yaşında bile ihtiyarlatabilir, dayatılan karşısında belini bükebilir. Oysa genç enerji, hayatı değiştirmeye, özgürlük alanını genişletmeye, ölüme kafa tutmaya çok daha fazla gönüllüdür ve yine hayatın her yaşında insanı hafif ve diri tutabilir.

Yeterince ikna etmiyorsa sizi bu iddia, mesela tiyatroları ya da karikatürleri getirin gözünüzün önüne. Her zaman ve her yerde, ihtiyarlığı aktörlerin veya çizerlerin nasıl mimik ve jestlerle canlandırdığını hatırlayın, vücutlara ve yüzlere ne şekiller verdiklerini düşünün! Odur yaşlılık işte, bizzat o gördüğünüzdür: Beli bükülmüşlük. Ve genç insanı tarif ederken, omurgasının dikliğini, devinirkenki diriliğini, dimdik duruşunu nasıl belirginleştirdiğini hayal edin aktörlerin ya da çizerlerin gene. Odur işte gençlik denen şey de: Dimdik durabilmek.

Bu yüzden ben kendi adıma ne yalan söyleyeyim, gıptayla şapka çıkarıyorum, kimde, ne zaman, ne süreyle konaklayacağı belli olmayan o benzersiz, o ışıl ışıl ‘gençlik’ enerjisi karşısında, hayranlıkla şapka çıkartıyorum, yaşlanmanın bir kemale erme süreci olduğu safsatasına inat.

Zira gençlik, aydınlığını çocukluğun ışığından alır, eminim bundan.

“BİRİLERİNİN ADALETİ SAĞLAMASI GEREK”

Ceylan Dizdar

(23 yaşında, öğrenci)

– Ceylan, sen de Egemen gibi, Haliç Üniversitesi’nin tiyatro bölümünde okuyorsun.

Evet, ikinci sınıftayım.

– Oyunculuk çekici bir şey galiba.

Ortaokul yıllarından itibaren böyle bir isteğim vardı. Kimi doktor olmak ister, kimi avukat. Ben de oyuncu olmak istedim.

– Farklı bir şey seçmiş, sanatçı olmak istemişsin. Burada senin sanata ve sanatçıya bakışın ve bunların senin için bir değer taşıması etken olabilir mi?

Bu çok önemli. Herhangi biri olmayı tercih etmedim, bunun etkisi var tabii. İnsanlara daha yakın olma isteği vardı.

– Tiyatroyla insanlara daha yakın olunabileceğini düşünüyorsun o halde?

Şöyle düşünüyorum: Sahnede sadece oynayarak, onlara yakın olmak değil, onlardan bir parça olmak. Bu anlamda yakın olmak. Yalnızca izlesinler ve alkışlasınlar değil, aynı zamanda onlarla iletişim kurmak.

– Peki o zaman hemen şunu soracağım, dünyaya ait algın nedir? Ya da şöyle diyelim, insanlara onlara ait şeyleri sanat yoluyla göstermeli miyiz?

Evet, göstermeliyiz. Kendimize düşeni yapmalı, bir yerde sorumluluk taşımalıyız. Alelade olmamamız gerekiyor, ama bu şu demek değil, sanatçı her şeyiyle, yaşantısıyla topluma örnek olmalı. Böyle bir şey yüklemek bana doğru gelmiyor. Ağır bir şey bu açıkçası. Kısıtlayıcı. Sanatçının öyle bir zorunluluğu yok.

– Elbette, haklısın. Şunu sormak istiyorum, insanın yeryüzünde oluşunun nedeni üzerine düşündün mü hiç?

Üretmek. İnsan olarak, sadece sanatçı olarak değil. Bir terzi, bir ressamdan daha az değerli değildir bence. Bir marangoz, bir oto tamircisi, desen çizen bir desinatör... Ama üretmenin amacı da önemli. İnsan olmanın bir başka anlamı da, son nefesini verene kadar yaptığı şeylerdir. Yani bomboş bir hayat değil, ot gibi yaşamak değil, sabah dokuz akşam beş değil, biraz daha verimli, üretken, biraz daha sevecen, daha sevgi dolu, biraz daha insan.

– Genç bir oyuncu adayı olarak, bugünün tiyatrosuyla ilgili neler düşünüyorsun?

Ben çok kötü, olumsuz şeyler düşünmüyorum. Hatta daha iyiye gitmeye başladı. Tiyatro bitti dense de bitmedi. Bugün artık tiyatro sadece salonlarda değil, sokaklarda ve barlarda yapılmaya başlandı. Bu çok önemli, bir sürü bar tiyatrosu var, bir sürü küçük gruplar var. Sadece şehir tiyatrosu ve devlet tiyatrosunda değil, çok daha farklı sahnelerde oynanmaya başlandı. Tiyatronun her türlü mekâna girmesi demek bu.

– Ve insanlara daha fazla ulaşma imkânı değil mi?

Evet, küçücük sahnelerde iki-üç kişi bir araya gelip bir şeyler yapıyorlar ve bence çok güzel bu. Yalnızca çok eski ustaların artık bir yerden sonra biraz kenara çekilmeleri, önümüze engel koymamaları gerektiğini düşünüyorum. Çok fazla konservatuvar öğrencisi var. Bunların bir kısmının gücü ve çalışma isteği yok, bir kısmınınsa çok fazla isteği var. Bu nasılsa bir yerden patlayacak diye düşünüyorum.

– Ceylan, okuldaki tiyatro eğitimini yeterli buluyor musun?

Bulmuyorum. Tiyatro eğitimi demek, derse girip şu oyunları oynayacaksınız demek değil. Bu oyunculuk eğitimi değil, öğrenci bunu evde oturup kendi de yapabilir. Kendi kendine Çehov’u oynayıp yorumlayabilir ve o zaman sana ihtiyacı yoktur. Sahne derslerinde böyle bir eksiklik var. Teorik dersler biraz daha iyi.

– Hangi açıdan?

Teorik derslere giren hocalarımız daha fazla yardımcı olabilecek insanlar. Dramaturji, ses eğitimi, tiyatro tarihi, teknik tasarım gibi derslerin hocalarının yaklaşımları daha doğru. En azından neyin ne olduğunu sorduğunuzda, ciddi anlamda karşılığını alabiliyorsunuz. Ötekilerle büyük bir uçurum var. O yüzden de oyunculuk mu okuyoruz yoksa daha sahne arkasına yönelik bir eğitim mi alıyoruz belli değil. Oyunculuk dersleri bu anlamda vahim durumda.

– Sence nasıl olmalı, beklentilerin nedir?

Bu arz-talep meselesi. Sorsanız beşi memnun olduğunu söyler, belki beşi de benim gibi düşünüyordur. Hocaların bizi önemsememesi gibi bir durum var. Bizim tarafımızdan ciddiye alınmadıklarını düşünüyorlar. Halbuki onlar bizi ciddiye almıyorlar. Mesela derslere gelmiyorlar, iletişim eksikliği var...

– Kuşaklar arası bir kopukluk mu bu?

Hayır, genç hocalarımız da var. Onların da kafasında bir doğru var. Bu doğru hiçbir şekilde yıkılamaz ve alternatifleri olamaz. O şekilde de devam ediyorlar. Bunları düşündüğümüzde, sorgulamak istediğimiz zaman da garip tavırlarla karşılaşıyoruz. Bu anlamda yetersiz olduklarını düşünüyorum. Onlar değişmedikçe de hiçbir şey değişmeyecek.

– Bu konuda umutsuz musun?

Evet. Ben bu okula başlarken çok şey beklemiyordum ama beklediğimden de azını buldum. Bütün konservatuvarlarda aynı şey geçerli. Bu yüzden hayal kırıklığına uğradım. Genel bir düşünce var, öğretmen öğrenciye bir şey vermez, öğrenci alır diye. Ama bu böyle olmamalı. Zaten o noktadan sonra hoca olarak yoksun. Sen o derste yoksun, üçü beş geçe yoksun...

– Neredeler?

Kiminin oyunu var, kiminin provası var, kiminin dizisi, kiminin başka bir şeyi... Bir tek bizimle ilgilenmiyorlar ki.

– Okulda herkes, sınıf arkadaşların, diğer öğrenciler bu durumdan şikâyetçiler mi?

Farkında olan var, farkında olup umursamayan var, bir de hiç farkında olmayanlar var.

– Sizi önemsemediklerinden söz etmiştin. Son yıllarda genel bir kanı var, 90 sonrası genç kuşakların hiçbir şeyle ilgilenmedikleri, hiçbir şeyi umursamadıkları, bir dünya görüşüne sahip olmadıkları, yani apolitik ve sorumsuz oldukları gibi. Sadece gezmeyi, eğlenmeyi, para kazanmayı hedefledikleri düşünülüyor. Sen bu yargıya katılıyor musun?

Neden 90'dan sonra kayış koptu? Onu bir düşünmek lazım. Benim kardeşim 91'li, ama bir politik görüşü var. Çünkü onu eğiten birileri var. Birileri bunu öğretebilir. Böyle insanlar gerekiyor. Yoksa kimse gökten zembille düşmemiştir. Sanırım biraz da şuradan kaynaklanıyor. Okullardaki eğitim sırf üniversiteye hazırlanmak üzere olduğu için, işin sosyal yanına hiç değinilmiyor. Bence asıl sorun bu. 90 sonrası kuşakların suçu yok, onlara verilen buydu. Tamam her şey çok değişti, onlar bilgisayarla oynayarak, play station'la oynayarak büyüdüler, bu onları ister istemez kısıtlıyor, ama dışarıda onlara verilen bir şey de yok.

– O zaman sadece eğitim sisteminin değil, toplumun da gençlere bu anlamda sunduğu pek fazla şey yok diyebilir miyiz?

Yok.

– Sana göre bugünün genç insanları durup dururken böyle olmadı öyleyse.

Evet. Nedenleri var. Kesinlikle.

– Okuldaki eğitmenleriniz sizleri böyle gördükleri için mi önemsemiyorlar acaba? Bu tür bir önyargıları var mı, ne dersin?

Sanmıyorum. Bu onların egolarıyla alakalı bir şey. Oyuncu egosu şişkindir. Hele yıllarını vermişsen bu işe. Bir Müşfik Kenter'in öğrencisi olmak çok zor, her anlamda çok zor. Diğer hocalarımız da tanınmış, başarılı insanlar. Onların da egoları çok yüksek.

– Burada şu mu var, yapılan hiçbir şeyi beğenmemek? Benim gibi olacaksınız, benim gibi oynayacaksınız. Biraz böyle mi? Bunun dışında yapılan hiçbir şeyi ciddiye almamak?

Evet. Zaten ilgilenmiyorlar bile, bakmıyorlar, yok sayıyorlar. Onların dışındaki yöntemi yok sayıyorlar.

– Senin bu konuya hayli duyarlı yaklaştığını seziyorum. Peki hocaları hayal kırıklığına uğratan bir şeyler yok mu hiç?

Aslında var. Sana bir görev veriliyorsa ve sen bu görevi yerine getirmiyorsan kırılıyorlar. Bunu düzeltmek çok zor. İlginç olan burada öğrenci egosu da var. Egolar çatışması. Çalışmamak, baş kaldırmak, dersini yapmamak. Özellikle sınav zamanı, finallerde kavgalar çıkıyor. Kimi çok sorumlu, kimi çok sorumsuz; kimi işini yapıyor, kimi hiç çalışmıyor, geleceğim deyip gelmiyor. Bu büyük bir sorun. Bir dönem sonra, mesela birinci sınıftan sonra yeteneklerine bakmadan, işi ciddiye almayanları eleyebilirler. Çünkü bu tamamen disiplin işi. Disiplin yoksa hiçbir şey yapamazsın.

– Sanat bir disiplin işidir diyebilir miyiz?

Tamamen disiplin işi. Buna göre okula alırken bir ayrım yapabilirler, ya da belki de ilgi yoğunluğu olarak değerlendirebilirler. Öğrencilerin ne yetenekleri, ne ciddiyetleri, ne disiplinleri, hiçbir şeyleri aynı değil. İlgili olanlarla devam edebilirler. Öğrencilerin de bundan şikâyet edeceğini sanmıyorum.

– İyi ama isteyerek, gönüllü gelmiyorlar mı bu okula?

Ezkaza gelen de çok var.

– Öyle mi? Tiyatro oyuncusu olmak için ezkaza gelenler...

ÖSS’de açıkta kalanlar, bir yeri kazanamamış olanlar da geliyor. Şansı denk gelenler, kontenjanla girenler biliyorum ben. Baktığınız zaman hemen anlaşılıyor, derse gelişleri, bir oyuna yaklaşımları, bir hocayla konuşma tarzlarından nasıl adamlar oldukları hemen belli oluyor.

– Belki bazen de koşullar zorluyordur çocukları buna. Okumak istedikleri alanı çeşitli nedenlerden dolayı okuyamayıp açıkta kalmamak için seçmek zorunda kalışları da etken olabilir mi?

Bu çok iyi niyetli bir yaklaşım.

– İnsan çok genç yaşta hedeflerini doğru koyabilir mi sence?

Tabii koyabilir. Ama bu ne kadar doğru olur bilemeyebilir. Bir insanın on sekiz yaşında üniversiteye girmesi kötü bir şey. Daha sonra girmeli. O yaşta yanlış bir şey seçebilir.

Ben mesela şimdi yirmi iki yaşındayım, biraz daha büyüğüm, biraz daha net görebiliyorum, biraz daha farkındayım, daha iyi algılayabiliyorum. On sekiz yaşında daha zor. Zaten ergenliğiniz yeni bitmiş. İnsan dışarıda gezmek tozmak istiyor ama zorla sahnede bir şey hazırlaması lazım. Onun için bana yanlış geliyor. Aslında bütün bu sistem yanlış geliyor. Hedeflerine o yaşta ulaşmak isteyebilir ama bu arada başka bir sürü hedef de çıkabilir karşısına.

– *Yani o hedeften kolaylıkla sapabilir. On sekiz nasıl bir yaştı senin için?*

On sekiz çok umursamaz bir yaştı. Dershaneye gidiyordum, üniversiteye hazırlanıyordum, ama daha umursamazdım.

– *Sadece eğlenmeyi mi düşünüyordun?*

Yok, ben gene de konservatuvara girmeyi düşünüyordum.

– *Arkadaşlarınla ilişkilerin nasıldır, nasıl bir arkadaşsındır?*

Zor bir arkadaşımdır. Çok zor arkadaş olurum. Çok sevmem lazım. Bana kendisini çok sevdirmesi lazım.

– *Arkadaşlık kurmadan önce değil de kurduktan sonra mı?*

Evet. Genelde onlar bana yanaşırlar. Lanet ve soğuk bir insan olduğumu düşünürler ama arkadaşlık kurduktan sonra tam aksini söylerler. Karşımdakinin beni çok inandırması lazım. Dostluğuna, samimiyetine, insanlığına, güvenilirliğine.

– *İnsanlara neden güvenmediğini biliyor musun?*

Bilmiyorum. Annem bana öyle öğretti.

– *Evet, çocuklara insanlara, özellikle de yabancılara pek güvenmemeleri gerektiği söylenir.*

Evet, bana da öyle söylendi.

– Bunun seni zaman zaman rahatsız eden bir yanı var mı, yoksa iyi bir şey mi bu?

İyi bir şey. Bir taraftan da şöyle, bizim işimiz insanlarla. Herhangi biriyle bir şey çalışıyorum diyelim, eğer bu insana güvenmezsem zaten yola çıkamam. Yalancı bir güven de olsa güvenmek zorundayım. Onun için bazen bu zorluğu yaşıyorum.

– Kötü deneyimlerin oldu mu bu konuda?

Oldu. Hayal kırıklığına uğradığım oldu.

– Kız çocukların anneleriyle pek anlaşamadıkları söylenir. Senin annenle ilişkin nasıldır?

Gayet güzeldir. Büyük problemlerimiz yoktur. Bazen kişilik çatışması yaşarız. Annem benden farklı karakterdedir, çok daha girişkendir, çok daha hayat doludur. Ben daha durgun, daha dinginimdir. Kimi zaman doğrularda çatışırız. Annemin ve benim doğrularımız vardır.

– Bu çatışmaları nasıl yaşıyorsunuz?

Çok fazla tartışmıyoruz. Daha çok alttan alta. O bana kabul ettirmeye çalışıyor, ben ona kabul ettirmeye çalışıyorum. Genelde annem galip geliyor.

– Öyle mi, boyun mu eğiyorsun sonunda?

Boyun eğmekten ziyade beni ikna ediyor. Onun doğruları bana da doğru geliyor o zaman. Ben değişiyorum. Ama asla şunu yapmamalısın demiyor, yap, gör, sonra konuşuruz diyor.

– O zaman dayatmacı, baskıcı bir anne değil. Kendi kendine anlamana imkân veriyor. Peki babanla aranız nasıl?

Babam konuşmayan, sakin, sessiz bir insandır. Pek karışmaz. O herhangi bir sorun varsa da bana direkt söylemez, annem vasıtasıyla, annemi kullanarak iletir. Yüzgöz olmamak için. Babamın tavrı genelde böyledir. Nazımı çeker. Annemden daha çok çeker. Onunla bir çekişmemiz yoktur.

– Ne güzel. Hoşgörülü, anlayışlı, demokrat bir ailen var. Seni pek kısıtlamadılar.

Hayır, hiç öyle bir sorunum olmadı.

– *Flört etmeye, kız-erkek ilişkilerine de olumlu bakıyorlar mı?*

Gayet açıklar. Öyle bir sorunumuz olmadı.

– *Bir erkek arkadaşın var değil mi?*

Var. Daha önceleri böyle bir şey yaşamamıştım. Bir gün Ahmet'le bir gün Mehmet'le kapılarına gelmediğim için, tepki göstermediler. Onlar da zamanı geldiğini düşündüler herhalde.

– *Tanıştırdın mı onlarla?*

Tabii, tanıştırdım. Böyle bir sorunumuz yok.

– *Dünya nasıl bir yer sana göre?*

Çok tehlikeli bir yer. Yani her an başınızın derde girebileceği bir yer. Mümkün olduğu kadar az yara bere alarak hayatta kalmak gerektiğini düşünüyorum ben.

– *Genç olduğun için mi tehlikeli?*

Hayır, insan olduğumuz için. Çok güvenilir olduğunu düşünmüyorum. Bu yüzden de biraz daha fazla tedbirli yaşamamız gerekiyor. Gene de güzel bir yer.

– *Peki nasıl bir yer olmalı dünya, düşlerin, özlemlerin nelerdir?*

Daha dengeli olabilir, daha eşit, daha adil olabilir. Belki de çok ütopik bir şeyden bahsediyorum. İnsanlar, toplumlar derinden değişmedikçe belki de hiçbir şey değişmeyecek. Ben insanların iyi yönde değişeceğine inanmıyorum. Her şey daha kötüye gidiyor. İnsanlar daha umursamaz, daha cani, daha vahşi oluyorlar. Ama bütün bunlar nedensiz değil tabii.

– *Sence bu sebepler nelerdir?*

Bir sürü şey var. İşsizlik var, parasal sorunlar var, eğitimsizlik var. İnsanlar arasında uçurumlar var. Bir tarafta adamlar lüks villalarda otururken hemen arka sokaklarında gecekondular var, yoksul insanlar var. Bunların getirdiği soygunlar var, cinayetler var, şiddet var. Ben yoksul insanların varlıklı insanlara nefret duymalarını çok normal buluyorum. Her

şey çok adaletsiz. Ulaşamadıkları her şey burunlarının dibinde. Dolayısıyla isyan ediyorlar.

– İnsanlar buna itiliyorlar diye düşünüyorsun sanırım.

Evet. Birilerinin adaleti sağlaması gerek.

– Bütün bunların nedeni sadece ekonomik mi?

Başka nedenler de var. Bir kere çok fazla cahillik var. Okuma-mışlık anlamında cahillik değil sadece. İnsanlarla iletişim kurmak anlamında, yaşamamışlık anlamında. Sonra kültür eksikliği var. Mesela bundan dört sene önce bir tiyatro grubum vardı. Biz onlarla Kâğıthane'de bir yerde üç-dört kere oyun oynadık. İnsanlar inanılmaz saygılıydılar. Anlayan da anlamayan da sesini çıkarmadan izledi oyunu, sanki karşılarında olağanüstü oyuncular, üstatlar varmış gibi, saygı duyarak dikkatle izlediler. İnsanlara bir şeylerin götürülmesi gerekiyor. Tiyatronun artık salonlardan çıkarılıp kahvehanelere bile götürülmesi gerekir. Çünkü insanlar o ortamda kısılıp kalıyor ve gelişmiyorlar.

– Bir kenara çekilip beklememememiz gerekiyor Ceylan, öyle değil mi?

Evet, onlar zaten istiyorlar. Böyle şeylere açlar.

– Genç olmak nasıl bir şey senin için?

Yorucu bir şey, zor. Çok fazla sorumluluk var. Bir sürü yapman gereken şey var. Aslında pek bir şey yokmuş gibi görünüyor. Ama ulaşmamız gereken bir hedef var, bu yolda da bir sürü engeller var, zorluklar var, bunları aşmak zorundayız. Bir kere her şeyden önce kendini tanımak ve hayatın bir yerinde konumlandırmak zorundasın. Otuzuna geldiğinde ben kimim, ne yapacağım dersen bunun bir anlamı kalmıyor artık. Kendinle çatışıyorsun, sana bir şeyleri dayatan insanlarla, toplumla çatışıyorsun. Bunun getirdiği bir sürü sıkıntı var. Onun dışında kendini ailene kabul ettirmek zorundasın, ispat etmek, birey olduğunu kabul ettirmek...

– Bir şey olmak, iş bulmak, para kazanmak da bunlara dahil değil mi? Sen okulu bitirip tiyatro oyuncusu olduğun zaman neler yapmayı planlıyorsun?

Şöyle söyleyebilirim. Devlet ve şehir tiyatrolarından mümkün olduğu kadar uzak durmak istiyorum. Ben özel tiyatrolarda çalışmak istiyorum. Kendi tiyatromu kurmak istiyorum. En çok onu istiyorum. Sinema yapmak istiyorum. Dizilerde de oynayabilirim. Oyuncuysan her şeyi yapmalısın. Ama şu anda net bir şey yok, sadece yürüyorum ve tam olarak önümü görmüyorum.

– Genç olmanın güzel yanları nelerdir? Gençlik dinamizm, enerji çağıdır çünkü. Gençliğin dönüştürücü bir gücü olduğunu söyleyebilir miyiz?

Var. Ama ne kadar kullanmak istediğinle ya da kullanma imkânlarının ne kadar olduğuyla alakalı bu. Gençler çok fazla ciddiye alınmıyor ve sen gençsin, sen ne bilirsin deniyor.

Bir de hiçbir şeyin farkında olmayan, uyuşturulmuş, birçok şeyden habersiz bir gençlik de var. Dünya düzeniyle ilgilenmeyen, gazetenin sadece magazin sayfasını okuyup öteki sayfalarını okumayan birçok genç gördüm.

– Çevrendeki genç insanlar böyle midir?

Ben böyle olmayanları seçiyorum.

– Zaman zaman gazetelerde bazı başlıklara ya da röportajlara rastlarız, onlar gençliğin çok umutsuz olduğunu, hayattan ve yarından bir şey beklemediklerini iletirler bize. Üstelik bunu dile getiren gençlerin kendileridir. Bu düşüncelere katılıyor musun?

Umutsuz olanlar var, ama bir şeyleri yakalamaya çalışanlar da var. Bunu hepsine mal ederseniz mücadele eden bir sürü adamı da yok saymış olursunuz.

– Ceylan, tiyatronun yanı sıra edebiyatla da ilgileniyor musun?

İlgileniyorum.. Daha fazla düşünmeye başlıyorsunuz, daha geniş düşünüyorsunuz okuduğunuzda. Daha çok farkına varıyorsunuz. Aslında okumakla her şey başlıyor. Mesela yolda yürüyen bir adamın hayatını anlamaya başlıyorsunuz, hayatın derinliğinin farkına varıyorsunuz, görmeye başlıyorsunuz. Ahmet Cemal hoca, bakmakla görmek arasındaki farkı öğrendiğinizde gerçekten anlamaya başlayacaksınız, derdi bize. Bence edebiyat bunu getiriyor.

– Ceylan dünyanın adil bir yer olmadığından söz ettin. Politik görüşün nedir?

Ben solcuyum. Sosyalizme daha yakınım.

– Peki bu düşünceyi benimsemende ailenin ya da yakın çevreden başka birinin etkisi oldu mu?

Hayır. Ne annem ne de babam sosyalizme yakınlar. Okumaya başlamakla oldu diyebilirim. Ben önce, Marks'ı okudum. Orta son yıllarıydı. Sonra bir arkadaş grubum vardı, onlarla tiyatro yapmaya başladım. Onların da etkisi oldu, onlarla daha da gelişti. Bir gazete çıkartıyorduk, gazetede kültür yazıları yazmaya başladım. Böyle oldu.

– Sosyalist bir düzende yaşasaydık her şey daha mı düzgün olurdu Ceylan? Bütün sorunları çözmüş olabilir miydik?

Hayır, sadece bu değil. Bunun için insanların, toplumların kökten değişmesi gerekiyor bana göre.

– Dünyanın geleceğini nasıl görüyorsun, sence dünya nasıl bir yere gidiyor?

Bence savaşlar, kıyımlar olduğu, ekonomik sorunlar çözülmediği sürece dünya daha kötü bir yere gidecek. Ekolojik denge de bozuldu. Ben durumu çok iyi görmüyorum. Çok umutlu değilim. Bu düzeni değiştirecek bir güce ihtiyacımız var, ama onun nerede ve nasıl olduğunu bilmiyorum.

“EVLENDİĞİN İNSAN İLLE BAKİRE OLACAK DİYE BİR ŞEY YOK”

Ersin Şen

(25 yaşında, tekstilci)

– Ersin genç bir adam olarak hayatla aran nasıl?

Normal. Herhangi bir özelliği ya da herhangi bir artısı yok, çünkü her şeyini biz belirliyoruz hayatın. Bir şekilde minik bir kartopunu yokuştan aşağıya bıraktığımız anda, kartopu kendi hızını alarak, kendi ivmesini kazanarak gidiyor işte. Hayat da öyle.

– Bu akıp giden şeyin içinde sen nelerle uğraşıyorsun, temel uğraşıların nelerdir?

Benim tekstil şirketim var. İki senedir buradan para kazanmaya çalışıyorum. Onun yoğunluğu var. Şu anda hayatımda en önemli şey işim. Çoğu zaman planlarımı onun yüzünden iptal etmek zorunda kalıyorum. Mesela arkadaşlarla bir şey yapmaya karar veriyoruz, ama buluşma saatinden bir saat önce ben telefon açıyorum ve gelemiyorum diyorum.

– Şikâyetçi misin bundan?

Şu anda en severek yaptığım şey işimle uğraşmak. Çünkü yaşım yirmi beş. Şimdi çalışmalıyım. Ortağımın babası şöyle der: Kırkına kadar çalışacak, kırkından sonra da yiyeceksiniz. Kırkından sonra dinlenmeli insan.

– Kırkından önce yalnızca çalışmalı mı peki?

Tekerlek gençken dönmeli, hızlanmalı. Hayatın temelini para oluşturuyor. Maddi özgürlüğünüzü kazandıktan sonra sorun yok. O zaman hobileriniz de oluyor, uğraşlarınız da oluyor, etkinlikleriniz de oluyor. Her şeyiniz oluyor. Benim amacım da şu anda para kazanmak.

– Tek hedefin, salt para kazanmak mı?

Öncelikle para kazanmak, çünkü işimi ancak böyle sürdürebilirim, yoksa yürümez. Hayatımın tek amacı para kazanmak değil elbette, paraya tapmıyorum, paraya bağımlı değilim. Zaten hiçbir zaman çok büyük paralarla büyümedim. Para hayatımı idame ettirebilmek, işimi sürdürebilmek için sadece bir vasıta. Yapmak istediklerinize olanak veriyor, hepsi o.

– Peki ama gençlik dönemi aslında gezip eğlenme, hayatın tadını çıkarma dönemi değil midir?

Ben bir dönemi çok hızlı yaşadığım için, şu anda onları düşünmüyorum. En azından üç-beş sene kadar sıkı çalışayım, işim otursun, ondan sonra istediklerimi yapayım diyorum. Gençlik döneminde yapmak istediklerin için para gerekiyor. Gezmek, tozmak için temelde gerekli olan tek şey para.

– Para olmadan yapılamıyor mu istenenler?

Param varsa arkadaşlarımla gidip gezebilirim, eğlenebilirim, ama param yoksa evden dışarı çıkamam. Para kazanabilmem için de çalışmam gerekiyor ve ben iki senedir parasal olarak kendime değil, işe yatırım yapıyorum.

– Ersin, çok hızlı yaşadım dedin az önce.

Benim annemle babam ayrı. Bu yüzden on dört yaşından sonra hayatım tamamen aile dışında ve sokaklarda geçti. Berduşlar, serseriler gibi değil elbette, ama dışarıda gezerek, eğlenerek geçti. Ben zaten on üç-on dört yaşlarındayken de çalışıyordum ve kendi paramı kazanıyordum.

– Hem okuyor hem çalışıyordun, öyle mi?

Tabii. Okuldan çıktıktan sonra çalışıyordum. Bileklik tezgâhım vardı mesela, bileklik satıyordum. Sonra bir arkadaşım bir kitap çıkardı, onun kitaplarını bir liradan satmam gerekirken, bir buçuk liraya satıyor, kendi kârımı alıyordum.

– Sende ticaret yapma isteği o zamandan var diyebilir miyiz?

Doğrudur. İşte o dönemlerde kendi kazandığım parayla istediğim gibi geziyordum. Bir de başınızda biri olmadığı ya da sizi her an takip edemediği için, ruhunuzda da fırlamalık varsa, yaptığınıza sınır

koymuyorsunuz. Çok küçük yaşlarda alkol de içtim, çok kız arkadaşım oldu, gece hayatım oldu. Arkadaş grupları, partiler, serserilikler, kavgalar, hepsi, aklınıza ne geliyorsa hepsini gerçekleştirdim. Yaşım on sekiz-on dokuzdu, Taksim'de barlarda parti veriyorduk. Sürekli değişen kız arkadaşlarım vardı. Hayatımdan öyle çok kız geçti ki, birçoğunun ismini hatırlamıyorum.

– Hızlı bir çapkınlık durumu vardı öyleyse.

Evet, ama bunu hava atmak için söylemiyorum. Sadece olaylar böyleydi. Bir de çok fazla alkol kullanıyordum. Gece uykudan uyandığımda su içmek yerine, alkol almak daha güzel geliyordu.

– Bu durumdan rahatsızlık duyduğun da oluyor muydu?

İnsan günah diye tabir edilen şeyi yaşayıp bitirdikten sonra hep pişmanlık duyar zaten. Tanrı herhalde bunu bize otokontrol sistemimizi geliştirmek ya da bizi denemek için yapıyor. Belki de öğrenmemiz için. Çünkü o günahın, o şehvetin, o zevkin tadına varıp bitirdiğiniz anda pişmanlığı illa ve illa yaşıyorsunuz. Ben bunu bir daha yapmayacağım dediğiniz oluyor. Ben bunu milyon kere söylemişimdir, ama her defasında içinizdeki nefis ya da şeytan ya da her neyse, kötü arzulara kapılmanıza neden oluyor.

– Alkol kullandım diyorsun mesela, bu bağımlılık yapmadı mı sende?

Ben eğlenmek için içiyordum. Her gün değil, arkadaşlarla birlikteyken. Tamamen kendini ispatlama kaygısı da olabilir. Onlar içiyor, ben de içerim.

– Asla onlardan geri kalmam.

Öyle bir kaygıyla olabilir.

– Seni tetikleyen bir şey olmadığında içmiyordun demek.

Tetikleyen demeyelim de, eğlence isteği ya da arkadaşlar diyelim. O an onun kafa yapısını arzulamak, onunla uyumlu olmak.

– Ailen alkol kullandığının farkına varmıyor muydu?

Bende hep bir baba korkusu vardı, çünkü benim babam alkol kullanmayan bir insan. Dindardır. Tutucudur. O yüzden bunları bilmemesi gerekiyordu. Çok sarhoşken eve gittiğimde, o kokuyu almamaları için,

gidermek gibi, gözlerine görünmemek, sıvışmak gibi çarelere başvuruyordum. Belki bu yüzden de bağımlı olmadım. Ayrıca bende bağımlı olma korkusu da vardı.

– *Alkol kullanımının özentiyle ilişkisi var mıdır?*

Vardır. Aslında her konuda vardır bu. Özdeşleştirirsiniz kendinizi. İnsanlar başkalarına yakıştırdıkları şeyleri kendi üzerlerinde de denemek ya da görmek istiyorlar. Modellerin üzerimizde çok etkisi var.

– *Belki ilk gençlik dönemlerinde bu daha da baskın oluyor.*

Tabii. Kendinizi oluşturmaya çalıştığınız bir dönem. İnsan taklit ederek öğreniyor, biliyor, yaşıyor.

– *Alkol kullanımının başka nedenleri de var mıydı?*

Hayır, ben bunalımdan falan içmedim. Ben hiçbir zaman üzüntümü gidersin diye içki içmedim. Herhangi bir maddenin insanı dertten, bunalımdan kurtaracağına inanmıyorum. Ben o bölümü tükettim, kapattım, bitti. Artık kırk yılda bir, arkadaşlarla bir araya geldiğimizde içiyorum. Şu anda kötü bir alışkanlığım yok. Eskide kaldı her şey.

– *Yaşla birlikte neler değişti sende?*

Yirmi beş yaşındayım, elbette çok olgunlaştığımı söyleyemem, ama bazı şeylerin bittiğine inanıyorum. Eskisi kadar hızlı değilim. Artık çok hızlı müzik bile dinleyemiyorum. Askerden önce deli gibi rap, club, tekno dinleyebilirdim ama şu anda dinleyemiyorum. Sıkıldım sanırım. Bıkmış olabilirim. Belki de çok fazla dinledim. Şimdi onların yerine koyduklarım yetiyor.

– *Nedir bunlar, bu yerine koydukların?*

Yazmak. Yazmaktan çok fazla zevk alıyorum. Şiir yazıyorum, öykü yazıyorum. Bir roman denemem oldu. Gerçeküstü bir hikâyem vardı, onu romana çevirmek istedim. Sıkılmadan yapacağım tek şey edebiyat. Şu anda daha çok caz, ağırlıklı olarak zenci müziği, punk, reggie dinliyorum. 60'ların, 70'lerin müzikleri. Ama çok dinleyerek onları da tüketmek istemiyorum. Mesela Guns N' Roses'ler, Pink Floyd'lar, Led Zeppelin'ler, Beach Boys'lar, Deep Purple'lar... çok dinledik onları, artık yeter.

– Rap müziği sevdiğini söylemiştin. Rap’te sana çekici gelen nedir?

Rap, Amerikan müzik piyasasının arabeski. Neden arabesk? Sıkışmış, kıstırılmış, ezilmiş insanların müziği. Rap’in çıkış noktası 70’lerin sonu, 80’lerde Amerika’da, Harlem’deki, New Jersey’deki ezilen zencilerin müziği. Sokak kültürü aslında. Doğaçlama sokak müziği. İçinde küfür var, isyan var. Benim ailem de çok zengin falan değildi. Zorluklar vardı. Kimsenin dinlemediği zamanlarda, daha 90’lı yıllarda dinlemeye başlamıştım ben rap’i.

– Öfke ve şiddet de var rap’te. Dinleyeni etkilemez mi bu?

60’larda, 70’lerde, insanlar Woodstock’ta da aynı şeyleri, aynı başkaldırışları yapıyorlardı. Mesela zenciler beyazlara karşı çıkıyorlardı. Sonra beyazlar zencilerin peşinden koşmaya başladılar, zenciler beyazlara benzemeye uğraştılar. Michael Jackson’ın beyaz olmaya çalışması gibi. Biz de büyümeye başladığımız o günlerde, insan büyürken hep bir şeylere karşıdır ya, işte o karşı olduğumuz şeyleri bu müzikte bulduk. Bende şiddete neden olmadı, çünkü ben şiddet eğilimi olan bir insan değilim. Ama takipçilerinin ve radikallerinin olduğu her şeyde mutlaka böyle etkilenmeler olur.

– Son yıllarda rap’te değişimler oldu mu?

Oldu, popülerleşti. Gereğinden fazla popülerleşti. Her yerde, bütün televizyonlarda rap var. Türkçe rap, ilkin Kartel’le girdi televizyonlara. Bizde insanlar Kartel’le sevdi rap’i. Peşlerinden gitmeyen kalmadı.

– Kartel’in milliyetçi bir yapısı vardı değil mi?

Evet, çünkü Almancıydı adamlar.

– Yeniden tırmanan milliyetçilikle ilgili ne düşünüyorsun?

Aslında tırmanan bir milliyetçilik değil, tırmanan bir kutuplaşma var. Her siyasi görüş tırmanmakta. Uç noktalardaki insanlar, durumu çekebildikleri kadar uç noktalara çekmeye çalışıyorlar.

– Siyaset konusuna tekrar döneceğiz Ersin, biraz önce edebiyattan söz etmiştin, ben sevdiğin, okumaktan keyif aldığın yazarları öğrenmek istiyorum.

Son dönemde Soner Yalçın’ı seviyorum. Araştırmacı gazeteci biliyorsunuz. Gizli tarihi çok iyi analiz eden bir yazar. Güncel kitapları, yakın tarihi anlatan, cumhuriyet dönemi siyasi tarihi ve Osmanlı’nın son dönemlerini anlatan kitapları seviyorum. Peyami Safa’yı seviyorum. Ahmet Hamdi Tanpınar’ı seviyorum. Saatleri Ayarlama Enstitüsü çok etkileyiciydi. Şiirde Necip Fazıl’ı seviyorum. Geceleri yatmadan önce okuyabiliyorum.

– Çevrendeki gençler, arkadaşların kitap okuyorlar mı?

Okuyorlar ama internette elektronik kitaplar okuyorlar. Bu da çok sanal bir şey. Her şeyimiz çok sanal oldu. Ben hissetmekten yanayım. Çok kötü bir şey diye televizyondan korkarken, internet televizyonun yerini aldı. Aptal kutusu diyorduk ama internet daha da kötü.

– Senin internetle ilişkin ne durumda, tabii buna ilişki denilebilirse...

İnternetle ilişkim iyi durumda, bir-iki saat msn’i kullanıyorum.

– Chat yapıyorsun.

Evet, ama chat yapmaktaki amacım kafamdaki doluluğu boşaltmak. Çünkü gece on bire kadar çalışıyorum. Bir saat, iki saat hiç olmadık, yüzünü hiç görmediğim, absürd insanlarla saçma sapan muhabbet yapayım ki kafam rahatlasın. İnternet ciddi anlamda her aradığınıza ulaşabileceğiniz bir şey. Ne aramak istediğinize, nasıl kullanmak istediğinize bağlı bu. Ama sizi bağımlı yapan bir şey. Bağımlılık yapan her şey kötüdür. Duyuyoruz, msn’de kavga edip birbirlerini öldürenler, birbirlerine internet üzerinden âşık olanlar...

– Mesela çocuk pornosu var, korkunç bir şey.

Sadece çocuk pornosu değil, siyasi propagandadan tutun da, cinsel istismardan dinsel istismara kadar her şey. Biz biraz da tüketim manyağıyız. Bu yüzden dünyada en çok kredi kartı kullanan ülkelerden biriyiz. Ben kendimi de bu açıdan hatalı buluyorum. Ama insan kendi hatalarını örtmek için çeşitli bahaneler bulur. Ben de kafamı boşaltıyorum bahanesine sığınıyorum.

– Başka neler yapıyorsun? Kendine ayırdığın zamanlarda mesela...

DVD’den film izliyorum. Farklı bir açıdan farklı bir hayatı izlemek.

– Ne tür filmleri seviyorsun daha çok?

Kült film dediğimiz her tarz filmi izliyorum. Bu filmler gerçekten özel filmler. Bir de seyretmekten zevk aldığım özel yönetmenlerim var. Stanley Kubric, Emir Kusturica, David Lynch.

– Oğlumla bu konuda çok iyi anlaşırsınız. Onun da sevdiği yönetmenler hepsi.

Tahmin ediyorum. Benim kuşağımdaki herkes seviyor onları. Almadovar var mesela. Genelde kült film yapan yönetmenler. Hepsi sanat eseri. Ben sanatı seviyorum. Sanat için yapılmış her şey güzel geliyor bana. Bunların dışındaki filmleri çok da seyredemiyorum doğrusu.

– Böyle sevdiğin, devamlı gittiğin mekânlar var mıdır?

Eskiden vardı, şimdi yok. Vaktim de yok. Vaktim olsaydı da huzurlu olacağım, beni yormayacak yerlere giderdim.

– Ersin, yaşlanıyor musun yoksa?

Yaşlanmak değil de olgunlaşıyorum.

– Şimdi sıra klasik sorularımızdan birinde. Sen genç bir insan olarak bugünün gençliğini nasıl buluyorsun?

Bir kısmı Atatürk'ün bize emaneti cumhuriyeti yarına taşıyabilecek nitelikte. Bir kısmı da bundan âciz. Bunun sebebi de eğitim sistemi ve televizyon. İnsanları eğitmekten değil, asker yetiştirmekten yanayız. Eğitim kurumlarımızda halen tek tip insan yetiştiriliyor. Gençlerin bir kısmı da MTV gençleri olarak yetişiyor. MTV diye bir müzik kanalı var. Bizim gelenek ve göreneklerimize, anlayışımıza uygun bir kanal değil. Yasaklansın ya da kapatılsın istemiyorum ama, çocuklarımıza zarar versin de istemiyorum.

– Bir müzik kanalı neden zarar versin?

MTV yayınlarının bir bölümünü Türkiye üzerinden yapıyor. Türkçe yayın yapıyor. Mesela geçenlerde orada bir programa rastladım. "Virgine Dairy" diye. Yani "Bekâret Günlüğü". Benim tahminimce MTV'yi izleyen yaş grubu on üçle on sekiz arası gençlik kesimi. On sekizinden sonra da pek

kimse izlemez. On üçle on sekiz arası, hayatını özentilerle kuran, neye özenirse, onun etkisine göre davranacak insanlar.

– Bu söz ettiğin program ne anlatıyor?

“Bekâret Günlüğü”nün konsepti şöyle: Ya bir erkek iki kız, ya iki erkek bir kız... hangisi hangisini beğenirse onunla gidiyor. Merakımdan izledim bir keresinde. Beş tane bakire kızı bir eve kapatıyorlar. Kızlardan biri diyor ki, artık çok azdım, birine vermeliyim. Şimdi “Kurtlar Vadisi”ni yasaklayan zihniyet bunu görmüyor ve yeni yetişen kuşakların bu programlar yüzünden zarara uğrayacağını düşünemiyor ya da düşünmek istemiyorlar.

– Evet orada erken yaşanan bir cinsellik var. Kişilik oluşmadan, bilinçlenmeden, doğru bir seçim yapmadan, yapamadan yaşanan cinsellik elbette pek de sağlıklı olmayacaktır.

Eğer özendirirse bunun başka sakıncaları da var. Sonuçları ağır. İşte töre cinayetleri, namus cinayetleri... Ben bu programları kardeşime seyrettirmek istemem.

– Daha önceki yıllarda, sözgelimi on sekiz yaşında bu programların zarar vereceğini düşünmüyordun sanırım.

Evet, düşünmüyordum. O zamanlar cinsel esprileri, cinsel komedileri komik bulurken, şimdi artık komedide zekâ ürünü şeyler arıyorum. Bunu sadece MTV değil, Number One da yapıyor. Bu yüzden onlarla yoğrulan bir gençlik geliyor.

– Giderek yozlaşan bir gençlik kitlesi mi oluşuyor sence?

Böyle bir gençlik var, bunu inkâr edemeyiz, ama tümüyle değil, bunun öbür tarafına baktığımızda ciddi anlamda güzel bir gençlik de yok mu? Var. Gerçekten de bir şeyleri başarabilen, dünya olimpiyatlarında dereceler alan, dünyanın dört bir yanında üniversitelerde okuyup başarılar sergileyen, üreten bir gençlik de var. Bir taraftan baktığınızda yeni gençlik aslında kendini daha iyi tanıyor, daha modern, daha bilinçli. Atatürk’e sahip çıkıyor.

– Ersin dindar bir insan mısın?

Körü körüne dindar değilim. Ben dini değerleri seven, onlara bağlı olan bir insanım ama aynı zamanda Atatürkçüyüm.

– Yani hem modern hem de dindarsın.

Modernden neyi kastettiğinize bağlı. Çağa ayak uyduran diyebiliriz. Atatürk sevgisi de, bende körü körüne değildir. Anlayarak sevmek lazım. Düşünsenize, bir hiç uğruna cinayet işleyenler fanatikler ve holiganlar değil mi? Fanatizm gerçekten kötü bir şey.

– Haklısın. Dini inançları kuvvetli bir ailede mi büyüdün?

Evet.

– İlkgençlik dönemlerine baktığımızda bu yapıya tamamen ters şeyler yapmışsın.

Torbayı çok sıkarsanız bir yerden patlar. Baskıydı bunun nedeni. Bir dönem dine, İslamiyete inanmadığımı söylediğim zamanlar da oldu, ateist olduğum zamanlar. Kendimi bulma aşamasındaydım. Hamura şekil verme aşaması. Deneme yanılma yöntemleriyle doğruyu bulmaya çalışıyordum. Şimdi her cuma namaza gidiyorum ama içki de içiyorum arada bir.

– Bir çelişki yok mu bunda?

Yok. İradenle davranabiliyorsan mesele yok. Aslında İslami-yeti okuyup anlamaya başladığınızda her şey çok mantıklı geliyor. Bir şey aklınıza mantığınıza sığmıyorsa o İslamiyete ait değildir. Mesela peygamber efendimiz ölürken iki şey bırakıyor Müslümanlara. Biri benim sünnetim diyor, biri de Kuran-ı Kerim. Bunun dışında hiçbir hoca, hiçbir ulema, hiçbir kimsenin söylediği gerçek değildir.

– Kuran'ın dışındakiler safsata mıdır?

Safsatadır. Böyle bir gerçeklik var. Aslolan Kuran'da yazılanlardır. Günah da sevap da orada.

– Gençler cinselliklerini özgürce yaşamalılar mı sence?

Yaşayacaklarsa da belli bir yaştan sonra yaşamalılar. Yani erken yaşta olursa hata yapabilirler. Çeşitli eğilimler yanlış olabilir, cinsel sapkınlıklara yönelebilirler. Çabuk tüketip farklı şeyler aramaya başlayabilirler. Dozunda

ve zamanında yaşanmalı. Eğer böyle olmazsa kötü sonuçlar doğurabilir. Eşcinsel ilişkiler gibi. Aslında cinsel özgürlüğümüze ergenlik çağında değil de, bilinçlendiğimizde ve kişilik kazandığımızda kavuşuyoruz.

– *Bekâret meselesi için neler düşünüyorsun?*

Evlendiğin insan ille bakire olacak diye bir şey yok. Bir insanı bir parça kanla değerlendiremem. Siz o kadının kendisini mi seviyorsunuz bekâretini mi? Üstelik ben de bekâretimi ona saklamamışsam karşımdakinden de bunu beklemeye hakkım yok.

– *Yani bu ondan ayrılma nedeni olmamalı.*

Evet, tabii. Ama öte yandan insan on dört-on beş yaşında da bekâretini kaybetmemeli.

– *Ruhsal gelişimini tamamlamadan diyelim buna.*

Evet. Yoksa bu duygusal orospuluğa varabilir. Beden temizlenebilir ama duygusal kirlenme kolay kolay giderilemez. Benim için birlikte olduğum insanın geçmişi önemli değildir. Benimleyken nasıl olduğu önemlidir. Böyle olunca da sorun yok.

– *O zaman gençlik döneminde cinselliği sadece erkekler özgür yaşayabilir düşüncesine inanmıyorsun.*

Mesela bizde bir atasözü vardır, “Kan çıkmazsa kan çıkar”. Duyduğum zaman tüylerim diken diken olmuştu. Çok ağır bir laf. Ama benim hayatımda yeri olan bir şey değil.

– *Şu anda bir kız arkadaşın var mı?*

Var.

– *Mutlu musun bu ilişkide?*

Çok da iyi değil. Sıkılıyorum bazen, daraltı geliyor.

– *Niye?... Ben de neler soruyorum değil mi, paparazziler gibi.*

Yok ama, ben aradığımı bulamıyorum.

– *Nedir aradıkların Ersin?*

Sarışın, mavi göz falan değil tabii. Ruhlarımız yaratıldığında Tanrı her ruhun yanına bir ruh daha veriyor. Her ruh çift yaratılıyor.

– *Ruh ikizliği öyle mi?*

Evet. Aşk kutsal bir şey. Bu ruhlar birbirlerini bulduklarında adına aşk deniyor zaten.

– *Çok güzel de, olabilir mi diye düşündüm bir an. Sen onu bulabileceğine inanıyor musun?*

Nasip. Ben aslında benim cümlelerimi tamamlayacak bir insan arıyorum.

– *Annenle babanın ilişkileri nasıldır? Senin onlarla ilişkin?*

Annemle babam, ben çok küçükken ayrıldılar. Annem sorumsuz bir insandır. Benim hayatımı kötü şekilde etkileyen insanlardan biridir aslında. Kendi çocuklarının varlığını inkâr eden bir insan. Şu anda evli olduğu kişi çocukları olduğunu bilmiyor. Bizim en büyük şansımız babaannemdi. Çok özel bir kadındır. O büyüttü bizi sağolsun. Bir erkek kardeşim var. Benim için dünyada varlığı önemli tek insan. Tabii babam da önemli. Babam olmasaydı şimdiki Ersin olamazdım. Ben onun acısıyla kendime çekidüzen verdim. Babamın sorunları bana gerçekçi olmayı öğretti. Ayaklarımın yerden kesilmemesi gerektiğini gösterdi.

– *Şımarma, şımartılma gibi bir lüksün olmadı mı hiç?*

Ailemde fazla olmadı. Babaannem elinden geldiğince iyi baktı bize, ama asıl kız arkadaşlarımla oldu.

– *Annene hâlâ öfke duyuyor musun?*

Duymuyorum şimdi. Eskidendi. Yara kapanınca öfke bitiyor. Öfkem yok ama sevgim de yok. Onu hayatımdan tamamen çıkarttım. Varlığını görmedim, yokluğunu da bilmiyorum. Ama bir gün bana yaptıklarının karşılığını almalı. Herkese yapılır ama çocuğuna yapılmaz. Yapılmamalı.

– *Babanla ilişkin ne durumda?*

Ben babamdan on dokuz yaşında bir dayak yedim, ağzım burnum patladı. Geçinilmesi zor bir insandır babam. Belki ben de onun istediği gibi olamadım, dört dörtlük bir evlat olamadım.

– Sen nasıl bir ebeveyn olursun çocuğuna, hiç düşündün mü?

İleride çocuğum olur mu olmaz mı bilmiyorum ama ben babamın ve annemin yaptığı hataları yapacağımı sanmıyorum.

– Henüz yirmi beş yaşındasın ama evlilik planların var mı?

Yok. Yakın bir tarihte öyle bir planım olacağını sanmıyorum.

– Niye? Erken evlilik bir hata mı sence?

Büyük bir hata. Ama görücü usulü evlilikler uzun sürüyor. Benim böyle bir tezim var. Görücü usulü evliliklerde birbirinizi tanıma şansınız yok. Evleniyorsunuz, ilk iki-üç sene birbirinizi tanıyarak geçiyor. Üç seneden sonra birbirinize alışıyorsunuz, beş sene oluyor. Ondan sonra birbirinizi benimseyince de sürüp gidiyor.

– Sen görücü usulüyle evlenebilir misin?

Sanmıyorum.

– Böyle bir tezin var ama sanmıyorsun. Ersin, politikayla aran nasıl? Politik görüşün nedir?

Politikayla hiç ilgilenmedim. Bir siyasi partinin, bir politik liderin takipçisi olmadım hiç. İlk oyumu bu seçimlerde kullanacağım. Hâlâ kara kara düşünüyorum kime oy vereceğim diye. Dışarıdan baktığımızda şunlar şunlar hatalıdır, yanlıştır diyebiliriz ama yönetim ve siyaset bir bilimdir. Ben bu yüzden siyasetle ilgili konuşamam.

– Dünya nasıl bir yer sana göre, değişmesi, düzelmesi gerekenler yok mu?

Dünyanın bir dengesi var. Ütopyayı zaten gerçekleştiremeyiz.

– Hadi burada şunu dayatayım sana. Dünya daha iyi, daha güzel bir yer, hayatsa daha adil, daha yaşanası bir şey olamaz mı? Savaş yerine barış, nefret yerine sevgi... ne dersin?

Dahası yok. Haksızlık bu boyutta olmalı ki hakkın değeri olsun. Karşıtlar şu anda dengeyi sağlıyor zaten. Kötülük dengeyi sağlıyor. Yanlış olmalı, yalan olmalı ki doğru varlığını sürdürebilsin. Acı olmalı ki mutluluğun değeri olsun.

– Ya bütün bunlardan, yalandan, yanlıştan, kötülükten gördüğümüz zararlar?

Bu da iyi ile kötü arasındaki denge. Herkes iyi olsaydı ne anlamı olurdu bunun. Hepimiz cenneti istiyoruz ama mümkün değil. Ben bir şeyi değiştirebileceğime inanmıyorum. Dünyayı olduğu gibi kabul etmeli, değiştirmeye kendimizden başlamalıyız.

– Son bir soru. Genç olmak nasıl bir şey?

Korkutucu... Korkuyorsunuz. Bir gün genç olamayacağınızı düşünüp korkuyorsunuz. Keyiften, eğlenceden kopuyorsunuz büyüdükçe, gelecek kaygılarınız oluyor, geleceği nasıl kuracaksınız? Her şey gidiyor elinizden.

Hakan Günday

ESKİ BİR ÖYKÜ

Her ne kadar hayal etmeyi, hatırlamaya tercih etsem de, bir öykü geliyor gözlerimin önüne. Yıllar önce yazdığım bir öykü. Hatta yazdığım ilk öykü. Adını da hatırlıyorum: Oyun Yaşı Ölünce Geçer. Kolombiyalı bir çocuğun hayattaki son gecesini anlatıyordum. Deirdre'ydi adı ve on beş yaşındaydı. Neden Kolombiya ve neden Türkiye değil? Neden Deirdre ve neden Yasin değil? Belki de hiçbir farkları olmadığı için. Belki de fizikî ve siyasî haritalar bazı konularda hiçbir önem taşımadığı için. Belki de tek derdim, on beş yaşında bir insanı anlatmak olduğu için.

Zengin bir ailenin çocuğuydu, Deirdre. Kolombiya'nın başkenti Bogota'da yaşıyordu. Palmiyelerle kuşatılmış bir villanın içinde. O gün, babasına yakalanmıştı. Babasının purolarından birini yakmış ve dumanını ciğerlerine çekerken. O gün aslında hayata yakalanmıştı. Cezası belliydi. Her zamanki gibi. Villanın bodrumunda bir şarap mahzeni vardı ve Deirdre geceyi bir aile mahkûmu olarak orada geçirecekti.

Cezasının bir parçası olarak sofradan uzak tutulan ve aç kaldığından emin olunan Deirdre, akşam yemeğinden sonra, annesinin gözyaşlarının arasından geçip, babasının eşliğinde mahzene indi. Ardından kapanan, ağır ahşap kapının sürgüsünün çekildiğini duyana kadar bekledi. Sonra bakışlarını çevresinde gezdirdi ve on beş yaşındaki bir insan gibi sıkılmaya başladı. On beş yaşındaki bir insan nasıl sıkılır, biliyor musunuz? Hatırlayanınız var mı? On beş yaşındaki bir insan, on beş bin yaşındaki bir ölümsüz gibi sıkılır! Ölümüne!

O akşam, villaya misafirler gelmişti. Aile dostları, denilen insanlar. Evin tek çocuğuna sorulmadan edinilmiş dostlar. Deirdre'nin, yüzlerini görmemek için odasına kapandığı, bu yüzden de babasıyla tartıştığı, dostlar. Bu kez odasına kapanmasına gerek kalmamıştı. Zaten bir mahzendeydi ve kapı, dışarıdan sürgülenmişti. Deirdre şanslı olduğunu düşündü. Çünkü genelde, kapandığı odadan babası tarafından çıkarılır ve bir sirk hayvanı gibi aile dostlarının önüne atılırdı. Ama o akşam, okuldaki durumuna, gelecekte seçeceği mesleğe, yaptığı sporlara ve kızlarla olan ilişkilerine ilişkin garip soruları yanıtlamak zorunda kalmayacaktı. Çünkü aile dostlarının en sevdiği konu, Deirdre'nin hayatıydı. Kendi hayatları hayal

kırıklığıyla dolu olmalıydı ki Deirdre’ye tavsiyeler vermek ve uyarılarda bulunmak için yanıp tutuşurlardı. Aslında çocukları, aileleri değil, gerçekten de toplum büyütüyor olmalıydı ki Deirdre’nin yapacağı seçimlere ilişkin, herkesin bir söz hakkı vardı. Ama o akşam, aile dostları, on beş yaşındaki çocuğu değil, birbirlerini ısırmak zorunda kalacaklardı çünkü Deirdre cezalıydı. Üstelik, aile dostları, akşam yemeği sonrasında geldikleri için sadece konyak içeceklerdi. Ve şarap mahzeninde sadece şarap vardı. Ne annesi ne de babası mahzene inecekti. O akşam ve o gece, Deirdre yalnız kalacaktı. Yaklaşık iki yüz şarap şişesiyle birlikte.

Tirbuşonu olmadığı için, ilk şişenin boynunu duvara vurarak kırdı ve dilini kesmemeye çalışarak, yudum yudum içti ılık şarabı. Bir Bordeaux seçmişti. 1949 yılından kalma, kırmızı bir bordo. Şişeyi yarım saat içinde boşalttı ve bir duvarın dibine koydu. Sonra başka bir şişe açıp, onu da içti. Ve ilk şişeden yedi ayak uzağa, yine duvarın dibine yerleştirdi. Böylece, Deirdre’nin, şarap mahzenindeki hayalî futbol sahasının bir kalesi tamamlanmış oldu. Onlarca şişeden onlarca etiket söktü ve hepsini buruşturup birbirine kenetledi. Böylece Deirdre’nin bir topu oldu.

Devirdiği şişeler ve boğazına akıttığı şarap yüzünden, başı döne döne çalımlar attı, hayalindeki rakiplerine. Sonra da düşe kalka goller attı, şarap şişeli direkleri olan duvardan kaleye. Neredeyse eğlenmeye başlamış ve her şeyi unutmuştu ki bir hata yaptı. Bir şişe daha açıp, yeşil camdan ağzını, şaraptan morarmış dudaklarına dayadı.

Şarabı etiketine kadar içtiğinde, Deirdre yerde, hareketsiz yatıyordu. Sırtüstü. Önce sızdı, sonra kustu. Keşke tersi olsaydı. Ama olmadı. O gece, on beş yaşındaki Deirdre, kendi kustuklarıyla ağzını doldurup boğuldu.

İşte, Oyun Yaşı Ölünce Geçer, böyle bir öyküydü... Tabii ki, on beş yaşındaki bir insanı anlatmanın neredeyse sonsuz biçimi vardır. Konuyla ilgili sonsuz sayıda öykü yazılabilir. Ama Deirdre’den fazla da yaşlı olmadığım o yıllarda, neden böylesi bir geceyi anlatmayı seçmiştim? Belki de tek amacım, on beş yaşındaki bir insanın, insanlığın karşısına dikilmiş bir duvar olduğunu anlatmaktı. Temelleri kendisinden önce atılmış olan hayata ilişkin her şeyin, gelip çarptığı bir duvar. Her şeyin, çarptığı hızla sektiği bir duvar. Hatta çarpma hızının sekince arttığı bir duvar. Aldığı darbeleri, üçe, dörde katlayıp iade eden bir duvar. İlgiyi aşka, kayıtsızlığı nefrete dönüştüren bir duvar. Ektiğinin on katını biçmene neden olan bir

tarla. Puro içtiği için cezalandırılınca, kendini şarapla öldüren, etten bir duvar. Belki de anlatmak istediğim buydu... Belki de bu yüzden, okullardaki durumlarından, meslekî hayallerinden, karşı cinsle olan ilişkilerinden söz etmek ilgimi çekmemişti. Çünkü bütün bunlar hakkında yeterince gürültü vardı etrafta. Ama gençlik, her şeyden önce, insanlığın karşısındaki vicdan duvarıydı. Dünya üzerinde hüküm süren hayat önce ona çarpar ve misliyle geri dönerdi. Ve eğer bu gerçek gözden kaçırılırsa, bütün Deirdre'lerin boğularak öleceğini düşünürdüm, o yıllarda. Hâlâ da öyle düşünüyor olmalıyım ki, gençlik denince, gözümün önüne bu eski öykü geldi. Hem de gözümü karartacak kadar... Belki de gençlik denilen insanlık hali, kararmış gözlerimizin seçebildiği tek ışıktır. Belki de insanlık bir yol bulacaksa kendine, bu, o ışık sayesinde olacaktır.

“CİNAYETİN NEDENİ ENSEST”

Selma Saz

(23 yaşında, aksesuvar takipçisi)

– Selma, ortak bir tanıdığımıza çok genç olmana rağmen müthiş şeyler yaşadığını söylemişsin. Bunları bana anlatmak ve bu kitap içinde yer almak istemişsin.

Evet, gerçekten de öyle. Yirmi üç yaşındayım ama başıma bir sürü şey geldi.

– Bildiğim kadarıyla bir konfeksiyon atölyesinde çalışıyorsun.

Evet, çalışıyorum. Bir firmada aksesuvar takipçisiyim. Firmanın aksesuvar ihtiyaçlarını temin ediyorum.

– Memnun musun işinden?

Fena sayılmaz. Yorucu ama seviyorum işimi.

– Peki, yaşadığın hayattan memnun musun?

Değilim. Farklı bir hikâyem var benim. Hani yazılsa roman olur türünden.

– İlginç! Nedir bu hikâye?

Kötü şeyler yaşadım. Ayrıldığım eşim şu anda hapiste, babasını öldürdü. Bir çocuğum var ve ona bakmak zorundayım.

– Yirmi üç yaşındasın, evlenip ayrıldın, bir çocuğun var ve babası hapiste. Bu cinayet meselesini konuşacağız elbette ama ondan önce kaç yaşında evlendiğini sormak istiyorum.

Lise bitmişti. On sekiz yaşındaydım. Eşimle aynı lisede okuduk. Birbirimizi seviyorduk, evlenmeye karar verdik.

– Ve evlendiniz...

Evet. Ailelerimiz istemedi aslında. Annem-babam çok erken olduğunu, benim çok genç olduğumu, doğru bulmadıklarını söylediler.

– Eşinin ailesi?

Onun ailesi ise hiçbir zaman kabullenmedi beni. Aramızda zaten mezhep farkı vardı. Onlar Aleviydi. Çok eziyet ettiler bana. Özellikle annesi. Bana hep, “oğlumu benden uzaklaştırmaya çalışıyorsun” derdi. Kıskançlık gibi bir şey.

– Kaç yıl evli kaldınız?

Dört yıl.

– Eşin ne iş yapıyordu?

Bir şirkette muhasebeciydi. Evlendikten sonra ben de çalışmaya başladım.

– Ekonomik sorunlarınız var mıydı?

Vardı. Eşimin ailesiyle birlikte oturuyorduk bu yüzden. Ama hiç rahat değildik. Hep onların istediği gibi davranmak zorundaydık. Dilediğimiz gibi yaşayamıyorduk. Evde sürekli huzursuzluk vardı. Zaman zaman tartışıyorduk.

– Hiç ayrı bir eve çıkmayı düşünmediniz mi?

Düşündük ama eşimin ailesi buna asla izin vermedi. Sonra sorunlar büyümeye başladı. Eşim babasından nefret ediyordu. Çocukken babası tarafından cinsel tacize uğradığını ve bunun uzun yıllar boyunca sürdüğünü söylemişti. Annesi de biliyormuş bu durumu. Şoke olmuştum. Birlikte oturmaya başlayınca ben de onlardan nefret ettim. Bu arada eşim askere gitti. Ben de o süre içinde annemlerde kaldım.

– Eşinin gerçeği söylediğinden hiç kuşku duymadın mı?

Duymadım. İnsan niye böyle bir şey uydursun ki?

– Evlendiğin için pişmanlık duyuyor muydun? Yaşıtlarının aksine gezip tozamıyorsun, eğlenemiyorsun, dilediğin gibi hareket edemiyorsun, sorumluluğun ağır, üstelik berbat bir durumun içine düşmüşsün, bir de onulmaz bir yara, ensest var...

Zaman zaman duydum, pişman oldum ama inanın eşimi hâlâ seviyorum.

– Sevgi mi acıma mı?

Yok, sevgi. Çok iyi bir insandır. Ruhsal dengesizliğine rağmen çok iyidir. Aslında biz tanıştığımızda da psikoloğa gidiyor, ilaç alıyordu.

– Bu seni ürkütmedi mi hiç?

Hayır, nedense ürkütmedi. Belki de çok genç olduğumdandır. İnsan detaylı düşünemiyor ve çabuk karar verebiliyor gençken.

– Şimdi de çok gençsin.

Evet, ama bir sürü şey yaşadım.

– Gerçekten de bir sürü ürkütücü şey yaşamışsın. Bu cinayetin nedeni nedir peki?

Nedeni, ensest. Eşim askerden döndükten sonra, benim dışarıda olduğum bir gün, oğlumuzu babasının kucağında görüyor. Birden geçmişte olanlar canlanıyor gözünde, paniğe kapılıyor... Babam ya aynı şeyi oğluma da yaparsa diye geçiriyor aklından ve babasını vuruyor. Ben döndüğümde her şey olup bitmişti.

– Bütün bunlar oğlunun gözü önünde oluyor değil mi? Kaç yaşında o?

Üç yaşında. Evet, oğlum her şeyi görmüş. Onu da psikoloğa götürüyoruz. Gördüklerini anlatmaya çalışıyor. Babasının dedesini vurduğunu söylüyor. Ben bunun bir oyun olduğuna ikna etmeye çalışıyorum onu. Yani babasıyla dedesinin oynadığı bir oyun.

– Başarılı olabiliyor musun?

Sanırım. Aslında çok neşeli ve güçlü bir çocuk.

– Sen güçlü müsün?

Değildim ama artık güçlüyüm, bütün bunları yaşadıktan sonra. Çok acı çektim tabii, dengem bozuldu bir süre, ne yapacağımı bilemedim. Neyse ki çalışıyorum, ailemle birlikte otursam bile kendi başıma ayakta kalmayı öğrendim. Oğlum için çaba göstermem gerektiğini, onu büyütmek için... kendim için de. Yaşayacağımız bir hayat var. Olup bitenler olgunlaştırdı

beni. Kendimi yirmi üç yaşında gibi değil de çok daha büyük ya da yaşlı hissediyorum.

– *Her şeye rağmen gelecek için planların var mı?*

Oğlum için de, kendim için de mücadele etmem gerekiyor. Mesleğimde başarılı olmak istiyorum. Para kazanmak ve biraz rahat etmek istiyorum. Artık sorunsuz bir hayat istiyorum.

– *Ya genç gibi yaşamak? Bu konuda neler düşünüyorsun?*

Genç olmak çok zormuş. Yani benim için öyle. Gene de güzel olduğunu düşünüyorum. İnsanın önünde yanlışlarını düzeltmek için zamanı olduğunu, farklı şeyler yaşayabileceğini...

– *Nedir bu farklı şeyler?*

Mutlu olabileceği şeyler tabii. Daha doğru ilişkiler, geleceği kurmak için emek sarf etmek...

– *Eşin özgür kalsa onunla yeniden birlikte yaşamak ister misin?*

Bilmiyorum... Onun için hâlâ çok üzülüyorum. Bir çocuğumuz var... ama bilmiyorum.

– *Yeni bir aşk, ilişki...*

Henüz böyle bir şey düşünemem. Her şey çok yakın bir zaman önce oldu. Hepimiz çok yaralandık. Sanmıyorum. Belki çok sonra.

– *Genç olmanın, daha az deneyim sahibi olmanın sonucu mu bütün bu olup bitenler? Mesela psikolojik tedavi gören biriyle hiç korkmadan evlenmek, cinsel tacizde bulunan bir adamla aynı evde yaşamayı kabullenmek ya da evlenir evlenmez hemen çocuk sahibi olmak gibi...*

Belki öyle belki değil, bilmiyorum. Benden çok daha büyük insanlar da benzeri şeylerle karşılaşıyorlar. Televizyonlarda izliyoruz işte. Sadece genç olmakla ilgisi yok. Ama çabuk karar vermek, erken evlenmek bir hata. Sadece sevdiğin için evlenmek de öyle.

– *Keşke annemi babamı dinleseydim dediğin oluyor mu hiç?*

Bazen. Bazen de kaderim böyleymiş diyorum. Aslında kaderci değilimdir.

– Şu anda ailenle yaşıyorsun sanırım. Onlarla ilişkilerin nasıl?

İyi sayılır, ama bazen çok sıkılıyorum. Çünkü annem de, babam da hâlâ çok korkuyorlar. Yeniden yanlış bir şey yaparım diye endişeleniyorlar, bu yüzden de baskı yapıyorlar bana. Evden çıkmam bile sorun oluyor. Güvensizlik gibi bir şey yani.

– Sen kendine güveniyor musun?

Güveniyorum, çok şey öğrendim, ama bunu aileme anlatamıyorum. Bana inanmıyorlar. Onları yanılttığımı düşünüyorlar.

– Selma nasıl bir dünya isterdin, nasıl bir yaşam?

Çok basit. Kötülüğün, nefretin, ensestin olmadığı, gerçek sevginin olduğu bir yer. Küçük bir çocuğun bir cinayete tanık olmayacağı, daha mutlu olabileceğimiz bir hayat. Aslına bakarsanız inancımı kaybettim. Maalesef şimdi pek çok şeye inanmıyorum.

– Ya genç olmanın gücüne? Sen de söyledin ya, yeni bir hayat kurmak için zaman ve imkân da tanıyor gençlik dönemi, öyle değil mi?

Evet, öyle. Hatalarınızı görebiliyorsanız eğer, belki de genç olmanın en iyi yanı bu.

“BURADA MUTLU DEĞİLİM”

Recep İnan

(18 yaşında, öğrenci, Yeldeğirmeni Çocuk ve Gençlik Merkezi’nde kalıyor)

– Recep bir ailen olmasına rağmen, yetiştirme yurdunda kalıyorsun, bunun nedenini öğrenebilir miyim?

Ailemin yanındayken okuyamıyordum, kötüydü her şey. Bu yüzden buradayım.

– Ailen okumana karşı mıydı?

Ailemle ilgisi yok. Çevrem çok bozuktu. Bizim mahalledeki çocuklar çete gibiydiler. Ben de aralarına katılıyordum, başıboş geziyorduk, bazen kavga ediyorduk, hiçbir şeyi ciddiye almıyorduk, önemsemiyorduk.

– Ailen mi istedi buraya gelmeni?

Hayır, ben istedim.

– Seni rahatsız eden şey ne oldu?

Geleceğimden kuşku duyuyordum, böyle sürdüremeyeceğimi düşünüyordum. Sonu iyi olmayacaktı. Başıma bir iş gelecekti. Kopmak istedim.

– Şimdi oradaki arkadaşlarınla görüşmüyor musun?

Arada bir, eve gidip geldikçe görüşüyorum. Hepsi o.

– Tepkileri ne oldu? Senin niye böyle davrandığını anladılar mı?

Sanırım anladılar. Bazıları en iyisini yaptın, kurtardın kendini diyorlar. Bazıları da tam tersini söylüyor.

– Onlarda bir değişme isteği görüyor musun?

Evet, böyle bir isteği olanlar var ama sadece istiyorlar, başka bir şey yok. Yani değişmek için hiçbir şey yapmıyorlar.

– *Recep ailenle ilişkilerin nasıldır?*

Genelde fena değildir. Annemle daha iyiyizdir. Nadiren kavga ederiz ama babamla öyle değil. Mahalledeki çocuklarla takıldığım için epey kavgalarımız olmuştur. Çok dayağını yemişimdir.

– *Ailenin ekonomik durumu nasıl?*

Ne iyi ne kötü, normal sayılır. Orta halli.

– *Kaç kardeşsiniz?*

Sekiz kardeşiz. Üçü benden küçük, dördü büyük.

– *Kardeş zenginisin öyleyse. İyi geçinir misiniz?*

İyi sayılırız. Pek kavgamız olmaz. Zaten onları çok az görüyorum artık. On beş günde bir falan.

– *Tamam mahalleden, başıboşluktan kurtuldun, ama her şey halloldu mu, burada, yetiştirme yurdunda kalmaktan memnun musun?*

Okuyorum burada. Acıbadem Lisesi, ikinci sınıftayım. Okul masraflarımı, ihtiyaçlarımı burası karşılıyor. Rahat sayılırım. Ayda otuz altı lira harçlık alıyorum. Ama parayla saadet olmaz. Mutlu değilim burada. Burası bir ev değil.

– *Öyleyse aileni, ev hayatını özlüyorsun.*

Özlemiyorum. İçimde bir özlem duygusu yok. Boşluk sadece.

– *Niye? Annenle iyi anlaşıyormuşsunuz, kardeşlerinle de öyle.*

Bilmiyorum. Öyle aşırı bir sevgim ya da özlemim yok. Bağlılık hissetmiyorum. Olsaydı evden ayrılamazdım belki. Burada, bunu anladım. Onların varlığı çok da fark etmiyor.

– *Derslerle aran nasıl?*

İyi bir öğrenciyim. Başarılıyım. Üniversiteyi de okumak istiyorum. Bilgisayar programcılığı. Çünkü bilgisayar ve İngilizceyi çok iyi kavrıyorum.

– Üniversite kursuna gidiyor musun?

Hayır, henüz değil. Belki önümüzdeki sene. Ama test falan çözüyorum, ders çalışıyorum.

– Hafta sonları nasıl vakit geçiriyorsun Recep?

Bir hafta sonu burada oluyorum, bir şey yapmadan geçiyor. Bir hafta da eve gidiyorum. Ya da kız arkadaşımla buluşuyorum. Bir kafeye gidiyoruz. Nadiren sinemaya.

– Aldığın harçlık bunları yapmana yetiyor mu?

Pek yetmiyor. Bazen ben harcıyorum, bazen de kız arkadaşım ısmarlıyor. Paylaşıyoruz.

– Kız arkadaşın nasıl biri, o neler yapıyor?

O da lisede okuyor. Biraz ağzı bozuk, çılgın bir kız, ama iyi anlaşıyoruz. Kafalarımız uyuyor. Birlikte eğleniyoruz. Onunla ilgili geleceğe dair kurduğum bir şey yok. Şimdilik iyiyiz.

– Uğraşırken kendini iyi hissettiğin başka şeyler var mı?

Var. Müzik, gitar çalmak... Kendi kendime öğrendim gitar çalmayı, internetten akortları indirdim.

– Öyleyse yeteneklisin. Hangi tür müzikten hoşlanıyorsun daha çok?

Rock, metal... Sleeplo, Green Day, Korn, Anathema, Katatonia dinlemekten hoşlanıyorum. Sert ve zor müzikleri seviyorum. Hard rock, hard metal gibi.

– Müzikle ilgili planların var mı?

Var. Gitarı iyice öğrenmek için bir kursa gitmek, sonra da müzisyen olmak, kendi müziğimi yapmak istiyorum.

– Recep, gençliğini dilediğin gibi yaşayabildiğini düşünüyor musun?

Maalesef. Burada kaldığım sürece de yaşayamayacağım. Biraz baskı var tabii, her şeye izin vermiyorlar, her şey kısıtlı, engelliyorlar. Mesela yılbaşında çıkamadım. Arada oluyor böyle şeyler. Bu durumda dilediğim şeyleri nasıl yapabilirim ki? Üstelik otuz altı lira aylıkla sigara almanın dışında bir şey yapmak çok zor.

– Sanırım, sizden sorumlu oldukları için bunu yapmak zorundalar.

Evet, ama bu beni huzursuz ediyor. Bazen aynanın karşısında kendime bakıp gülüyorum kriz halinde, bazen de ulan salak diye bağırıyorum, yani dalga geçiyorum kendimle. Sen benim malzememsin diyorum. Yoksa insanın cama kafa atıp kırması lazım.

– Kaç yıldır buradasın Recep?

Üç yıldır. İleriye bakmaya çalışıyorum ve bazı şeyleri de hafife alıyorum. Baskıyı, yalnızlığı... Öteki türlüsü kolay değil. Gel ev tutalım, beraber oturalım, kafamıza göre takılalım diyenler oluyor ama aldırmıyorum. Aldırmamam lazım.

– Okul arkadaşların burada kaldığını biliyorlar mı?

Bazıları biliyor. Ama erkek arkadaşlarım biliyor, kızlar değil.

– Kızlara söylemeye utanıyor musun?

Utanmak değil de... aramızda bir soğukluk olabilir. Hem aramızda bir ağırlık, bir mesafe olması lazım. Bilenler arasından burada gelip kalmak isteyenler de var. Ailelerinden memnun değiller. O zaman başka seçenekleri kalmıyor.

– Burada mutlu değilsin, parasal dertlerin var tamam, ama gene de genç olmak güzel bir şey değil mi Recep?

Bilmem ki. Ben kendimi genç biri gibi hissetmiyorum. Sanki çok yaşamışım gibi. Çok yorulmuşum gibi.

– Sahi hep böyle hüzünlü ve çekingen misindir? Yoksa bunun söyleşiyle mi alakası var?

Yok, her zaman böyle değilim. Çözmem gereken bir sürü şey var. Dışarıya bakıyorum, insanları seyrediyorum, geleceğimi düşünüyorum

sonra. Bir korku, kaygı duyuyorum bazen.

Genç olarak da yapmak istediklerimi yapamıyorum. Mesela Emre Aydın gibi bir müzisyen olmak isterdim ya da Duman gibi. Gençliğimi öyle yaşamak isterdim.

– Senden daha iyi durumda olanlar var, bir de daha kötü durumda olanlar var.

Herkes farklı. Bazıları aşırıya kaçıyor, okumuyor, okula gitmiyor, arkadaşlarına uyuyor. Bazıları tam tersi. Sorumluluğunu biliyor, başarılı. Rahat yaşıyor. Hayattan beklentileri var.

– Senin hayattan beklentilerin nedir?

Benim hayattan değil kendimden beklentilerim var. Evim olsun, arabam olsun, sıcak bir yuvam olsun. İşim olsun. Başka bir şey istemiyorum.

– Siyasetle ilgileniyor musun?

Siyaseti hiç sevmem. Bütün partilere uyuz oluyorum. Adalet diye bir şey yok, eşit haklar yok. Biraz Cem Uzan'ı beğenmiştim. O da devletten mal kaçırıyormuş, sahtekârmış. Niye ilgileneyim ben şimdi siyasetle? Hangisine inanacağız?

– Yaşadığımız dünyanın sorunları, sıkıntılar, bunlar seni ne kadar ilgilendiriyor?

Biraz ilgilendiriyor, dediğim gibi eşitlik yok, haksızlık var. Ama bunları düzeltecek birinin olduğuna inanmıyorum. Herkes kendini düşünüyor. İnsanlar çok bencil.

– Genç insanlar bu eleştirdiğin durumları değiştiremez mi sence?

Sanmıyorum, gençlerin o kadar gücü yok. Belki sadece kendini kurtarabilir. Bu ülkede zor.

– Kitap okuyor musun Recep, edebiyata ilgin var mı?

Bazen. Roman okuyorum ya da psikoloji kitapları falan. Bazen hoşuma gidiyor bazen de sıkılıyorum. Bazen etkilenince şiir yazıyorum.

– Ne güzel. Ne tür şiirler bunlar? Neler anlatıyorsun şiirlerinde?

Sıkıntılarımı... yalnızlığı... Bazen duygusal şeyleri, tepki duyduğum şeyleri...

– Peki burada nasıl vakit geçiriyorsun? Diğer çocuklarla anlaşabiliyor musun?

Ders çalışmanın dışında pek fazla bir şey yapmıyoruz. Yapacak bir şey yok. Çok çocuk geliyor. Ama arkadaşım yok benim. Hemen gelir gelmez samimi olmak, kanka olmak istiyorlar. Eğer iyi davranırsan, samimiyetini kötüye kullanmaya çalışanlar var. Lider olmaya çalışıyor. Ben de ilk günden tavrımı koyuyorum, mesafe bırakıyorum. O zaman fazla yaklaşamıyor. Yoksa her an kavga çıkabilir. Kendini korumak zorundasın.

– Buraya gelen çocukların okumak, kendilerini kurtarmak gibi bir amaçları var mı, ne dersin?

Öylesi de var. Bir de sokaktan, sokak yaşantısından gelenler var. Bally, tiner derken sokağa alışanlar... Yazın sokakta çok eğleniyorlar. Kışın da sokakta kalmak zor olduğu için geliyorlar buraya.

– Evlerine gitmek yerine buraya gelmeyi mi tercih ediyorlar?

Evet. Çünkü eve dönmek, baskı altına girmek demek, eğlene-memek demek. Sokakta ailelerinden de kopuyorlar zaten. Kendi-lerini özgür hissediyorlar. Lider gibi. Uyuşturucuya alışınca dönmek zor.

– Sen sokakta kaldın mı hiç?

Bir-iki kere kaldım. Önce eğlenceli geliyor, sonrasıysa kötü. Başına her türlü şey gelebilir, kurtulamayabilirsin. Baktım bana göre değil, kayıp gideceğim, vazgeçtim. Bıraktım eğlenceyi.

– Genç bir insan nasıl davranmalı, yaşamı nasıl olmalı sana göre Recep?

Çalışmalı, amaçları olmalı ama gezip tozmalı da. Yani hayatını da yaşamalı. Başka türlü tadı çıkmaz. Anlamsız olur.

Haydar Ergülen

BOŞLUĞUN EVİ

Jale Sancak'ın, Yeldeğirmeni Gençlik Merkezi'nde kalan 18 yaşındaki gençle yaptığı röportajı okurken aklıma ilk gelen sözcükler bunlar oldu: Boşluğun evi. Bu genç, bu gençler, çocuklar, sanki hepsi boşluğun evinde kalıyorlar. Ailesinin evinde kalanlar için de geçerli sanki bu, Arafta kalanlar için de, arada kalanlar için de, sokakta kalanlar için de ve bu tür merkezlerde kalan çocuklar için de. Boşluk evi. Boşluk merkezi.

Kitaptaki diğer söyleşileri de merak ettim bunu okuyunca. Aslında çok ağır bir durumdan olağan/normal bir durummuş gibi söz ediyor çocuk. Dünyayla, hayatla bağlantısını mümkün olan en az sayıda insan üzerinden kuruyor, kurmuş, gelecekle bağlantısını ise elbette İngilizce ve bilgisayar üzerinden. Adeta bir prototip. Ve hiçbir yerli olmamanın, olmayacağının işaretlerini şimdiden veriyor. Bir tepki ya da bir itiraz olarak 'hiçbir yerli' olmak değil fakat, ne böyle bir talebi var ne de böyle bir bilinci. Yalnızca sıkışmış kalmış olmanın anlık bilinciyle davranıyor, ki onu bilinç olarak nitelemek de doğru olur mu bilmem! Bilmem. O da bilmiyor. O yaşımı hatırlıyorum, ama benim o yaşımı da bir prototip olarak hatırlıyorum elbette, politik, itirazı olan ve ne kadarsa 'bilinçli', kendini ülkesinden 'sorumlu' hisseden bir prototip olarak.

Jale güzel tespit etmiş, evet orta halli bir aile, çocuk da söylüyor, ama 'kardeş zengini', 8 kardeş! Biz de orta halli bir ailede yetiştik 6 kardeş. Bu kadar çok kardeş olmak, bazen dağılmamak, birbirinden kopmamak, yuvayı terk etmemek, dayanışma içinde olmak için yeterli bir sebeptir. Çokluğun bazen nitelik olarak da sıkı bir gerekçe olmasına iyi bir örnektir çokkardeş olmak. 'Kardeş Zengini' olmak. Acaba evden ayrılan yalnızca söyleşi yapılan çocuk mu, diğer kardeşlerin hepsi evde mi? Hangi evdeler? Yedi ayrı evde mi? Yoksa hepsi yuvadan uçmak için gün mü arıyorlar kanat mı? Kanat çok ama taş da çok. Hem kanadı yalnızca taş kırmaz ki, ondan önce söz var.

Şimdi Jale Sancak'ın söyleşi kitabı üstünden edebiyat yapmayayım, 'şiirsel' fazlalık yaratmayayım, başka bir şey yapayım, sinemaya gideyim. Belki aynı yaşlardaki diğer çocukların söyleşilerini de okumuş olsaydım, büyük olasılıkla yine buna benzer bir yazı yazardım, öyle hissediyorum.

Jale hikâyeci ustalığıyla sormuş, sormamış da adeta gözlem yapmış gibi, buna çocuğun verdiği yanıtları da eklersek fazladan tek bir sözcük bile yazmaya gerek kalmadan, şu eksikliği duyulan diyaloglu bir hikâye örneği kendiliğinden çıkmış olur ortaya. Ben öyle okudum ve elbette kaç hikâye birden çıkabileceğini bile düşündüm bu söyleşiden bir okur olarak. 'Hepsi hikâye' dedikleri baştanbaşa böyle bir şey olmalı ve bu durumlar için söylenmiş olmalı. Olmalı da ben asıl söyleyeceğimi yine söyleyemedim.

Boşluğun evi, ondaki beyaz ve soğuk duygu, çocuğun konuşuyor gibi yapıp aslında pek çok şeyi söylemediğini, belki de bilmiyordur, kimbilir, görünce, aklıma son 10 yılda çokça izlediğim Kuzey filmleri geldi, Kuzey 'teenage' filmleri, baştanbaşa yalnızlık, sessizlik, ıssızlık ve boşluk. Her şey öylesine boş ki, hayat da, sözler de, aile de, toplum da, günler de, geceler de, arkadaşlıklar da, sokaklar da, kısacası her şey boşlukla dopdolu bir haldedir o filmlerde, boşlukla dolar taşar adeta. Onu gördüm. Bu çocuk da Kuzey'de yaşıyor gibi, bir Kuzey boşluğu var sözlerinde ve kelime aralarında, yani söylediklerinde ve söylemediklerinde. Umutla umutsuzlukla da ilgisi yok bunun, ne olacağına dair bir fikri yok çünkü, bir devam fikri, süreklilik fikri, 'sonra' duygusu, kaygı, hiçbiri yok. 18 yaşım o kadar uzaklarda kaldı ki, belki Kuzey kadar uzak şimdi bana, duygu olarak değil elbette, duygusu hâlâ şuramda çok sıcak ama, kendimi bir türlü bu çocuğun yerine koyamıyorum. Ona kızmıyorum elbette, yargılamıyorum da. Üstelik sosyoloji okudum, işte yazıp çiziyoruz, yazıp çizen herkes gibi memleket meselelerinden haberli olduğumuz vehmediliyor, filan. Fakat gel gör ki, galiba benim yaşımdaki, 55, bir insana, hele o yaşta bir çocuğu da yoksa, en uzak yaş da herhalde tam bu yaşlar olmalı. O yüzden dikkat ederseniz hep başka şeyler üzerinden okumaya, anlamaya çalıştım söyleyişi, söyleyen çocuğu. Kendi kardeşlerimden, evimizden, benim 19 yaşımdan ve nihayet Danimarka'dan Norveç'e, bilhassa İzlanda'ya kadar, izlediğim Kuzey filmleri üzerinden. Umarım bir 'yabancılaştırma efekti' olarak anlaşılmaz bu da!

... Bu yazıyı da tam 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı günü yazdım. İronik olsun diye değil, sadece belirtmek istedim günün mana ve ehemmiyetini. Gençliğin de bir mana ve ehemmiyeti var elbette, diye.

“ŞU AN EMEK SÖMÜRÜSÜ OLMADAN HİÇBİR ŞEY ÜRETİLMİYOR”

Sefa Kale

(21 yaşında, üniversite öğrencisi)

– Sefa, şu anda üniversitede mühendislik okuyorsun, şöyle biraz geriye dönersek, ortaokul ve lisede nasıl bir öğrenciydin?

Mersinliyim ben. Ortaokulu ve liseyi Mersin’de, Anadolu lisesinde okudum. Fena değildim. Sonra Bilkent Üniversitesi’ni kazandım, gitmek istemedim. Ama babam orada okumamı istedi. Annem ve babam öğretmendir. Gittim ben de. Bir buçuk yıl sonra bıraktım. Orada çok huzursuzdum.

– Neden?

Çünkü benden daha yoksul bir çocuk daha fazla puan almasına rağmen, ben parayla ondan daha iyi bir eğitim alacaktım. Sonra Marmara’yı kazandım. Zaten İstanbul’u istiyordum. Bir de Bilkent’in ağırlığından kurtulmak, aileden uzaklaşmak istiyordum.

– Niye özellikle İstanbul? Neden aileden uzaklaşma isteği?

İstanbul’da olmak, dünyanın en güzel şehrinde olmaktı.

– Daha önce İstanbul’a gelmiş miydin hiç?

Gelmiştim ama çok az kalmıştım. Bu aslında uzaktan bir İstanbul sevgisiydi.

– Peki şu aileden uzak olma isteği nedir?

Klasik aslında. Herkes gibi. Annemle babamla anlaşamıyordum.

– Kuşak çatışması mı?

Evet. Babam ve annem aslında köy kökenli, köyde yetişmiş insanlar. Yatılı okullarda okumuş, kendi çabalarıyla bir yerlere gelmeye çalışmışlar. Bütün istedikleri çocuklarını iyi okutmak, yetiştirmekti.

– Bu fena bir şey değil.

Tabii, ama ben lisede bir değişim yaşadım. Neden diye sormaya başladım. Hayatı sorgulamaya başladım, nedir yaşanan? Sonra Tanrı'yı sorgulamaya başladım. Zaten çok sosyal değildim, biraz daha uzaklaştım, geri çekildim. Uzaktan bakmaya başladım. Babamla annem ise hâlâ aynıydılar. Orada ters düşmeye başladık.

– Senin değişimini nasıl fark ettiler, yansıttın mı onlara bu değişimi?

Onlara uzak durduğum için yansıttım sayılmaz. Ya da onlara karşı çıkmış, eleştirmiş değilim. Ama dersler kötü gitmeye başladı. Çalışkan bir çocuktum. Onlar da neden böyle oldu diye sormaya başladılar.

– Bu içsel değişimle birlikte uğraşmaya başladığın şeyler de değişmiş olmalı.

Pek değişim değil de, insanlardan biraz daha uzaklaştım, içime kapandım. Yani, aslında biraz tutuk bir insanımdır. Tutuk da bir çocuktum zaten.

– Bu tutukluğun nedenini sorguladın mı hiç?

Sorguladım ama buna cevap bulamadım.

– Yetiştirme tarzı olabilir mi? Çok koruyucu bir aile?

Olabilir. Benim yetiştiğim mahalle, çok güzel bir yer değildi. Mersin zaten doğudan, güneydoğudan çok göç alan bir şehirdir. Bizim etrafımızda da bu tür aileler vardı. Gecekondu insanları falan... ortaokula kadar o çocuklarla oynadım. Annemle babam sonradan dışarı çıkma, onlarla oynama demeye başladılar, uzak durmamı istediler, kısıtlamaya başladılar.

– Böylece onlardan ve sokaktan uzaklaştırılmış oldun.

Evet. El bebe gül bebe büyütüldüm yani.

– Peki o zaman evde, tek başına ne yapmaya başladın?

Televizyonla çok iç içeydim. Okulda arkadaşlarım vardı, ama Anadolu lisesi çok farklıydı, paralı ailelerin daha rahat, daha özgür çocukları vardı orada.

– Onlara ilişkilerin nasıldı?

Onlarla ilişkim genel olarak çok kötü gitmiyordu ama onları bencil buluyordum. Mesela başkalarıyla, daha kendi halinde olanlarla alay ediyorlardı, bunu neden yaptıklarını sorguluyordum, bunun bencillik olduğunu düşünüyordum. Başkalarını küçümsemelerini yadırgıyordum.

– O zaman arkadaşlık anlayışınız, hayata bakış açınız çok farklıydı.

Kesinlikle öyle.

– Bunun nedeni senin bir memur çocuğu olman olabilir mi? Ya da tanıklıkların, sözgelimi doğudan gelmiş göç çocuklarıyla arkadaşlık etmen olabilir mi?

Olabilir. Burada çok ince bir ayrım var. Şimdi biraz daha iyi bir semtte oturan, daha iyi okullarda okuyan çocukları düşünün, lisede şu başlıyor onlarda: kız arkadaş, eğlenmek, gezmek, kendinden daha yoksul insanları anlayamamak, başkalarının sorunlarıyla ilgilenmemek... Öte yanda da daha kötü şartlarda olan çocuklara bakarsak, o da kirlenerek büyüyor. Biraz daha zalimce. Hayat onu zorladıkça o da çevresindekileri zorlamaya başlıyor. Genelde böyle çocuklardan çok fazla şey beklememek gerek. Onlar da çok saf ve temiz olamıyorlar. Ama bu daha haklı bir şey tabii. Zengin çocukların böyle olması, yani bencil olması haksızlık bana göre. İğrenç buluyorum.

– Diğerlerini daha suçsuz ve daha anlaşılabilir buluyorsun öyleyse?

Evet. Çünkü bu hayatın dayattığı bir şey.

– Kirlenmeden kastın ne tam olarak? Nasıl bir kirlenme bu?

Anadolu liselerinde bu tür çocuklar pek yok, ama devlet liselerinde var. Uyuşturucu kullanmak, kızlara sadece cinsel açıdan yaklaşmak gibi, kavgacı olmak, çeteleşmek gibi. Bir süre sonra da bunları yapmamak garipseniyor. Böyle davranmayanlara süt çocuğu muamelesi yapılıyor.

– Ana kuzusu denir değil mi? Evet artık daha insanca yaklaşan ve anlamaya dönük olanlar yadırganır hale geldi. Az önce söylediğin şeyde çok haklısın tabii, içine doğdukları ortam hazırlıyor onları buna. Hani hep deriz ya, sevgisizlik sevgisizliği, şiddet şiddeti doğuruyor. Öte yanda da tam tersi, para, olanaklar, aman çocuklar iyi yetişsin diye gösterilen, belki de abartılmış olan çabalar, bunlar da bencilliği ve şımarıklığı getirebiliyor.

Evet. Kimi zaman öyle oluyor.

– Sefa, İstanbul'da olmanın en hoş yanı nedir senin için?

Arkadaşlarımla birlikte, aynı evde kalmak. Siyasetle tanışmak bir de. Asıl önemlisi bu.

– Evet, biz de seninle Kadıköy meydanında, sen siyasi bir gazete satarken tanıştık.

Yurtsever Cephe örgütünün siyasi gazetesi. Gazetenin adı da Yurtsever. Bu gazete nelerden bahsediyor dersek, Yurtsever niçin bizim bağımsız bir ülke olmadığımızı soran, bunun nedenlerini anlatan bir yayın organı. Ben solcuyum. Yurtsever Cephe de sol bir örgüt.

– Lisede siyasi bir görüşün var mıydı?

Hayır, yoktu. Ailem sosyal demokrat bir aileydi, CHP'ye oy verirlerdi, o nedenle bir görüş açıklığım vardı, ama asıl siyasallaşmam Bilkent Üniversitesi'nde oluştu.

– Bilkent Üniversitesi, öyle mi? Güzel. Demek orada da sıkı solcular var.

Var.

– Bunlar zengin çocukları mıydı?

Hayır. Bursla okuyanlardı.

– Yurtsever Cephe'ye nasıl dahil oldun?

Arkadaşlarım aracılığıyla.

– Solun geçmişini araştırdın mı hiç? Şimdiye dek nasıl bir yol izlendiğini biliyor musun? Yoksa birdenbire mi örgütün içine girip çalışmaya başladın?

Hayır, çok da bilmiyorum. Sadece sorgulamalarım bu seçime neden oldu.

– Teorik ya da felsefi kitaplar okuyor musun?

Evet, ama daha yeni başladım.

– Yurtsever Cephe'de neler yapıyorsunuz?

Yurtsever Cephe, Türkiye Komünist Partisi'nin çağrısıyla kurulmuş anti-emperyalist ve ülkede bağımsızlık isteyen, ABD karşıtı bir örgüt. Fakat şöyle bir şey var, geçmişte ABD karşıtı olan, biz borç aldığımız zaman, bu borcu almayalım diyen insanlar komünist damgası yedi ve hapse atıldı. Şimdi ise herkes ABD karşıtı, onları hapse atmış olanlar bile ama bu değil, gerçekten karşı çıkmak önemli. Neden böyle yoksul ve bağımlı bir ülkeyiz, bunların nedenleri gerçekten araştırılmalı ve sadece karşı olmakla kalınmamalı. Ben bu yüzden Yurtsever Cephe'deyim.

– Gazete satıyorsunuz, bildiri dağıtıyorsunuz, yürüyüş yapıyorsunuz. Bunların dışında yaptığınız çalışmalar neler?

Ben aynı zamanda Türkiye Komünist Partisi üyesiyim. Tabii yaptıklarımız sadece bunlarla sınırlı değil. Toplantılar düzenliyoruz. Zaman zaman eylemlerimiz oluyor. Biz legal bir örgütüz, illegal değiliz. Bazı olayları protesto ediyoruz. Mesela Conrad Oteli'ne Amerika eski kara kuvvetleri komutanı gelmişti. Oraya gidip eylem yaptık. 1-6 Mayıs tarihleri arasında Ankara'ya yürüyüş yaptık. Adı da Deniz Gezmiş için bağımsızlık yürüyüşüydü. Sonra ABD Büyükelçiliği önünde protesto yaptık.

– Peki bu eylemlerle insanları kendi yanınıza ya da örgüt içine çekebildiniz mi?

Tabii ki. Hatta şöyle bir şey var. Bazı yaşlı insanlar, amcalar ve teyzeler bile bize destek veriyorlardı. Yürüyüşe katılanlar oluyordu.

– Peki bütün bunlara rağmen hâlâ bir avuç musunuz, ne dersin?

Bir avuç olmasak bile, Türkiye genelinde sayımız çok az. Şimdi insanların pek çoğu, mağdur durumda olanlar Türkiye Komünist Partisi'ne gelmiyorlar ne yazık ki, oylarını muhafazakâr ve dindar partilere atıyorlar. Çaresizler ve çareyi burada arıyorlar. Onlara anlatmak lazım, neden

bağımlıyız, neden ABD karşıtıyız, neden bu durumdayız. Biz bunu da yapmaya çalışıyoruz. İşçilere, emekçilere ulaşmaya çalışıyoruz.

– Bu konuda yol alabildiniz mi? İşçi örgütleriyle bir araya gelebiliyor musunuz?

Evet, fabrikalara gidiyoruz. Konuşuyoruz onlarla, anlatıyoruz.

– Geçmişte de yapılmıştı bunlar. Sol galiba halka tam olarak anlatamadı kendini, ya da yanlış anlaşıldı.

Aslında 68 kuşağı bunu başarmış. Mesela o günlerde bir yürüyüş düzenleniyor ve bin kişi katılıyor bu yürüyüşe, işçi sendikaları katılıyor, hatta DİSK'in yanı sıra Türk-İş de onların yanında yer alıyor. Kimse duramıyor karşılarında. Düşünsenize, polisten, jandarmalardan bile aralarına katılanlar oluyor. 1977'nin 1 Mayıs'ında beş yüz bin işçi çıkıyor Taksim'e. Çok ciddi bir sayı bu. Neredeyse devrim olacak.

– Silahlı eylem konusunda ne düşünüyorsun?

Parti olarak görüşümüz silahlı eylemden yana değil. Şu anda silahlı eylemle kimse bir yere varamaz. Ülkelerde bazı kriz anları vardır. Böyle kriz anlarında işçi sınıfına gidilmeli. Yani iktidarı onların sözünü söyleyerek ele geçirmek gerek. Ama bazen çok fazla demokratik yollarla da olmayabilir bu.

– Sence insanlar soldan niye bu kadar korkuyorlar?

Bunu biraz da İslamiyetle ilişkilendirebiliriz.

– Dinden uzaklaşmak zorunda kalacaklarını mı düşünüyorlar? Bunu şuraya bağlayabilir miyiz, anlamamak, bilmemek ya da sorgulamaktan kaçan bir toplum olmak?

Evet. Olabilir. Gerçekten de öyleyiz zaten.

– Siz dindar insanlara nasıl yaklaşıyorsunuz? Aranızda dindar olanlar var mı?

Bakın, Komünist Partisi'ne girerken kimsenin dini sorgulanmıyor ki. Şöyle bir şey oldu. Ankara'daki protesto sırasında aramıza türbanlı bir

kadın girdi ve ben de emekçiyim, ben de eziliyorum, diye eyleme katıldı. Biz kimseyi dışlamayı düşünmüyoruz.

– Sefa, siyasi mücadeleye çok genç yaşta karışmış, çok ciddi sorunlarla uğraşmaya başlamış, ağır şeyler yüklenmişsin. Genç bir insan olarak siyasetin dışında neler var hayatında? Eğlence mesela...

Biz devrimciler de eğleniriz tabii. Arkadaşlarımızla birlikte içmeye gideriz, gezeriz. Bu konuda bir sorun yok. Bir komünist olarak burjuva ideolojisine ait şeylerden de uzağız. Bu eğlence anlayışımıza da yansıyor.

– Eğlenmek, dans etmek, içip dağıtmak, geyik muhabbetleri... Bunlar burjuva ideolojisine ait şeyler midir?

Hayır, öyle bakmıyorum. Elbette barlara, gece kulüplerine de gidilebilir. Ama şu an bunlar insanları politikadan uzak tutuyor, apolitik yapıyor. Böyle bir sakıncası var.

– Nitelik de önemli belki, değil mi? Bu tür eğlencenin yozlaştırılmaması...

Tabii.

– Öyleyse hayatınızda yalnızca siyaset yok. Bak bu konuda seni konuşturmak için nasıl ısrar ediyorum görüyorsun.

Elbette. Mücadeleyi hayatımızın merkezine koyuyoruz ama hayat bununla sınırlı değil.

– Cevabını tahmin etsem bile, senin kelimelerine aktarmak için uyuşturucuyla ilgili düşüncelerini soracağım.

Karşıyım tabii. Olmaması lazım ama bu sistemin yarattığı bir şey. Uyuşturucu kullanan gençler büyük tahribata uğruyorlar. Bir tür köleler. Avlandıklarını söyleyebilirim. Uyuşturucu kullanmak çıkar yol değil.

– Aşk diyelim ardından... Nasıl yaşanmalı?

Kapitalizmin getirdiği bir şey bu, günümüzde aşk da, ilişkiler de paraya bağlı oldu. Beraberlik, sinemaya, bara gitmek, gezmek eğlenmek gibi algılanıyor. Aslında yalnızlık gerektiren bir şey aşk. Ama şimdi tam tersi. Baktığınızda yaşanan aşk değil, beraberlik. Yani sırf bir sevgilim, bir kız arkadaşım olsun diye. Bu düzenin getirdiği bir şey işte. Oysa aşk,

yaşanması gereken bir şey. Sevmek sevilmek çok güzel bir duygu. Bir laf vardır, “devrimciler ölümle nişanlıdır” diye. Saçma bir söz tabii.

– Haklısın. Bir de ilişkiler çok göz önünde, çok kalabalık yaşanıyor değil mi? Çok çabuk da tüketiliyor.

Bir kız arkadaşım var, bakın, görün, ne güzel değil mi? Buna dönüştü.

– Bir mevki elde etmek gibi belki de. Sefa, şu anda bir kız arkadaşın var mı?

Yok ama olabilir.

– Bu koşullarda genç olmak nasıl bir şey senin için?

Hiç düşünmemiştim. Bazen insanların genç olmaya özendiğini, özlem duyduğunu görüyorum... Şimdi güzel bir şey diyeceğim; bana kalırsa insan gençken bunu çok fark edemiyor.

– Bu toplumda gençler ciddiye alınıyor, saygı görüyor mu sence?

Hayır, ciddiye alınmıyor. Gençlere pek güvenilmiyor, düşün-celerine değer verilmiyor.

– Sen bugünün gençliğini nasıl buluyorsun?

Çok apolitikler. Özellikle de üniversite gençliği. 12 Eylül’ün getirdiği bir bakış bu. Mesela biz okulda bazı konulardan bahsettiğimizde, “Ay gene başladı propagandaya“ diyorlar, “ne yapabiliriz ki, nasıl değişecek ki” diyorlar. Boş şeylerle uğraşıyormuşuz gibi bir tavır görüyoruz. Üstelik asıl kendi yaptıkları boş olduğu halde.

– Solculuk modası geçmiş bir şey, trend değil...

İşte bu 12 Eylül’ün getirdiği bakış açısı. Başardılar da. Biz bunu değiştirmeye çalışıyoruz.

– Eğitim sistemimiz nasıl sence? Aldığın eğitim mesleğin ve uzmanlaşman için yeterli mi?

Değil. Bence şu anda iyi mühendisler yetişmiyor. Belki şirketlerde pazarlamaya dönük alanlar için yeterli olabilir ama teknik adam olmak için yetersiz. Yeterli olması için demokratik bir üniversite ortamı gerekli.

Öğrencilerin de yönetime katıldığı bir yapıya sahip değiliz. Bizim hiçbir söz hakkımız, itiraz hakkımız yok. Bugün sermaye sınıfının elindedir üniversite. İyi yetişmeden çıkılıyor okuldan.

– Okul bitince mühendislik yapacak mısın?

Yapmayı düşünüyorum. Teknik alanda çalışmak istiyorum. Fabrikalarda, işçilerle.

– Öyleyse fabrikalarda makinelerle uğraşırken, işçileri bilinçlendiren bir mühendis olmayı planlıyorsun.

Tabii ki. Zaten başka seçeneğimiz yok. Aslında bu sistemi değiştirmek isteyen komünist kadrolar oluşturmalı ve mücadeleyi sürdürmeliyiz. Şu an emek sömürüsü olmadan hiçbir şey üretilmiyor.

– Sadece siyaset yapmayı hiç düşünmüyor musun?

Ben zaten siyasetten hiç vazgeçmeyeceğim. Mesleğimi sürdürürken de siyaset yapacağım. Siyaset yapmak yalnızca milletvekili ya da bakan olmak değildir.

– Eğer bir olanak çıkarsa yurtdışına gitmeyi, orada yaşamayı düşünür müsün?

Bir olanak çıkarsa belki, ama pek de düşünmüyorum. Burada kalmam, mücadeleyi sürdürmem gerekli.

– Sanatla aran nasıl Sefa? Kitap okuyor musun?

Roman okuyorum daha çok. Tolstoy'u, Dostoyevski'yi okuyorum. Nazım Hikmet, Orhan Kemal, Aziz Nesin... Ama sinemaya, tiyatroya pek gidemiyorum. Sıradan bir izleyiciyim.

– Gelecekten umutlu musun? Bir gün bu ülkede devrim yapılacağına inanıyor musun Sefa?

Gelecekten çok umutluyum. Devrim olacağına kesinlikle inanıyorum. Türkiye'de bunu yapacak güç var ve biz bunu yaratabiliriz. Bu kendi kendine olacak bir şey değil, örgütlemeyle, mücadeleyle, çoğalmayla gerçekleşebilir ancak. Yani siyasi mücadeleyle.

“KESİNLİKLE TANRI İNANCI OLURDU İÇİMDE”

Nevin Atakol

(27 yaşında, yönetici asistanı)

– *Nevin, az önce genç olmak üzerine konuşacağız dediğimde gülümsedin. Sahi kaç yaşındasın?*

Kahretmesin, yirmi yediyim.

– *Niye kahretmesin, artık genç saymıyor musun kendini?*

Öyle değil de, daha gençken yirmi yedi yaşına geldiğimde çok başka şeyler yapabileceğimi düşünüyordum. Yoksa yaş önemli değil.

– *Önemli olan yapılan şeyler, öyle mi?*

Elbette.

– *Planladığın ya da istediğin şeyleri yapamadığını mı düşünüyorsun?*

Bazen, evet.

– *Şu anda uğraştığın şeyler nelerdir?*

Çalışıyorum. Bir kurye şirketindeyim. Fotoğrafçılıkla ilgileniyorum, ebru yapıyorum.

– *Çok yaygın bir şey olmamasına rağmen ebru sanatında ilgini çeken nedir?*

Farklı bir çalışma. Yedi-sekiz yıl önce bir ebru sergisine gitmiş ve çok etkilenmiştim, o zaman ben de yapmalıyım demiştim. Sonra Caferağa Medresesi’ne gitmeye, ders almaya başladım.

– *Ebru, geleneksel sanat dallarımızdan biri, değil mi?*

Evet, özel boyalar hazırlanarak suda yapılan bir tür resim çalışması.

– Ben ona sudan suret almak diyorum.

Evet, olabilir. En önemli özelliği bir deseni ancak bir kez yapabilirsiniz. Yapılanların hiçbiri ötekine benzemez. Hepsi birbirinden farklıdır. Önce boyalar suya damlatılır, daha sonra bızla şekillendirilerek kâğıda geçirilir. Battal, gelgit, taraklı gibi birçok türleri vardır.

– Keyifli olmalı. Nevin, liseden sonra eğitimine devam etmek istemedin sanırım.

İstedim, hâlâ da istiyorum. Aslında işletmeyi kazanmıştım ama ben sanatla ilgili bir şey okumak istiyordum. Edebiyat mesela. O yüzden devam etmedim. Edebiyatı çok seviyorum.

– Kitaplarla aran çok iyi olmalı.

Tabii. Kendimi bildim bileli bir okuma merakım vardı. Çocuk yaştan itibaren.

– Neler okuyorsun, hangi yazarları seviyorsun?

Şiir seviyorum. Belgesel niteliği taşıyan şeyler, biyografi kitapları. Mesela Oğuz Atay'ın hayatını anlatan kitap beni çok etkilemişti. Bazı kitaplarını okuduğumda eksik kalan bir şeyler vardı, bu kitapla onları anladım. Yazar olarak da Oğuz Atay'ı çok seviyorum.

– Bu çok sevdiğin bir yazarın hayatını öğrenme merakı mı, yoksa onun hayatın içinde nerelerden beslendiğini, nelerden etkilendiğini, edebiyatını nasıl oluşturduğunu anlama meselesi mi?

Her ikisi de aslında. Tabii neler yaşadığını da merak ediyor insan, neler yaptığını, hayatından yazıya neyin, ne kadar girdiğini.

– Sen yazıyor musun peki?

Fazla değil. Kısa öyküler yazıyordum. Sonra okumak daha keyifli geldi bana. İyi bir okur olmaya çalışıyorum daha çok.

– Ne güzel. Edebiyatın iyi okurlara çok ihtiyacı var.

Ben de öyle düşünüyorum.

– Yazmanın senin için anlamı neydi?

Kendimle konuşmak olabilir. Anlatabilmek sonra. Anlatabil-mek için bir şey yapmak, bir şey bırakmak bu dünyaya, ben de varım diyebilmek. Ama benimki çok amatörceydi.

– Olsun, gene de çok hoş. Benim de söyleyeceklerim var diyebilmek. Çocukluğun nasıl geçti?

Güzeldi, biraz herkes gibi. Annem çalışıyordu. Onun çalışmasının kötü bir şey olduğunu düşünürdüm hep. Annesi ev kadını olan arkadaşlarımı kıskanırdım hatta. Dört kardeşiz biz. Yaşlarımız çok yakındır. Bazen oyun oynayarak, bazen de kavga edip dövüşerek annemin eve dönmesini beklerdik.

– Annen ve babanla ilişkilerin nasıldır?

Her Türk ailesinde olduğu gibi. Annem çok ilgili, duyarlı, bizi dinleyen, onaylayan, destek veren bir insandır. Babam biraz daha mesafeli. Bizi çok şımartmamaktan yana. Yani kendi anne-babalarından gördükleri gibi yetiştirmeye çalıştılar bizi. Doğrunun bu olduğuna inanarak.

– Baskı gördün mü ailenden?

Her anne-baba gibi başımıza kötü bir şey gelmemesi için bizi korumaya çalıştılar. Ama baskı yaptılar sayılmaz.

– Nevin tesettürlüsün. İlk ne zaman örtündün?

İmam hatip lisesine gittiğimde. On beş yaşındaydım.

– Ailenin etkisiyle mi oldu, yoksa senin seçimin miydi bu?

Benim bir şeylerin çok farkında olmadığım bir dönemdi. İmam hatip lisesine gitmemi annem istedi. Ben de itiraz etmedim. Bütün anne-babalar gibi bizim inandığımız biçimde, bizim için doğru olan biçimde yetişsinler isteğiydi bu. Ama orada okuduğuma asla pişman değilim. Çok iyi bir eğitim aldığımı söyleyebilirim. Büyük şanstı. Kendi penceremden baktığımda böyle bu. Belki normal bir lisede okusaydım edebiyata bu kadar yakın olmazdım. Çünkü zihnim başka şeylerle dağılabilirdi. Başka şeylerle ilgilenebilirdim. Ayrıca iyi bir dini eğitim de aldım.

– Bir devlet okulunda ya da özel bir okulda okusaydın, zihnini dağıtacak bu başka şeyler neler olabilirdi? Gezip tozmak, eğlenmek, flörtler...

Belki ilgi alanlarım değişecekti.

– Dindar bir ailenin çocuğu olman, böyle bir ortama doğman örtünmende etken sanırım.

Benim ailem koyu bir dindarlıktan çok, geleneksel, muhafazakâr bir Türk ailesidir. Yalnız şu var, ben Müslüman olmasaydım da kesinlikle Tanrı inancı olurdu içimde. Benim için inançsız bir hayat çok da anlamlı değil. Mutlaka bir şeye inanmak isterdim gene de. İnanmak ve iyi bir insan olmak. Zaten önemli olan insanın hangi dinden olduğu değil. Müslüman olmayan pek çok iyi insan var yeryüzünde.

– Tanrı'ya inanmak, inançlı olmak, iyi bir insan olmak için yeterli mi sence?

Ben öyle olduğunu düşünüyorum ve inancın hayatı anlamlı kıldığına inanıyorum. Yoksa her şey çok boş olurdu.

– Bir tur tutunma, seni rahatlatan, güven duygusu veren, arındığını düşündüğün bir durum mu inançlı olmak?

Biraz temiz kalma çabası. İnsan iyi ve kötü tarafları olan bir varlık. Bu yüzden saf olması mümkün değil. İnançlı olmaksa iyi kalma çabası.

– Yalan söylemez misin hiç? Ya da birileriyle ilgili kötü düşüncelerin olmaz mı? Öfke duyduğunda ona kötü bir şey yapmak ya da yok etmeye çalışmak gibi...

Düşünmesine düşünürüm, sinirlenirim de. Ama anlamaya çalışırım karşımdakini ve öfkemi bastırmaya çalışırım. Bir orta yol bulmaya, tahammül etmeye çalışırım. Kendimi sorgularım. Hayatı sorgularım.

– Tek yanlı bir bakış açısına sahip değilsin o zaman.

Değilim. Bunun yanlış olduğunu düşünüyorum.

– Nevin türbanlı olduğun için insanlardan tepki görüyor musun?

Fiilen bir tepki gördüğümü söyleyemem. Ama tavır olarak bu var. İtici olarak görülme. Sen bizden değilsin tavrı, öteki olduğunun hissettirilmesi. Mesafeli konuşulması ya da davranılması. Belki hiç konuşulmaması. Ben bu baskıyı her zaman hissediyorum. Bir yere gittiğiniz, bir ortama girdiğinizde bir kenarda kalıyorsunuz sürekli. Ötekisiniz.

– Peki sen nasıl bakıyorsun senin gibi düşünmeyen, davranmayan ya da giyinmeyen insanlara?

Bu soru bile bana hakaretmiş gibi geliyor. Şekil hiç önemli değil. Kişinin Allah'la, dinle ilişkisini gene ancak kendisi bilir. Benim bu konuda kimseyi yargılamaya hakkım yok. Kimseyi eleştirmem de. İnsana insan olarak bakarım, öyle değer veririm.

– Türbanlı olmayan, açık giyinen arkadaşların var mı Nevin?

Elbette. Bir insan bir insanla niye arkadaş olur? Ortak noktaları vardır, benzer düşünceleri vardır, birlikte paylaştıkları şeyler vardır. Önemli olan budur bir arkadaşlıkta.

– Örtülü olmayan, ya da dindar olmayan ya da ne bileyim senin gibi yaşamayan insanlarla da ortak noktalarınız olduğunu düşünüyorsun.

Tabii. Edebiyat zevkleriniz aynı olabiliyor, uğraştığınız, değer verdiğiniz şeyler aynı olabiliyor. Mesela kız kardeşinizle böyle bir arkadaşlığımız var. Aynı yazarları seviyoruz, birlikte ebru yapıyoruz, bazı şeyleri farklı düşünsek bile ortak noktalarımız var.

– Nevin, dindar olmak seni gençlik döneminde yaşanan, yapılan bazı şeyleri yapmaktan alıkoydu mu?

Üniversiteyi okumak istediğim zaman başımın kapalı olması, bunun bir engel teşkil etmesi, başımı açmak zorunda kalmam beni durdurdu mesela.

– Türban söylendiği gibi siyasi bir simgeye mi dönüşmüştür günümüzde?

Bu sorunun cevabı nerede durduğunuz, nereden baktığınızla ilgili. Benim için türban/ başörtüsü siyasi bir simge değildir. Ama türbanın siyasi simge olması istek haline geldi. Siyasetçiler bu konuda neyi savunurlarsa savunsunlar, siyasi kazanç elde etmeye çalışıyorlar. Bu tartışma bana fazlaca amacından uzaklaşmış gibi görünüyor. Örtünme inanç özgürlüğü

değil de bir baskı unsuru olarak gösterilmeye çalışılıyor. Bu tartışma kamusal alandaki türban yasağıyla varoldu. Tarlada çalışan köylü kadının ya da fabrikada çalışan kadının ne giydiğiyle ilgilenilmiyor. Başörtüsüyle tarlada ya da fabrikada çalışabilirsin ama eğitim alamazsın. Yerini, haddini bilmek zorundasın. Biçilen rolden farklı bir şey istiyorsan, dönüşmek zorundasın. Neye dönüşmen isteniyorsa. Türkiye'de türban küçük görmek, öteki yapmak için ortaya atılmış bir kavram bence. Başörtüsü takıyorsan okul için, iş için açman gerekir ki ancak o zaman radikal olmadığına, gerçekten inanç özgürlüğü için taktığına ikna olabilsinler. Böylece de bölünmek, parçalanmak, evinde ayrı bir hayat, dışarıda ayrı bir hayat yaşamak zorundasın. Bunu yapmıyorsan, yapamıyorsan, o zaman siyasi simge olarak örtündüğüne inanıyorlar.

– *Nevin, gençlik döneminde flört edilmesini doğru buluyor musun?*

Normal buluyorum. Bu bir tanıma, tanışma dönemidir.

– *Evlenmeden önce yaşanması gereken bir şey olduğuna inanıyor musun?*

Tabii birbirlerini tanımaları gerekiyor. Yararı olduğunu düşünüyorum.

– *Bu toplumda gençler bu konuda özgürce davranabiliyorlar mı sence?*

Hayır. Çünkü bu biraz da ekonomik şartlarla ilgili. Ekonomik şartları iyi olan çevrelerle olmayan çevrelerde yaşayan gençlerin aralarında büyük farklar var. Sadece bu konuda değil, her konuda imkânları aynı olmuyor. Eşit şartlara sahip değiller.

– *Bugünün gençliğiyle ilgili neler düşünüyorsun?*

Bana kalırsa idealleri yok, ama onlara ideal kazandıracak imkânlar da yok. Olmak istedikleri şeyleri yapabilecekleri ortamlar ya da bununla ilgili sosyal aktiviteler, çalışmalar... Ne yapmak istedikleriyle ilgilenecek, sorgulayacak kişiler ya da kurumlar... Bunların hiçbiri yok. Kaybolmuş bir gençlik diyebiliriz. Bakın mesela bilimadamı yetiştiremiyoruz.

– *Günümüz Türkiye'sinde gençlere değer verilmiyor, yani ciddiye alınıp adam yerine konmuyorlar diyebilir miyiz?*

Bütünüyle böyle bir şey yok ama gençlerin önünde pek çok engel var.

– Sana göre nedir bunun nedeni?

Bir kere üçüncü dünya ülkesiyiz. Gelişmekte olan ülkelerin kendilerine has sorunları var. Burada en önemli mesele eğitim bence. Çocukları gerektiği gibi yetiştiremiyoruz, iyi yetiştiremiyoruz, iyi bir eğitim veremiyoruz. Üstelik sadece onlara para kazanmaları gerektiğini, tek hedefin para kazanmak olduğunu söylüyoruz. O zaman ortaya böyle bir durum çıkıyor. O 60'lı, 70'li yıllarda halk için, toplum için bir şeyler yapmak isteyen, mücadele eden gençlik kayboldu artık. Ben neredeyim, ne yapıyorum, nereye gidiyorum diye kendini hiç sorgulamayan bir gençlik var.

– Genç insanlar özgürlüğü, özgür olmayı doğru algılıyorlar mı, ne dersin?

Anlamayabilirler, bunun için neyin doğru neyin yanlış olduğunu anlamaları için yaşayıp görmeleri lazım.

– Nevin siyaset hakkındaki düşüncelerin nelerdir? Siyasetle ilgilenir misin?

İlgilenmiyorum. Türkiye'deki siyasi kurumların bir şeyleri değiştirebileceğine inanmıyorum ve tepkimi oy kullanmayarak gösteriyorum. Bu nedenle benim için inandırıcılığı yok. Özdemir Asaf, "Yuvarlağın Köşeleri" yazısında şöyle tarif etmiş politikayı:

"Açlığı yok edecek bir doktrin mi bulmak istiyorsun? Öyleyse ne politika yapar durursun! Dünyadakilerin yarısı açtır. Politika bölgedeki açları azaltacağını ileri sürüp dünyadaki açları çoğaltan gecikmenin adıdır."

– Siyasi partiler Türkiye'nin düze çıkması için ne yapmalılar, nasıl bir yol izlemeliler sana göre?

Halka değer vermeliler bir kere, iyi şeyler yapmalılar, halk için. Demokrasi yerleşmeli, ekonomi düzeltilmeli. İnsanlar arasında ekonomik yönden uçurumlar var. Bunun için bir şeyler yapmalılar.

– Nevin şu yaşlı dünyamız nasıl bir yer?

Çok kötü bir yer. Güzellikler de var ama kötülükler daha çok. Çocuklar ölüyor, Afrika'da açlar var, silah tüccarları, savaşlar var, hastalıklar...

Aslında böyle bir yerde güzellikten söz etmek çok zor.

– *Dünyanın bu hali düzelir mi bir gün, ne dersin, güzel bir yer olması mümkün mü?*

Umut ediyorum ama düzeleceğine inanmıyorum. İnsanın olduğu yerde iyi şeyler de vardır kötü şeyler de. İnsan böyle çünkü. Benim dileğim iyiliklerin, güzelliklerin daha çok olması.

– *Son bir şey sormak istiyorum, günümüzdeki televizyon programlarının genç insanlar üzerinde yarattığı etkiyle ilgili düşüncelerin nelerdir? Mesela malzemesi hep genç insanlar olan "Pop Star" ya da "Biri Bizi Gözetliyor" türünden pek çok televizyon programı var.*

Olumsuz etkiliyorlar. Bunlar iyi örnekler değil. Bence yararından çok zararı var. Umut satıyorlar ama içinde aldatmaca var. Üstelik mahremiyet diye, özel hayat diye bir şey kalmadı. Tehlikeli buluyorum. Onaylamıyorum.

– *Bana geleceğe ait beklentilerin, hedeflerin ya da düşlerinle ilgili bir cümle kurar mısın?*

Huzurlu olmak. Sanırım en çok ihtiyacımız olan şey bu.

İpek Ongun

GENÇ OLMAK

Nevin Atakol'la, "Genç Olmak" konusunda yapılan röportajı okuduğumda hemen aklıma, Toplum Gönüllüleri Vakfı Başkanı İbrahim Betil'in şu yazdıkları geldi.

"Gençliğin ihtiyaçları bilinmiyor, anlaşılmıyor, karşılanmıyor. Gençlik tanınmıyor, hesaba alınmıyor, gençliğin muhatabı yok. Oysa gençler ne istediklerini biliyorlar. Gençler kendilerini geliştirmek için ortam ve fırsat istiyor. Katılmak, söz söylemek ve sorumluluk almak istiyor."

Bu gözlem üniversiteli gençler düşünülerek kaleme alınmış. Çok da doğru... Öte yandan, aynı istekler benim yazar olarak, hedef kitlem diye adlandırdığım ilkgençlik çağını yaşayanlar için de geçerli.

Hem de aynen...

Yıllar önce gençlerle birlikte bir kitap hazırlamıştık. Kitabın öyküsü ilginçtir. Kişisel gelişim ve yaşama kültürü konusunda gençler için yazdığım iki kitaptan sonra (Bir Pırıltıdır Yaşamak ve Bu Hayat Sizin) gençlerden gelen tepkiler şöyleydi.

"Biz bu kitaplardan çok şey öğrendik, yararlandık ama evde değişen bir şey yok. Bir de anne-babalarımız için yazsanız."

Bu beni aşardı, ne pedagogdum ne de eğitimci. Ama onlar ısrarcı oldular, ben de öyleyse neler sizleri mutlu ediyor neler mutsuz; beklentileriniz nelerdir, şeklinde birkaç temel soru sorup, topu onlara attım.

Ve –özellikle de Anadolu'nun dört bir yanından– öyle akılcı, öyle duyarlı, öyle güzel gözlemler, öneriler, fikirler geldi ki, ben de oturup bilim insanlarımızın bu konudaki eserlerini çalışarak hazırlandım ve ortaya,

Anneme Babama Sevgilerimle

Lütfen Beni Anla

isimli kitap çıktı.

İşte o mektuplara baktığımda bana en çarpıcı gelen sorun aile içinde sevginin doğru verilememesiydi. Anne ve baba elbetteki çocuğunu çok seviyor ve ona verebileceğinin en iyisini vermek istiyor. Okutuyor, bakıyor, gücü oranında her ihtiyacını karşılıyor ama... bu sevgisini yansıtamıyor. Yani, çocuğu için canını verebilir ama sevgisini doğru biçimde veremiyor ve bu da o yaşlardaki gencin anlayamayacağı, bilemeyeceği bir davranış biçimi olduğundan genç sevilmediğini düşünüyor. Ve bu onu derinden yaralıyor. Ayrıca onunla gerçek anlamda konuşulmuyor, düşünceleri, istekleri sorulmuyor. Ona söz hakkı tanınmıyor.

Ancak büyüyüp genç bir insan olduğunda ve geriye dönüp baktığında babasının onun için yaptıklarını görebiliyor, değerlendiriyor ve mantığını kullanarak, evet babam çok otoriterdi ama bizim için çalıştı didindi, bizleri okuttu diyerek hakkını teslim ediyor.

Ama bu arada da çocukluk ve gençlik yıllarında babayla sıcak bir ilişki yaşanmamış, oyunlar oynanmamış, babayla hoş anılar biriktirilmemiş oluyor. Iskalanmış oluyor, o yıllar.

Annelerle ilişki her zaman daha sıcak; gençler adeta annelerine sığınıyorlar, hem sevgi hem ilişkiler konusunda. Nitekim Nevin de, babasının mesafeli annesininse ilgili, duyarlı, onları dinleyen, destekleyen olduğunu belirtiyor.

Neler sizi mutlu ediyor, sorusuna gelen yanıtlardan birkaç örnek vermek gerekirse...

“Geç saatlere kadar ders çalışıyordum; annem elinde bir bardak ıhlamurla odama geldi. Bu öyle hoşuma gitti ki.”

“Kırık not almıştım, çok üzgündüm. Babam, takma kafana, nasıl olsa çalışır düzeltirsin, hadi ye yemeğini, demişti. Bu beni o kadar rahatlatmıştı ki...”

Bu ve benzeri örneklere baktığımızda işte bu küçük sevgi davranışları ve sevgi sözcüklerinin gönül alıcılığının ne kadar önemli olduğunu görebiliyoruz. Okul taksitimi ödemesi hoşuma gitmişti, demiyor. Güzel kızım benim, diye beni sevdiği zaman öyle mutlu oluyorum ki, diyor genç.

Bu tür bir sevgi alan yani anne-babasının açık sevgisini gören, bunu yaşayan, beğenilen, desteklenen, daha da önemlisi onlardan korkmayan genç, özgüven sahibi bir birey olarak topluma katılabiliyor.

Gençlerin yaşamındaki ikici büyük sorun – eğitim.

Devlet okullarında giderek düşen eğitim kalitesi,

fırsat eşitliğinin olmaması,

eğitim sistemimizin hayata karşı bir heyecan, bir heves verememesi, ki Nevin de bu konulara değinmiş.

Benim eklemek istediğim, çok önemli olduğuna inandığım üçüncü sorunsa, gençlerin hayatında sanat ve sporun eksikliği...

Toplumumuzda sanat ve spor önemsenmiyor; oysa sanat ve sporun yoğun olarak yaşandığı toplumlarda, yaşama kültürünün yanı sıra yaşama sevinci de yeşeriyor. Sanat ve spor yoksa yaşam, ev-okul ikilisi arasında gidip gelinen gri ve donuk bir alana dönüşüyor. Oysa gençler çok istekliler; yeter ki her mahallede onların ihtiyaçlarını karşılayacak spor alanı ve çocuk bahçesi bulunabilsin. Her büyük semtte çeşitli etkinliklerin yaşandığı Gençlik Evleri olsun.

Ayrıca, kamu kurumlarıyla halk el ele verdiği zaman da sanatla sporun gence ulaştırılmasının o kadar da büyük maliyetler getirmeyeceği çeşitli örneklerle ortada.

Toparlamak gerekirse, kendi gözlemlerime dayanarak söyleyebilirim ki, gençler, evlerinde doğru sevginin yaşandığı, okullarda düzgün bir eğitimin verildiği ve boş zamanlarında da sanatla, sporla renklendirilmiş bir ortamda yaşamak istiyorlar.

“ÇÜNKÜ SOKAK ÇOK ACIMASIZ”

Savaş Arbay

(24 yaşında, öğrenci)

– Savaş, saçların hemen dikkati çekiyor. Bob Marley’in saçları gibi. Rastafari diyorlar buna değil mi?

Rastafari değil rasta deniyor. Çok fazla bilgim yok ama rasta din gibi bir şey. O dinden olanlara rastafari deniyor. Saç stiline ise dreadlock da deniyor.

– Anlamı nedir?

Babaannem belik diyor... onun gibi bir şey sanırım. Örgü gibi bir şey herhalde. Babaannem her defasında kızıyor.

– Öyle mi? Belikleri kes, belikleri kes mi diyor yoksa?

Evet, hiç sevmiyor. Bir daha böyle görmeyeyim, yakışmıyor diyor.

– Neden böyle saçların?

Çok da bir anlamı yok. Saçlarım uzundu, kesmek istemedim. Bir arkadaşımın saçı rastaydı, ben de bir deneyeyim dedim. Bir baktım böyleyim.

– Biçimsel olarak hoşuna gitti.

Evet, ama zaten rastafariler yaşam tarzı olarak da pek uzak değiller bana.

– Bob Marley dinliyor musun?

İyi müzik dinleyen herkes Bob Marley dinler.

– Yaşam tarzının yanı sıra inanç olarak da yakınlar mı peki, rastafariler?

Yok, değil. Dindar değilimdir ben. Dinle ilgilenmem ama kendimi Tanrı’ya inanmak zorunda hissetmiyor da değilim.

– Niye? Bu biraz öğretilmiş bir şeyden dolayı olabilir mi?

Bu biraz korku gibi aslında. Her sıkıştığımda hemen Allah'ım diyorsam, demek ki vardır. Rahatlatıcı bir şey. Anne gibi.

– Babaannenin dışında saçlarını kestir diyenler var mı?

Var tabii. Annem, babam... kız arkadaşımın dışında herkes kestir diyor.

– Bakımı, temizlenmesi zor olmuyor mu?

Oluyor, o yüzden temizlemiyorum ben de. Bir buçuk ay oldu yıkamayalı. Kafama bit girerse kestirmek zorunda kalacağım herhalde. Eğer yıkarsam bozuluyor.

– Saçlarınla ilgi çekmek hoşuna gidiyor mu?

Gidiyor. Samsun'dan geldim ben buraya, oradayken de saçlarım uzundu, tam böyle değildi, ama orada daha fazla ilgi çekiyordum. İnsan alışıyor.

– Kızlarla ilişki kurmanı kolaylaştıran bir şey mi bu tür saç biçimi?

Evet, çok fazlaca.

– Kız erkek ilişkileri Samsun'dan daha mı farklı yaşanıyor?

Tabii, çok çok farklı. Orada cinsellik yok bir kere. Orada yapabileceğiniz tek şey bir kafeye gidip çay içmek. Daha tutucu bir yer. Saat yedide evde olmak zorundasın. İstanbul'da ise pek çok genç ailesinin yanında yaşamadığı için çok daha rahatlar. Gece nasıl çıkacağım derdi yok, geç kalacağım derdi yok.

– Sana göre genç insanlar cinselliklerini nasıl yaşamalılar? Seçimleri nasıl olmalı?

Çok erken yaşanmamalı. Çok erken yaşandığında kaşar olunur gibi geliyor bana. Her şey biraz yozlaştı. Ben hatunlar konusunda, onların biraz seçici olmaları gerektiğini düşünüyorum. Her önüne gelenle yatıp kalkmamalılar. Her şey dejenere oluyor bir süre sonra.

– Hatunlar açısından bakınca cinsellik erken yaşanmamalı, ya erkekler için?

Zor bir soru.

– Burada hemen ayrımcılık mı başlıyor yoksa, ne dersin?

Nasıl söylesem...

– Ne düşünüyorsan onu söyle, çünkü burada amacımız düşünceleri aktarmak.

Peki. Erkekler için doğal geliyor bana. Kadın ve erkeğin bu konuda biraz farklı davranması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü sevişmek değil de düzüşmek dediğimiz şeyin içinde bile erkek egemen. Erkek çok fazla zarar görmüyor yani, o kadar yozlaşmayabiliyor. Sokağa baktığınızda bu yüzden bir sürü fahişe görebilirsiniz, ama jigolo göremezsiniz.

– Jigololar kendilerini iyi gizliyorlar galiba. Savaş, sanki cinsellikten özünde erkek egemen bir şey gibi söz ediyorsun.

Tabii. Fiilin adı bile erkekten yola çıkılarak verilmiş. Cinsellik erkek hayatında çok önemli bir şeydir. Düşünsenize bir gazetede erkeklerin günde altı yüz elli kez seks düşündüğü yazıyordu.

– Biraz da geyik muhabbeti değil midir bu?

Kısmen öyle olabilir.

– Bu altı yüz elli kezlik düşüncenin arasından başka düşünceler uç vermez mi hiç? Senin özelinde diyelim, Türkiye'nin durumu sözgelimi, ekonomik yapı, siyasi çalkantılar, sosyal sorunlar? Bunlara yer var mıdır düşünce dünyamızda?

Vallahi ben pek bir şey düşünecek durumda değilim. Bunun için çok genç buluyorum bir kere kendimi. Yapabileceğimiz fazla bir şey olduğuna inanmıyorum. Zaten her şey yeterince kemikleşmiş. Bir şeyleri değiştirmemiz çok zor.

– Değiştirmek mümkün değil demek başka, ülkenin koşullarından memnun olup olmamak başka. Türkiye'de her şey yolunda gidiyor mu sence?

Gitmiyor tabii, ekonomik ve sosyal açıdan bakıldığında aksayan bir sürü şey var. Ama ben Türkiye'nin bundan daha fazla gelişebileceğine

inanmıyorum. Bu potansiyellerle alakalı bir şey. Bana kalırsa artık bir sol parti asla iktidar olamaz. Şu anda bir politik görüşün ardından gitmiyorum. Zamanında çok fazla düşünmüştüm. Çok fazla siyaset tartıştım. Sol görüşü benimsiyordum. Ama bize bir enkaz bıraktılar. Çevremdeki herkesten şunları duydum, "Benim bilmem kaç tane arkadaşım vuruldu, öldü, ben bilmem kaç sene hapis yattım". Umutlu olacak bir şey yok ortada.

– *Öyleyse inancını yitirdin.*

Evet, artık siyasetle uğraşmak, buna kafa yormak anlamlı gelmiyor bana. Siyasal dönüşümlere inanmıyorum.

– *Gençlerin böyle bir gücü yok mu sence?*

Çok güçlü bir lider gerekiyor.

– *Böyle biri olsa peşinden gider misin?*

Giderim.

– *Ülke genelinde gençlere karşı bir inançsızlık, bir beklentisizlik var mı?*

Bu insandan insana değişiyor, bu ülkeyi sen değiştireceksin diyenler de var, tam tersini söyleyenler de var. Ama genç insanlara güvenildiğine inanmıyorum. Gençleri kazanmaya çalışmıyorlar. Gençlerin çok aktif olamayacağını, beceriksiz olduğunu düşünüyorlar.

– *Marmara Üniversitesi'nde iktisat okuyorsun değil mi?*

Evet, ama severek okuduğumu söyleyemem.

– *Okul bitince ne yapmayı planlıyorsun?*

Bu konuda da kalıplaşmış bir düşüncem yok. Ne olursa olur. Üç sene sonrasını planlayamam doğrusu. Kamuda çalışmayı da düşünmüyorum. Sonrası pek ilgilendirmiyor beni. Zamanı gelince düşünürüm.

– *Günü ve anı yaşayalım, bu mudur hayat felsefen?*

Evet, aynen. Eğlenmeye bakıyorum. Eğlenmek çok önemli benim için.

– *Okulun dışında nasıl geçiriyorsun vaktini, eğlenmek için neler yapıyorsun?*

Çoğu zaman Beyoğlu'ndayız. Paramıza göre bir yerlere takılıyoruz. Peote'ye çok gidiyoruz. Nevizade, Foxstar. Müzik dinliyoruz, elektronik. Ama bu duruma göre değişiyor gün içinde, rock olabiliyor, uykum varsa soft müzik ya da başka bir şey...

– Anladığım kadarıyla hiçbir şeyin fanatiği ya da sıkı takipçisi değilsin.

Evet. Her şey duruma ve âna göre değişebiliyor. Bunun dışında hiçbir şey yapmıyorum desem yeridir. Hatta hiçbir şey yapıyorum desem daha doğru olur. Okula da ara sıra gidiyoruz. Boş zamanım çok ve boş zamanı muhabbet ederek geçiriyorum.

– Bu derin muhabbetlerin içeriği nedir Savaş?

Şaka yollu cinsellik, espri... Enteresan olaylar... Bazen saçmalıyoruz, o gün neler yapacağız, neler yiyeceğiz... Bazen tartışıyoruz. Arkadaşlarla tartışmayı, zıtlaşmayı seviyoruz. Zaten bu kadın-erkek ilişkisi olmadığı için tartışmak gerekiyor. Çok iyi anlaşsak gey olurduk.

– Geyler için neler söyleyebilirsin?

Bir ara çok komik geliyorlardı bana. Çok tuhaf. Yaşadıklarını sadece seks ilişkisi olarak düşünüyordum, o zaman da uçurum gibiydi. Ama şimdi farklı bakıyorum. Bu ilişkinin duygusal bir ilişki de olabileceğini öğrendim. Artık anlıyorum.

– Önceden kızdığın oluyor muydu?

Kızmasam bile şaşırıyordum, iğrenç geliyordu bana erkek vücudu. O yüzden böyle bir tepkim vardı.

– Sanat ve edebiyatla ilgilenir misin Savaş?

Çok fazla olmasa bile bir ilgim var, ama yaratıcı bir insan değilim. Sanat adına bir şey yapmıyorum. Bununla birlikte sanata ve sanatçıya saygı duyuyorum. Var olmalarından hoşnutum.

– Kitaplarla aran nasıl?

Okuyorum. Belli bir yazarın peşinden gitmiyorum. Elime ne geçerse onu okuyorum. Hakan Günday'ı seviyorum mesela. Kahramanlar bana yakın

olmalı, tanıdık olmalı. İlle varoşlardan, çatışmalardan ve acılardan söz etmemeli.

– Şiddetle ilgili düşüncelerin nelerdir?

Şiddet yanlısı değilim. Hayatımda kimseye vurmadım. Vura-mam gibi geliyor. Kavgadan dövüşten hoşlanmam. Kavga ortamı oldu mu kaçıyorum zaten. Ama hayat! Hayatın içinde çok fazlaca ihtiyacınız var şiddete. Çünkü sokak çok acımasız. Öyle evde oturduğunuz gibi olmuyor hiçbir şey. Hatta evde otururken bile şiddete ihtiyaç duyabilirsiniz. Bir gece pencereden biri girebilir içeriye.

– Şiddetin şiddeti doğurması bu. Durup dururken şiddet değil.

Evet, tabii. Ben zaten sosyal bir insanım ve insanların insanlarla iyi anlaşabileceği düşüncesindeyim. Onları anlamaya çalışırım. Hayat zaten kısa, kavga dövüşle geçirmeye, uğraşmaya değmez.

– Dünyada çok fazla şiddet var. Uzak durmaya çalışsan bile sana da dokunabilir. Herkesin payına düşüyor bence.

Elbette. Kişisel olarak düşünürsek içgüdüsel, kitlesel olarak düşünürsek sistemle ilgili bir şey bu. Ekonomik nedenlere de bağlı. Mesela biri, gece dışarı çıktığımızda bulaşmaya çalışıyor. Bunun kız arkadaşı var, parası da vardır, eğlenmeye gidiyor, bende hiçbir şey yok diyor.

– Bu tavrı nasıl değerlendiriyorsun?

Çok haksız da değil. Çok insani bir şey bu aslında. Zaman zaman bizim de hissettiğimiz şeyler.

– Parasal durumun nasıl Savaş, öğrencisin, çalışmıyorsun?

Ailem yardım ediyor. Ortalama bir hayat yaşıyorum. Arkadaş-larımla kalıyorum. İdare etmeye çalışıyorum.

– Anlayışlı bir ailen olmalı o zaman.

Öyleler. İyi bir ailenin içinde büyüdüm diyebilirim. Annem de babam da otoriter değillerdir, hem de kültürlüdürler. Çok baskı görmedim. Akıllı insanlardır, severim ailemi. Düşünce olarak uzak değiller bana. Annemle babam, mutlu bir karı-koca sayılırlar.

– Kuşak çatışmaları yaşamadın öyleyse. Kız arkadaşın nasıl biridir?

İnanmayacaksınız ama bana hiç benzemez. O çalışayım, üreteyim, bir meslek sahibi olayım diye düşünür. Hayatı ciddiye alır. İdealleri vardır.

– Yani senin tam zıddın. Peki nasıl anlaşabiliyorsunuz?

Aşk böyle bir şey herhalde.

– Şimdi sıra en önemli sorumuzda. Nasıl bir şey şu genç olmak Savaş?

Genç olmak âşık olmak gibi bir şey, çok fazla önemsiyorum bunu. Kaygıların, korkuların yoksa, eğlenebiliyorsan çok güzel bir şey.

Gündüz Vassaf

APOLİTİK GENÇLİK

Hangi ülkenin gençlerine baksanız öyleler. Gazete, kitap okumazlar. Siyasetle ilgilenmezler. Tarihlerini bilmezler. Geleceğimizi emanet edeceklerimiz olup bitene sırtlarını çevirmişler. Ayrı ayrı kendi takıntıları peşinde, dünyada bunca açlık, sefalet, adaletsizlik varken, umursamazlık içindeler. Sokağa çıktıklarında kulaklıklarıyla müziklerine bağlı, uyurgezer gibi dolanıyorlar. Dertleri iş bulmak, para kazanmak.

Onlar için apolitik gençlik deniliyor.

Yoksa günümüz politikasıyla, politikacılarıyla ilgilenmemekle, düzenin oyununa katılmamakla asıl gençler mi politik olan?

Düzenin derdi, gençleri egemen değerlerin tüketicisi yapmak. Onları düzenin seçeneklerinin şıklarında hapsetmek.

Düzen, ordularında savaşacak, çıkarları uğruna ölünecek, öldürecek olanları bulamadığı için telaş içinde. Yüzyıl önce cephede savaşmak istemeyeni vatan haini ilan eden devletler gençleri kurşuna dizerken, günümüzde savaş halinde olan İsrail'de bile Filistinlilere kurşun sıkmaya hayır diyen vicdani retçiler var. Apolitik oldukları iddia edilen gençler bugün düzenin, demokrasi adına oynanan büyük oyunun, meşruiyetini asıl sorgulayanlar. Devletlerin vatandaşları adına girişeceği en büyük eylem savaş ise demokrasinin beşiği diye geçinen ülkelerde oyun iflas etti, meşruiyetini yitirdi.

İngiltere halkının belki yüzde 70'inden fazlası ordularının Irak işgaline karşı. Hükümet savaşı destekliyor. Ana muhalefet partisi savaşı destekliyor. Bunun neresi demokrasi? Birleşmiş Milletler kurallarını hiçe sayıp ABD'nin peşinde savaş suçlusu konumuna düşen başbakanları geçen hafta, hem de parlamentoda, veda konuşmasında ayakta alkışlandı.

Bu ikiyüzlü düzene gençlerin itibar etmesini, taraf olmasını bekliyorlar.

Yarının kurulması için gençlerin önünü açacaklarına, onların ufkunu geçmişin husumetlerinde görmeye yeltenenlerimiz, tarihin küllerinin haklı haksız avında körleşenlerimiz, gençlerin kin ve intikamla silahlandırmak isteyenlerimiz de çok. Çarklar bir tek bizim savaşlarımızın haklı olduğuna

inanalım diye döndürülüyor. Türümüzün tarihinde düne kadar gençler yetişkinlerden öğreniyordu. Yaşlıların aktardığı yüzyılların tecrübesiydi hayatımızı idame ettirebilmemizi sağlayan. Bugün tarihimizde ilk kez yaşlılar yeni teknolojilere çaresizlikle bakarken, uzayda, tıpta, hayatın her alanında gençleri geliştirip uyguladıkları teknolojilerle yol alıyoruz. Egemen düzen kendisine başkaldırmayan, pazarlananları tüketen gençlerden memnun. Konumlarını belki de hiç bu kadar sarsılmaz, iktidarlarını bu kadar kalıcı, karuni boyutlarda servetlerini bu kadar sorgulanmaz zannetmişlerdi.

Onlar bayraklarıyla dinlerinin gölgesinde inançlarını çarpıştıradursun, gençler için çoktan gerçekleşmeye başladı dünya vatandaşlığı –bu dünyada yaşıyor olmanın yazgısının bilinci ve sorumluluğu. Seyahatle, internet aracılığıyla onlar yüzyılların yapaylaşmış sınırlarını aşıyor, yeni diller, değerler sistemi geliştiriyor, yetişkinlerin anlam veremedikleri dünya çapında bir ağ oluşturuyorlar.

Şimdilik ekranın başındalar.

Düzen siyaset yapıyor. Seyircisi diye gördüğü, alkışlayanlar zannettiği, aymazlığında putlaştırdığı aynada kendi sureti.

“ÖLENLERİN HEPSİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİSİ”

İşbara Alp

(26 yaşında, elektronikçi)

– İşbara... ne kadar ilginç bir isim bu! Ne anlama geliyor?

Eski Türk isimlerinden. Babam istemiş ismimin İşbara olmasını. Ünlü düşünür Nihal Atsız’ın roman kahramanlarından birinin adı aslında. Oradan etkilenmiş.

– Bir roman kahramanının adını taşımak hoş olsa gerek. İşbara, bu söyleşiyi bir ülkü ocağında yaptığımız için konuşmaya önce bu noktadan başlayalım istiyorum.

Olabilir.

– Bana kısaca ülkücülüğün tam olarak ne anlama geldiğini söyler misin?

Hedef, gaye ve kelime anlamı olarak, Türklük gurur ve şuuru, İslam ahlak ve faziletini benimsemiş insanların ideali ve hayat görüşüdür diyebiliriz.

– Ne zamandır bu düşünceyi benimsiyorsun?

Lise yıllarından beri. Endüstri meslek lisesinde okurken, okul başkanlığıyla başladı ilk. Zaten yapı olarak milliyetçi muhafazakâr bir aile ve çevreden geliyorum. Arkadaşlarım da bu görüşe bağlıydılar. Kültür olarak yakın olduğumuz bir şeydi. Vatan, millet sevgisiyle yoğrulduk. Beni ocağa ilk getiren ağabeyimiz şimdi il yönetiminde görevli.

– Bir okul başkanının görevleri nelerdir?

Herkesten sorumlusunuz. Okul başkanlığı o dönemde önemli bir şeydi. Bir yere girdiniz mi yüz kişi ayağa kalkar, saygı gösterirdi. Hızlı bir model olmak zorundasınızdır o durumda. Mesela ben herkesi toplar tiyatroya götürürdüm, ağaç diktirirdim, sosyal aktiviteler yapardım. Seminerler düzenlerdik. Biraz farklı bir modeldim yani.

– Bu soru biraz hin bir soru olsun İşbara. Solcular hakkında neler düşünüyorsun?

Ben eskiden beri solcularla oturup konuşurum, muhabbetlerimiz olur. Solcu arkadaşlarım vardır. Hatta kız arkadaşlarım oldu.

– Hiç çatışmadınız mı? Kavga, dövüş...

Zaman zaman oldu. Hele bizimki gibi bir kenar mahalle modelinde olmaması imkânsız. Burada hak ve batıl meselesi var. Yani inançsızlık ve inanca saldırı olunca çatışma çıkar. Biraz da komünistlerin inançsızlığıdır nedeni.

– Peki hangi taraf çıkartırdı kavgayı daha çok?

Bunun daha çoku yoktur. Ortam oluşur. Sağ kesimden de çıkar, öteki taraftan da. Gruplaşmanın olduğu yerde her şey güç gösterisine dönüşür. Serde gençlik vardır, heyecan vardır. Üstünlük sağlama moduna girilir.

– Hiç anlaştığınız, anlaşabileceğiniz noktalar yok mudur?

Var tabii. Birleştiğimiz ve ayrıldığımız noktalar var. Birçok düşüncemiz aslında aynı. Biz de Amerikan emperyalizmine, ezilmeye, sömürüye karşı çıkıyoruz. Ama biz yüzde yüz Türk milliyetçiliğine inanıyoruz, onlar Rusya'dan gelen bir fikri benimsiyorlar. Türk bayrağı yerine orak çekiçli bayrak asıyorlar. Bu bize ters geliyor. Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur üslubu bize uygundur.

– Şiddet konusundaki düşüncelerin peki, her yanı saran şiddet, düşünceler, inançlar adına uygulanan şiddet...

Yaşasın hainler için illegalite desem...

– Yani hainlere şiddet uygulamak mubah mıdır?

Evet, onlara şiddet uygulanabilir. Bu ille solcu olacak demek değil. Aslında ortak hain ilan etmemiz gerekenler var. Mesela kapitalistler, sömürücüler.

– Ya geçmişten bu yana iki farklı görüşten genç insanların birbirlerine uyguladıkları şiddet için ne dersin İşbara?

Ben ille şiddeti savunmuyorum. Şiddet iyi bir şey değil. Hele ölenlerin hepsinin üniversite öğrencisi olduğu düşünülürse. Bu da yirmi bin beynin yok edilmesi demektir. Türkiye'nin önünün kapatılması, gençlerin baltalanması demektir ve bunun sorumlusu da Amerikan emperyalizmidir. Biz artık ülkücü gençlerin kavga etmesinden çok, farklı olmasını, daha kültürlü, daha aydın, daha sanatla ilgili olmasını istiyoruz. Ben mesela televizyona karşıyımdır, evimde televizyon yok. İnternete karşıyım. Çünkü insanları tek kalıp haline getiriyorlar, sanal bir ortam, iletişim yok, yardımlaşma, dayanışma yok, sıcaklık yok. Sanatla, kültürle ilgili bir şey yok. Sevmiyorum bu yüzden.

– Ülkü ocaklarında neler yapıyor, nasıl vakit geçiriyorsunuz?

Haftada iki kez seminerler yapılır. Ülkücü hareketin içeriği anlatılır. Mesela kızıl elma ülküsü gibi. Konuşulur, tartışılır, sohbet edilir. Davayı anlamak, davayı yaşamak ve yaşatmak için.

– Sen reis misin?

Değilim. Reisin bütün işlerini yapan konumundayım. Yani liderin yanında ona kalkan olabilmek benim işim. Yapmayacağım şeyleri üstlenmek yerine destek olmak, yani ikinci adamlık bana daha uygundur. Ben bundan memnunum.

– Bir ülkücü hangi özelliklere sahip olmalı?

Her şeyden önce dürüst, doğru, vatanına bağlı, ülküsüne sadık, inançlı.

– Muhafazakâr bir aileden geldiğinden söz etmiştin, ailenle ilişkilerin nasıldır? Müdahale ederler mi sana?

Ataerkil bir aile yapımız olmuştur hep. Gecekondu bölgesinde yaşıyoruz sonuçta. Gerçi babamı on dört yaşındayken kaybettim. Bu yüzden dezavantajlarım oldu tabii. Hem okudum, hem çalıştım on beş yaşından itibaren. Restoranlarda garsonluk yaptım. Doğal olarak eve geç gidiyordum, annem merak ediyordu beni, üzülüyordu, kaygılanıyordu. Sık sık arardı. Ama fazla sorun yaşamadık. Nihayetinde çalışıyordum. Annem hep baba gibi görmüştür beni. Evin reisi gibi. Babam öldükten sonra demokrat bir aile yapısından katı İslamcılığa doğru bir dönüş oldu. Mesela annem çok değişti.

– En bariz değişimi ne oldu?

Babam öldükten sonra çarşaf giymeye başladı, aşırı dindar oldu. Belki sahipsiz kaldığı için. Gençti henüz. Ama babam daha demokrat, annem daha tutucuydu her zaman.

– Bu seni rahatsız ediyor mu?

Etmiyor. İmam hatipten geldim ben de.

– Kız erkek arkadaşlığı, flört konusunda neler düşünüyorsun?

Ben de katıyım bu konuda. Okul başkanlığı yaparken kızlarla oğlanları el ele bile tutuşturmazdım. Mesela kızlar asla ocağa giremezler. Flört ve grup arkadaşlığı gibi bir modelimiz olmadı hiç. Tasvip etmedim pek.

– Neden?

Nedeni çok.

– En önemlisi mesela...

Sonu gelmeyecek, günübirlik ilişkiler yaşamak bize yakışmaz.

– Aşka böyle mi bakıyorsun?

Yok aşk değil tabii, o başka. Flörtten söz ediyorum. Boş ilişkiler çoğu. İnsanın ideallerine de zarar verebilir.

– Hiç mi olmadı kız arkadaşın? Benimki de ne ısrarcılık değil mi?

Oldu olmasına. Ankara'da, radyo televizyon okurken, üniversitede... Solcu kızlardı bazıları.

– Ülkücü kızlar değildi, öyle mi? Peki solcu kızlarla nasıl anlaşıyordunuz, fikir çatışması yaşamıyor muydunuz?

Yaşıyorduk tabii. Zaten ilişkinin doğasında var bu.

– Anlaşıldı, bu konuda uzun uzun konuşamayacağız... Spor giyim tarzını seviyorsun sanırım.

Ben öyle klasik ülkücü tipi gibi takım elbise, kazak falan sevmem. Daha çok spor, böyle gördüğünüz gibi rahat şeyler giymeyi severim. Daha

modern.

– İşin ve ocağın dışında neler yapıyorsun?

Arkadaşlarla birlikte oluyoruz. İşyerime yakın olduğu için arasıra Nişantaşı’na falan çıkıyorum. Ama daha çok çalışmakla meşgulüm. Sosyal ve kültürel anlamda pek fazla bir etkinliğim yok. Çok fazla sosyal çevrem olmasına rağmen zaman sorunu yüzünden istemeyerek de olsa bu çevreyi giderek daraltmaya başladım. Ekonomik nedenler de var tabii. Gelecek için ön hazırlık yapmam, birikim yapmam gerekiyor. Bunlar öncelik kazandı.

– İçki ve sigara kullanıyor musun?

Sigara kullanmıyorum. İçki... Evet... Çok nadir. Aslında bir ülkücünün bütün bunlardan uzak durması lazım. Zararlı olandan.

– Tamamen uzak durulabiliyor mu?

Yok tabii. Ama dikkat etmek lazım. İyi örnek olmak lazım.

– Adı mafya ile anılanlar için ne düşünüyorsun?

O siyasetin durulduğu, boşluk dönemlerinde oldu. Üç-beş yıllık bir dönem. Yaşı geçkin abiler, artık o yaşta hâlâ ocağa gelecek değiller ya, yapacak bir şeyleri, meşgaleleri kalmamış, boşluğa düşmüşler... O zaman mafyacılığa kayanlar oldu.

– Hırant Dink cinayeti konusundaki düşüncelerin nelerdir?

Tasvip etmiyorum tabii. Azınlıklar konusunda katı değilim. Mesela ben Yahudi birinin yanında çalıştım. Türk patronlardan daha adaletli, daha düşünceliler. Başka konularda da öyle. İnsanlarla iyi ilişkiler kuruyorlar. Bu aslında kişinin nasıl biri olduğuyla alakalı. Bu nedenle bizim de onlarla ilgili bir incelik düşünmemiz gerekiyor.

– Genç olmak zor bir şey mi İşbara?

Genç olmak petrol gibi bir şey diyebilirim. Dışarıdan bakıldığında çok değerli, ama içinde olan bunun değerini bilmiyor. Aslında çok güzel bir şey genç olmak, fakat aynı zamanda bizim ülkemizde zor bir şey de. Gençlerin çoğu hayatından memnun değil, çünkü çok fazla sorumluluk yüklenmek

zorundalar, sürekli plan yapmaları, didinmeleri gerekiyor, bu yüzden gençliklerini yaşayamıyorlar.

– Bugünün gençliğinin talihsiz bir gençlik olduğu düşüncesindesin o zaman.

Bugünün gençliği hem talihsiz hem de ahlaki, kültürel ve dini açıdan giderek zayıflayan bir gençlik. Tamam bilimsel ve teknolojik konulara daha ilgili ama toplumsal açıdan baktığınızda hayli bireyci ve bencil. Doğallıktan uzak, şekilciliğe önem veren, dünya görüşü, ideolojik düşünceleri olmayan, bomboş bir gençlik bu. Yozlaşmış üstelik.

– Bunun nedenlerini neye bağlıyorsun?

Değişen toplumsal ve ekonomik şartlara. Hayatın zorluklarına, kıstırılmışlığa. Dışlanmaya. İnsan yerine konulmamaya.

– Gelecek tasarıların neler? Nasıl bir gelecek istiyorsun?

Birkaç yabancı dil öğrenmek, yabancı ülkeleri görmek istiyorum. Sonra da iyi bir aile kurmak, maddi durumumu düzeltmek... Bir de üniversite öğrencilerine burs vermek istiyorum.

– İlginç. Bunun senin yapmak isteyip de yapamadıklarınla ilgisi var mı?

Aslında pek yok. Ben üniversiteyi okumak istemiştim, oldu. Maddi konularda da öyle. Yapamadıklarımı param olunca yaparım, problem değil. Parası olup da düşündüklerini yapmayı beceremeyen o kadar çok insan var ki. Para çözüm değil.

– Peki Türkiye'nin geldiği nokta, bugünün koşulları ile ilgili neler düşünüyorsun?

Vatan Allah'a emanet durumu. Ortalık cambaz kaynıyor ve halıyı ayağımızın altından çekiyorlar. Belki tedirginlikten ya da güvensizlikten genel bir memnuniyet havası var ama bana göre gidişat hiç de iyi değil. Özellikle gençler hayatlarını satmamalı, sattırmamalı. Tabii bir de boş durmamak, çalışmak, üretmek şart.

Son Söz

“SERDE GENÇLİK VARDIR, İSYAN VARDIR”

Sözü gençlere –sözü önemsenmeyen, engellenen, kilit vurulana– sözün asıl sahibine bırakmak, birbirinden farklı düşüncelerini, inançlarını, dünya görüşlerini aktarmalarına bir alan açmak istediğim bu çalışmada, bütün farklılıklarına rağmen İşbara gibi hepsi de bir tek noktada, genç olmanın zorluğu konusunda birleştiler.

İşbara gençliğini, içine doğduğu, içinde büyüdüğü ortama göre, bu ortamın ona dayattığı biçimde yaşıyordu. İlk gençlik yıllarında, neredeyse ergenlik döneminde babasının yerine konulmuştu, öyleyse evin babası gibi davranması gerekiyordu. Yaşına göre üzerine yüklenen sorumluluk hayli ağırdı. Vaktinden önce olgunlaşmak, çalışmak, eve katkı sağlamak zorundaydı. Bütün bunlar için gereken doğal süreci yaşayamadan, sonrayı daha başlangıçta gerçekleştirmeliydi. Sınırları çoktan çizilmiş dar çevrenin içinde, özgürlükten yoksun bırakıldığı için başka bir dünya görüşünü, politik düşünceyi seçme olanağı yoktu. Düşünerek, tartışarak, sorgulayarak bir seçim yapması, birey olması engellenmişti. Daha sonra üstlendiği siyasi görevler başkalarına örnek olmak zorunluluğunu getirecek, kendisinin de belirttiği gibi gençken yaşanması gereken pek çok şeyden alıkoyacaktı onu. Orada var olabilmesi için ters düşmemesi, ilkelerden ödün vermemesi şarttı. Şiddet bile salt bu nedenle kolayca onaylanabilirdi. Özgür düşünceden, sanattan, bilimden, özellikle her şeyi tartışan felsefeden uzak siyasi atmosfer, aile baskısı, dini eğitim, kimi zaman onu gereğinden fazla katılaştıracak, sözgelimi kendisine (solcu kızlarla kurulan, böylece de mubah sayılan ilişkiler dışında) yasakladığını, arkadaşlarına, çevresindeki diğer genç insanlara da yasaklayacaktı. Hadi flörtü bir yana bırakalım, kız-erkek arkadaşlığı bile uygunsuzdu. Üstelik kızlar asla ocağa giremez, sosyal hayat içinde yanlarında yer alamazlardı. Birlikte gezmek, eğlenmek düşünülmemeliydi bile. Ya da bütün bunlar gizli kapaklı yapılmalıydı. Benim söylenenlerden çıkardığım şey gençlik çağının erkek erkeğe yaşandığıydı. Zamanın en doğru şekilde geçirileceği yer ise sadece ve sadece ocak olmalıydı. Bunun dışındaki her şey kişiyi yoldan çıkartır, yozlaştırırdı. Tam da bu noktada çok sevmesine rağmen, tepki görme kaygısıyla İşbara’nın Nişantaşı’na, oradaki mekânlara seyrek gittiğini, gitmemeye çabaladığını öğreniyorum.

İşbara ne yapsın? Ne yapabilir? Son günlerde dev afiş panolarında gördüğümüz bir reklamdaki gibi, bir kere genç olunur, özgürce yaşayalım deyip içinden geldiği gibi mi davransın yoksa yukarıda saydığım nedenlerden ötürü yoluna aynı biçimde eskisi gibi mi devam etsin?

Zor bir durumun getirdiği zor bir soru demek yanlış olmaz sanırım.

Benim sorularım burada bitiyor şimdi sıra sizin sorularınızda.

Jale Sancak